

FINANCE
KAJ PRINAŠA
DAVČNA REFORMA

TUJINA
TEHERAN
NE POPUŠČA

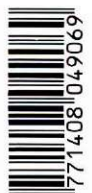
DEMOKRACIJA

PRAVNA SRAMOTA ŠE VELJA

KRIVIČNA
OBSODBA
ŠKOFA ROŽMANA

Poteklo je 60 let, ko je komunistično revolucionarno sodišče »obsodilo« škofa Gregorija Rožmana na zaporno kazen in odvzem državljanstva.

ISSN 1408-0494

9

INTERVJU

Borut Pahor

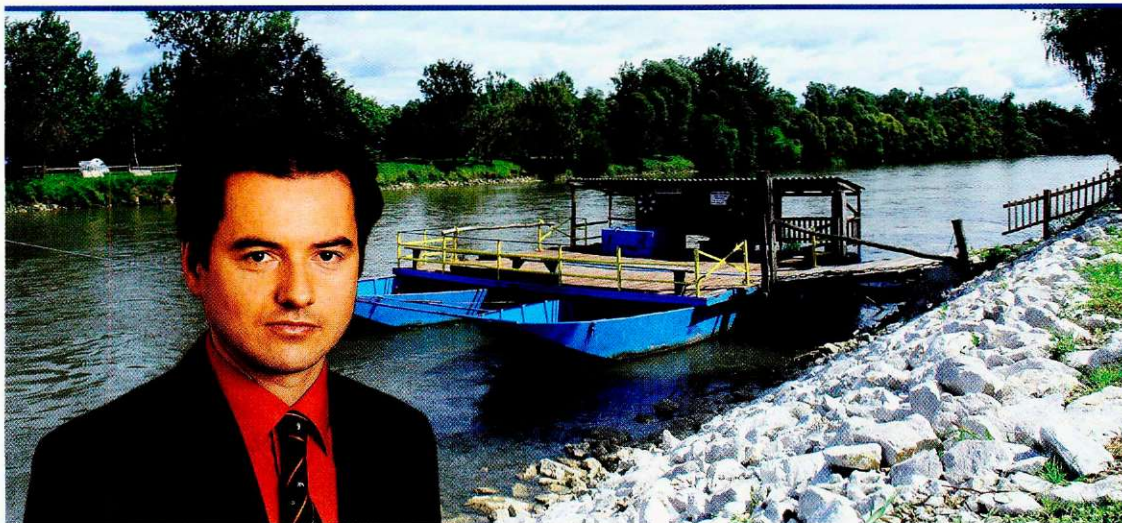
Predsednik države mora biti nadstrankarski

Edinstvena osvežitev

Pijače iz družine **ZA** nudijo potrošnikom prijetno osvežitev in dobro počutje za ves dan. Za lahko osvežitev brez dodanega sladkorja in sladil izberemo **Za lemon**. **Za Life** z okusom jabolka, obogaten z magnezijem in vitamini, daje občutek moči in zadovoljstva. **Za harmony** z okusom bele breskve in aloe vere predstavlja skladnost duha in telesa. V letošnjem letu pa vam ponujamo nov edinstven okus hruške in melise - **Za symphony**.

Pijače iz družine **ZA** združujejo prednosti vode, sadnega soka in funkcionalnih dodatkov.

Misija (ne)mogoče

Metod Berlec

Po številnih aktivnostih ministrstva za zunanje zadeve in urada predsednika republike je bil iz sudanskega zapora izpuščen Drnovškov posebni odposlanec za Darfur Tomo Križnar.

Vprašanje je, ali je iz te zgodbe kakšen nauk potegnjen predsednik republike Janez Drnovšek, ki je svetovnega popotnika poslal tja brez ustreznih dokumentov. Dejstvo je, da konfliktnih situacij po svetu ni mogoče rešiti čez noč, ampak s skrbnimi diplomatskimi prizadevanji in v realni politiki tudi z grožnjo moči. Konec avgusta je varnostni svet Združenih narodov z resolucijo odobril mirovno misijo v Darfurju, ki naj bi štela okoli 17.000 pripadnikov modrih čelad. Z realno vojaško silo jim bo morda uspelo zagotoviti mir v tej divji pokrajini. Sudanska islamistična vlada napotitvi modrih čelad v Darfur nasprotuje. Zaveda se, da lahko s tem dolgoročno izgubi to pokrajino. Potem ko se je južni poganško-krščanski jug Sudana delno osamosvojil, ne želi, da bi se to zgodilo še v primeru te zahodne pokrajine. Islamisti vidijo v morebitnem prihodu modrih čelad v Darfur pravzaprav prihod Zahoda oziroma „križarjev“, kar pomeni, da postane lahko misija v Darfurju zelo nevarna in podobno krvava, kot je ameriško posredovanje v Iraku. Sudan namreč velja za eno glavnih oporišč teroristične organizacije Al Kaida Osame bin Ladna. Čeprav islamisti tega nočejo priznati, gre v primeru Sudana za naravni proces osamosvajanja posameznih ljudstev in plemen, ki nočejo biti več podrejena osrednji oblasti, ki jih povrh vsega želi še versko spreobrniti. Nekdanji glavni kolonialni sili v Afriki Velika Britanija in Francija sta namreč potegnili meje svojih kolonij v veliki meri kar z ravnilom. To pomeni, da meje današnjih afriških držav pogosto niso niti približno usklajene s prostorsko razširjenostjo posameznih afriških ljudstev oziroma plemen. Na neki način torej Zahod s svojim poseganjem na to območje povzroča napake, ki so jih naredile nekatere evropske velesile v preteklosti. Podobno velja za Irak, ki so ga

antantne sile zarisale po prvi svetovni vojni in mu danes grozi, da bo razpadel na tri dele.

Ob tem so naši mejni nesporazumi s Hrvaško prav majhni. A kljub vsemu so neprijetni. Hrvaška se na spornih mejnih delih drži tistih kriterijev, ki ji na posameznem območju najbolj ustrezajo. V primeru kopenske meje v Istri ji ustreza naravna meja, se pravi reka Dragonja. Tam katastrska meja zanje ne velja, saj bi morala s tem priznati, da so zaselki južno od Dragonje slovenski. Drugače je pri Hotizi, kjer Hrvatje naravne meje – reke Mure – ne priznavajo, ampak prisegajo na katastrsko mejo, ki tam poteka v škodo Slovenije, čeprav je slovenska policija do slovenske osamosvojitve nadzorovala območje vse do reke Mure (več o tem pišemo v posebnem članku).

Ko so hrvaški delavci začeli z deli na slovenski strani Mure, ne da bi o tem obvestili Slovenijo in slovenske lastnike zemljišč, je predsednik vlade Janez Janša na mejo poslal okrepljene policijske enote. Njegova odločitev je bila pravilna. Šele zatem so Hrvatje nehali z deli, predsednik hrvaške vlade Ivo Sanader pa je na sobotnem srečanju z Janšo privolil, da bodo protipoplavni nasip skupaj obnavljala slovenska in hrvaška podjetja. Zdi se, da je naše južne sosede zresnil šele prihod slovenskih policijskih specialcev na to območje. Hrvaški mediji so to komentirali z besedami, da se očitno z desno Janševo vlado ne gre igrati. Janša pa je jasno sporočil slovenski, predvsem pa hrvaški javnosti: „Slovenija je popuščala petnajst let. Zdaj je tega dovolj!“

Slovenski premier želi končati hrvaško politiko izvršenih dejstev. Po sobotnem srečanju s Sanaderjem na Hotizi je dosegel, da Hrvaška priznava, da meja na tem območju še ni določena in da je treba izhajati iz stanja, kakršno je bilo 25. junija 1991. Hrvaški mediji zato že pišejo, da je sedanja slovenska vlada drugačna od prejšnjih, saj jo vodi „politik drugačnega kova – revolucionar, vojskovodja in osvoboditelj“. **D**

Slovenski premier Janša želi končati hrvaško politiko izvršenih dejstev. Po srečanju s Sanaderjem na Hotizi je dosegel, da Hrvaška priznava, da meja na tem območju še ni določena in da je treba izhajati iz stanja, kakršno je bilo 25. junija 1991.

UVODNE STRANI

- 9 Manipulacija ŠOS ni uspela
10 **Pogledi:** Haiderjev kult
11 **Kolumna:** O reformah

POLITIKA

- 12 Čigava bo prestolnica?
14 Preprečena rehabilitacija škofa

GOSPODARSTVO

- 18 Korupcija v zatonu
20 Bo jesen prinesla dobro letino?
22 Kaj prinaša davčna reforma

SLOVENIJA

- 24 Hrvatje spet po svoje
26 Študent naj ... išče posteljo

TUJINA

- 30 Teheran ne popušča
32 **Globus:** Prekoračena meja
33 **Tuji tisk:** Zarodki preživijo

INTERVJU

- 34 Borut Pahor

NEKOČ IN DANES

- 39 Bistriški grad
41 Postojna na razglednicah
42 **Naši kraji:** Slovenska Bistrica

KULTURA

- 46 Ogrlica iz rad
47 Kipi na Magistratu

OGLEDALO

- 48 **Film:** Podvodna deklica
50 **Avtomobilizem:** Nissan navara 2,5 dCi
52 **Znanost in tehnologija:** Udarec narave
54 **Šport:** Mariborski vrtiljak
56 **Črna kronika:** Kdaj ga bodo izgnali?
58 **Rumeno:** Zmagovalka popevke je Anika
60 **TV Kuloar:** Popevka kot mercedes
62 **Kronika časa:** Mahanje z leseno sabljo
66 Slovenski ponos prodal Hrvatom

DEMOKRACIJA, p.p. 4315,

Komenskega 11, 1000 Ljubljana, SI

Tel.: 01/ 2300 660 (uredništvo), urednik@demokracija.si;

01/ 230 06 66 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si

Faks: 01/ 230 06 61

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec**Tehnični urednik:** Bojan Jovan

Novinarji: Peter Avsenik, Gašper Blažič, Gregor Drnovšek, Lucija Horvat, Petra Janša, Lovro Kastelic, Barbara Prevorčič, Aleš Kocjan, Vida Kocjan, Monika Maljevič, Ana Müllner, Bogdan Sajovic, Denis Vengust, Mitja Volčanšek

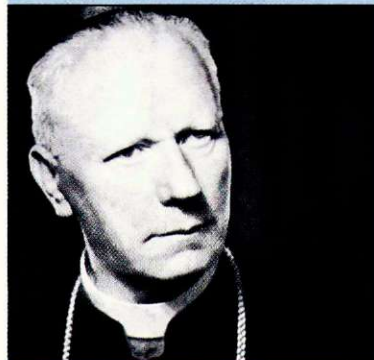
Kolumnisti: Esad Babačič, dr. Andrej Capuder, mag. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos, dr. Matej Makarovič, dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

34 **Intervju: Borut Pahor**

Predsednik je v našem pravnem sistemu politična figura, ki je super partes, nad strankarskim življenjem torej. Slednje pomeni, da je svoboden v svojem političnem ravnanju, hkrati pa tudi odgovoren za to, da ne stopi čez rob politične primernosti.

12 **Čigava bo prestolnica?**

Po koncu poletnih dni se napetost pred lokalnimi volitvami, ki bodo 22. oktobra, stopnjuje. Najbolj vroče bo seveda v Ljubljani. Zdi se, da bosta glavna tekmeča ugledni bankir France Arhar ter priseljenc in tajkun Zoran Jankovič.

14 **Preprečena rehabilitacija škofa**

Poteklo je 60 let, ko je komunistično revolucionarno sodišče »obsodilo« ljubljanskega škofa dr. Gregorija Rožmana (v odsotnosti) na dolgo zaporno kazen in odvzem državljanstva. Kljub pravni državi sramotna sodba še vedno velja.

22 **Razbremenitev davkoplačevalcev**

Ministrstvo za finance je predstavilo predlog davčne reforme, ki jo je pripravljalo več kot 40 strokovnjakov. Z njo želi vlada ustvariti konkurenčni davčni sistem, poenostaviti predpise in omogočiti preprosto izpolnjevanje obrazcev. Večina odzivov je pozitivna.

Naklada: 11.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor
Poština plačana pri pošti 1102. Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tehnik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Objave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 260 evrov, za druge pa 288 USD.

Informativne cene v evrih so preračunane iz tolaških cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.

Fotografija na naslovnici: Bor Slana

Stalni zunanji sodelavci: Vera Ban, Peter Colnar, Pavel Ferluga, Igor Gošče, Miran Mihelič, Marija Vodišek

Lektoriranje: Joža Gruden**Prelom:** Tone Tehovnik**Realizacija:** Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik), Bor Slana, agencije, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor**Datum natisa:** dan pred izidom**Izhaja:** vsak četrtek;**Cena:** 550 SIT / 2,29 EUR**Izdaja:** Nova obzorja d.o.o.**V. d. direktorja:** Metod Berlec

Zgodovinski trenutek za Novomeščane

Vida Kocjan

Pogovarjali smo se z nekdanjim županom Novega mesta in novomeškim kandidatom pomladnih strank za župana Francijem Koncilijo.

SDS, SLS in NSi v mestni občini Novo mesto so se dogovorile za skupen politični nastop na jesenskih lokalnih volitvah s podporo skupnemu kandidatu za župana, to je vam. Ste zadovoljni?

Vesel sem skupnega nastopa in podpore. Zato ta zgodovinski trenutek lahko označim kot politično modrost za dobro mestne občine Novo mesto. Odločitev je namreč izrednega pomena predvsem zaradi razvoja mestne občine, saj z letom 2007 stopamo v obdobje, ko bomo imeli za razvojno naravnane projekte mestne občine možnost črpanja znatnih finančnih sredstev iz evropskega in državnega proračuna. Za pripravo idej, projektov in njihovo poznejšo realizacijo pa je treba že v času njihovega nastajanja doseči zadostno mero konsenza in širšo podporo. Prepričan sem, da povezovanje in podpora skupnemu kandidatu za župana zagotavlja uspeh, novomeškimi političnim razmeram pa daje nov zagon in razsežnosti. Povezovanje je vsekakor v skupnem interesu za lepšo prihodnost naše Dolenjske. Z njim pa smo lahko zadovoljni še zaradi drugih pomembnih dejstev.

Katera so to?

Novomeška politična koalicija strank na lokalni ravni je primerljiva z vladno koalicijo na državni ravni, hkrati pa ima ta koalicija v mestni občini Novo mesto tudi poslanca v državnem zboru. To je Ivan Grill.

Oblikovanje koalicije pred volitvami je nedvomno velik uspeh. Katere cilje ste imeli v mislih pri povezovanju?

V procesu nastajanja koalicije smo ves čas zasledovali in odkrivali predvsem tisto, kar nas povezuje in dela politično močne. Zanima nas prihodnost, preteklost pa je za nas presežena in nikjer ne obremenjuje naših medsebojnih odnosov. Dosegli smo visoko stopnjo politične enotnosti in v bistvu preseglji vse, kar nas je v preteklosti morda ločevalo. Prepričan sem, da je ta model, to prijazno sporočilo o povezovanju iskreno povabilo k sodelovanju tudi drugim političnim strankam in neodvisnim listam, ki bodo skupaj z nami želele vrniti Dolenjski, Novemu mestu in občini ugled in tisto vodilno vlogo v regiji, ki smo jo nekoč že imeli.

Gre tudi za povezovanje na programskih in vsebinskih izhodiščih?

Seveda. To je tudi razlog, da poskušamo že pred volitvami oblikovati koalicijo političnih strank in list, ki bi se želele povezovati predvsem pri programskih in vsebinskih izhodiščih. Največji poudarek bi bil na razvoju regije in občine, pri tem pa bi še vseeno zagotavljali visoko raven družbenega standarda in socialne varnosti za občanke in občane mestne občine Novo mesto.

Na državni ravni je koalicija nekoliko razširjena. Bi bilo tudi v Novem mestu bolje, če bi se vam pridružil še DeSUS?

Prepričani smo, da bo realizacija vseh teh priložnosti veliko lažja in hitrejša, če bi se oblikovala koalicija vladnih strank SDS, SLS, NSi in DeSUS. Takšna koalicija bi bila gotovo najboljša rešitev za novomeško občino.

Nedvomno boste tako povezani laže uresničevali številne občinske projekte. Je tako?

Gotovo. Trdno smo namreč prepričani, da bomo v primeru zmage na volitvah uspešneje uresničevali številne in zahtevne občinske razvojne projekte in zaradi prej omenjene povezave pridobili več denarja iz vladnih ter evropskih strukturnih in kohezijskih skladov. Posledično se bo občina lahko hitreje razvijala in postajala pravo regijsko središče, občani pa bodo živeli bolje in bodo deležni večje socialne varnosti.

V vaši stranki so vas označili za trdega borca, saj zlepa ne odnehate pri zagovarjanju svojih stališč, ki so v korist občank in občanov. Ocenili so vas kot vestnega, delavnega in poštenega, zaradi česar vas ljudje spoštujejo. Zakaj ste se odločili za kandidaturo?

Prehojena življenjska pot in izkušnje so mi prinesle dovolj modrosti in spoznanje, da je uspeh zagotovljen samo s skupinskim delom in široko podporo sodelavcev. Moje dosedanje izkušnje pri vodenju občine, nov, sodoben, povezovalen, dialoški, ustvarjalen pristop in pogled na razvoj občine, predvsem pa podpora najožjih sodelavcev in najširše javnosti so tista dejstva, ki me opogumljajo pri odločitvi, da kandidiram za župana. Pogum razumem kot sredstvo za prevzem odgovornosti, računam pa tudi na sodelovanje mladih in perspektivnih ljudi, brez katerih ni razvoja, prenove in samouresničenja!

Kakšne so vaše prioritete?

Pomembna je skrb za ljudi s povečano socialno občutljivostjo in varnim življenjem. Nasploh sem na prvo mesto postavil cilje in interese občine, ki si želi nadaljnega razvoja in perspektive predvsem za mlade generacije v celotni regiji, katere središče postaja Novo mesto.

Ljubosumni na Cerkev

Ob spremembi davčne zakonodaje, po kateri bodo lahko državljani del dajatev namenili organizaciji, ki si jo bodo sami izbrali, se je znova oglasila opozicija, ki jo skrbi, koliko tega denarja bo prejela Katoliška cerkev. Še en dokaz, da je za nekatere opozicijske politike Cerkev še vedno sovražnik številka ena.

ISKRICA

Stari časi

Aleksander Škorc

»Ne Borut, ne bomo šli v vlado. Stanje nikakor ni tako alarmantno, kot se je še pred kratkim zdelo. Sodišča so še vedno naša, in dokler je tako, ni panike,« je bil odločen Mirko in odstranil očem neviden delček prahu z maršalove svete podobice.

»Ampak priložnost bo edinstvena! Po volitvah bodo zaradi slabih rezultatov bratje začeli iz vlade izstopati, čeprav je dejstvo, da vlada dela dobro. In če je nekje nekaj drugega, je dobro biti zraven.«

»No, dobro, Borut, priznam, da so res dobri. Človek sploh nima več česa kritizirati. Še z Rusi so se začeli povezovati, tako da jih niti z 'desničarskimi imperialističnimi hlapci' ne morem več ozmerjati. Ampak o človekovih pravicah še vedno nimajo pojma.«

»No, saj prav to sem mislil. Ko bo Janša ostal sam v manjšinski vladi, nas bo potreboval in zlahka bi se dalo zate izposlovati Hanzkovo mesto. Mislim, da ti omenjeno mesto več kot pripada, saj ga ni v deželici Kranjski, ki bi imel s človekovimi pravicami več izkušenj kot ti.«

»Dragi moj Borut, ne misli, da ne zaznavam, kako me poskušáš speljati na stranski tir. Pozabljaš, da moje bogate izkušnje presegaš polje človekovih pravic ... Ah, človekove pravice. Nanje res že od nekdaj veliko dam. Takoj ko so mi povedali, da sem človek, sem jih zahteval zase. In potem sem jih imel dolga leta. Lepo sem ravnal z njimi in bog, ki ga sicer ni, mi je pričla, da jih nisem razmetaval tja v en dan. Po kapljicah sem jih delil izbrancem, v širšo uporabo jih nisem dal nikoli in nisem popuščal, čeprav so mnogi na kolenih prosili zanje. Zato jih je tudi toliko ostalo. Cel kup pravic so desni podedovali, ko so prevzeli oblast. In kaj storijo?! Neodgovorno jih delijo naokoli, celo Cerkvi so jih nespametno poklonili zajeten kup, čeprav je dobro znano, da si jih ta zna in zmora sama pridobiti. Skoraj tako dobro kot nekoč mi ... Veš kaj, Borut, v vlado bomo šli, ampak le pod pogojem, da bo ustanovljeno ministrstvo za človekove pravice, ki ga bom seveda prevzel jaz in minister za pravosodje mi bo neposredno podrejen. Kajti, ne pozabi, pošteno sodstvo je porok za prav takšno državo.«

»No, saj to sem imel v mislih, prepričan sem, da bi bil odlični minister ...«

»No, no, Borut, nehaj mi že nekam lesti. Raje me pusti samega, ker sem nekoliko utrujen. Tako se namreč nisem razgovoril že od zadnjega beograjskega kongresa naprej in priznati moram, da se kljub utrujenosti počutim odlično. Kot v dobrih starih časih.«

H-umor

»Če smo natančni, je tipičen Slovenec: ravnano prav omahujoč, politično ne na levi ne na desni, v cerkev hodi ob praznikih in ob slabi vesti, po nepotrebnem ne zapravi niti tolarja in uslugo naredi samo, če je stoodstotno prepričan, da bo od nje imel korist.«

(Danilo Slivnik je preprosto razložil, zakaj se Ljubljancanom spleta voliti za župana »pragmatičnega« in tipično slovenskega kandidata dr. Franceta Arharja.)

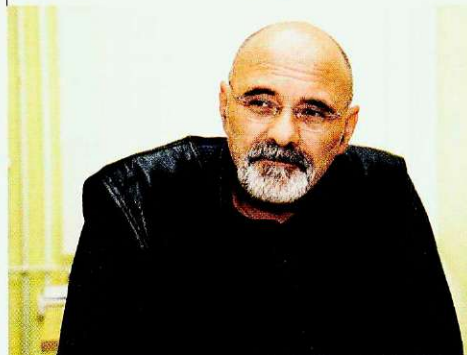
»Sam denimo po nekaj letih rednega poslušanja Vala 202 med pol osmo in pol deveto jutraj, ko se vozim v službo, te postaje ne poslušam že štirinajst dni, in moram priznati, da se počutim bolje.«

(Novinar Silvester Šurla laže prenaša dretje z drogirane Janis Joplin kot primitivno duhovičenje na drugem programu nacionalnega radia.)

»Pozdravljanje z 'zdravo' je odpravljen, ker menda ni zdravo. Veliko bolj zdravo je pozdravljati z 'bog daj'.«

(Pisateljica in pesnica Svetlana Makarovič čaka, kdaj se bomo Slovenci začeli pozdravljati s 'hvaljen Jezus'.)

»Če se kak ravnatelj spusti tako nizko, bi ga bilo zdravo zamenjati.«

(Ravnatelj Osnovne šole Prule Dušan Merc ni navdušen nad tem, da bi se ravnatelji ukvarjali s politiko.)

»Kot rdeče vino. Leta ji prav nič ne škodijo.«

(Biatlonec Matjaž Poklukar je prepričan, da je njegova kolegica Andreja Koblar pri 35 letih še boljše kot v mladosti.)

»Nobena afera ni potrebna. Slovenska košarka je na vrhuncu. Včasih pač tudi pet igralcev NBA ne zadostuje za zmago.«

(Komentator hrvaške televizije je ob koncu prenosa košarkarske tekme med Turčijo in Slovenijo kljub porazu namenil kar nekaj pohval slovenski reprezentanci.)

»Ugasnila sva kot slabiča. Sva vsaj najboljši dvojec na Balkanu, saj sva prehitela Grke, Srbe in Hrvate.«

(Veslač dvojca brez krmarja Gregor Novak se po neuspehu tolaži s tem, da je bolje biti prvi na vasi kot zadnji v mestu, a je mimogrede pozabil, da Slovenija ni del Balkana.)

»Ampak takrat še nisem vedel, da name-rava kandidirati na prihodnjih predsedniških volitvah. In to tak smrkev, ki v življenju ni nič pokazal.«

(Zdravnik Tine Velikonja zanika očitke, da je iz političnih nagibov napovedal Peterle-tov konec.)

»Župana jaz res vidim bolj kot nestranskega človeka, ker ta lažje, rečeno poenostavljeno, enako prisluhne na eni strani tako zahtevi gospodarskega sveta župnije za obnovo cerkvenega zvonika in na drugi tudi zvezi borcev za obnovo partizanskega spomenika.«

(Nekdanji postojnski župan in poslanec Josip Bajc meni, da je dobra lastnost župana, če ne vozi ves čas po levi ali ves čas po desni strani ceste.)

»Razmeroma dobro. V zadnjem obdobju Ropove vlade sem se zelo slabo, tako da je bila ta nova kombinacija zame nekako olajšanje.«

(Zunanjemu ministru Dimitriju Ruplu je odslovitev iz Ropove vlade junija 2004 do-bro dela.)

Z lažjimi torbicami

Pretekli petek, 1. septembra 2006, se je na osnovnih in srednjih šolah po Sloveniji začelo novo šolsko leto. Osnovnošolski prag je prestopilo 165.646 otrok, od tega 18.384 prvošolčkov, dijakov pa je približno deset tisoč. Za oboje letos velja več novosti. Nekateri šolarji so bili deležni tudi dobrodošlice

Veselo novostim naproti

ministra Milana Zvera in njegovih najožjih sodelavcev, ponekod pa so za njihovo varno pot poskrbeli župani. Šolski minister je obiskal Osnovno šolo Bežigrad, ki v letošnjem letu praznuje 30-letnico, in novo Osnovno šolo Koper. Ministra Zver in Dragotin Mate sta v skupni izjavi pozvala vse udeležence v cestnem prometu, naj dosledno spoštujejo prometne predpise in naj bodo s svojim vedenjem in ravnanjem zgled otrokom, policisti pa so poostriili nadzor v bližini šol. In kakšne novosti čakajo šolarje? Devetletke se bodo poleg različnih oblik diferenciacije pouka, fleksibilnega predmetnika, ki ga bo preizkusilo 28 šol, in dveh ocenjevalnih obdobjih soočile tudi z drugačno izbiro tretjega predmeta na nacionalnih preizkusih znanja v 9. razredu. Še naprej pa bo veljalo, da uspeh na teh preizkusih ne bo eno glavnih meril pri vpisu v srednje šole, ki bodo omejile število prostih mest. Prvo ocenjevalno obdobje bo v osnovnih šolah trajalo od 1. septembra do 31. januarja, drugo od 1. februarja do 22. junija oziroma do 15. junija za učence devetega razreda. V srednjih šolah bo nekoliko drugače, saj so zaradi spremenjenega pravilnika o šolskem koledarju lahko same izbrale med dvema ali tremi ocenjevalnimi obdobji. Na ministrstvu izvajajo tudi projekt lažje torbice, česar so veseli predvsem učenci do 4. razreda osnovne šole. V. K.

Pohod h Gospe sveti

Člani društva Slovenska liga za Karantanijo so že tretjič organizirali pohod od Nove Gorice do Gospe svete na Koroškem. Pohod so začeli 20. avgusta in ga sklenili v soboto na Gosposvetškem polju, kjer so izobesili slovensko zastavo. Zatem so oddali peticijo na urad Deželnega glavarstva v Celovcu. Pohoda se je tokrat udeležila skupina pohodnikov, na cilj pa so prišli: Anja Dorošenko, Luka Lisjak Gabrijelčič in Miha Kosovel. Med pohodom je sopredsednik lige Luka Lisjak razložil, da poskuša pobuda doseči pravično in pošteno priznanje slovenske vloge v koroški zgodovini, ki predstavlja našo skupno preteklost. Na delu Koroške ležijo nekateri izjemni zgodovinski pomniki slovenstva, kot so knežji kamen, vojvodski

Pohodniki pri vojvodskem prestolu

prestol ter cerkvi pri Gospe sveti in Krnskem gradu. V peticiji se podpisniki, med katerimi so vidni intelektualci in politiki iz Slovenije in zamejstva, obračajo na koroške oblasti v pričakovanju, da bodo predstavitelji in javno označitev omenjenih pomnikov uredile na način, ki bo odražal resničnost njihovega zgodovinskega pomena in njihove vloge v slovenski zgodovini. M. M.

Kakšno bo vreme čez 6 dni?

Vremenska napoved za 6 dni vnaprej!

Prva slovenska televizija s šestdnevno vremensko napovedjo.

Info TV je slovenska televizija, ki celodnevno predvaja poročila vsakih 15 minut. V naših informativnih oddajah lahko spremljate tako dogajanje doma kot po svetu. Info TV lahko sprejemate samo preko kabljskih sistemov. Program je popolnoma brezplačen. Za več informacij pokličite vašega kabljskega operaterja.

Vremenska napoved za 6 dni je na sporedu v novicah, ki so 15 minut do in 15 minut čez vsako polno uro. Vremenska napoved "6 dni" najdete tudi na Mobilnem mobilnem portalu Planet (Info/Vreme).

Naročnik oglasa Info TV, d.o.o. Nova mesto

Križnar končno doma

Po skoraj mesecu dni iz pol se je konec preteklega tedna končala agonija slovenskega popotnika in humanitarnega delavca Toma Križnarja. Sudanske oblasti so ga iz zavora izpustile v ponedeljek, v torek pa je z letalom prispel na Brnik.

Kot je znano, je Križnar v rokah sudanskih oblasti pristal sredi julija, ko se je izkazalo, da je nekaj dni prej nezakonito prečkal sudansko mejo s Čadom, kjer je pred tem kot posebni odposlanec Janeza Drnovška pripravljaval vse potrebno za Drnovškov obisk v tamkajšnjih begunskih taboriščih. Ker je obisk odpadel, se je Križnar (menda na lastno pest) brez potrebnih dokumentov odpravil v bližnji Sudan, tam pa so ga aretirali in na sodišču obsodili na dve leti zavora. Še preden pa je sodišče izdalo sodbo, je naša država sprožila široko diplomatsko akcijo (vmes se je izkazalo, da je Drnovšek Križnarja v Čad poslal brez diplomatskega potnega lista oziroma diplomatskega statusa, ki bi ga lahko rešil pred zavorom, o misiji pa ni obvestil vlade in

Znova na domačih tleh – na letališču Brnik

zunanjega ministra, kar bi po zakonu moral storiti), v kateri je poskušala pri sudanskih oblasteh doseči, da bi Križnarja izpustili iz zavora. Predsednik države je tako v Sudan poslal svojega odposlanca Hamdija Blekiča, zunanje ministrstvo pa slovenskega konzula v Egiptu Andreja Dernovščka. Vsem skupaj je po nekaj tednih pogovorov in posredovanj v ponedeljek pri sudanskem predsedni-

ku Omarju al Beširju, ki velja za najbolj krutega svetovnega diktatorja, uspelo doseči, da je Križnarja pomilostil.

Že takoj ob izpustitvi Križnarja pa je bilo mogoče opaziti Drnovškov poskus, da bi zmanjšal svoj del krivde, ki jo nedvomno ima pri tem, da se je Križnar znašel v zavoru. Tako je njegov svetovalec Ivo Vajgl v medijih pohitel z izjavami, ki so poudarjale domnevne zasluge predsednikovega urada za Križnarjevo izpustitev, na internetnih straneh predsednikovega urada pa niso pozabili poudariti, da je bilo pri pomilostitvi odločilno pismo, ki ga je Drnovšek pisal al Beširju. Vsekakor spreten maneuver Drnovškovega urada, ki pa danes ne zanima nikogar več. Pomembno je namreč le, da je Križnar znova na domačih tleh. A.K.

Draga 2006

V parku Finžgarjevega doma na Opčinah pri Trstu so konec tedna potekali 41. študijski dnevi Draga 2006, ki jih vsako leto prireja Društvo slovenskih izobražencev iz Trsta. Rdeča nit letošnje Drage je bila manjšinska kultura in narodova duša. Manjšinska problematika je sicer stalnica študijskih dnevov. V petek je esejist in profesor slovenistike na Univerzi v Trstu Miran Košuta govoril o temi 60 let kulture v manjšinskem prostoru. V soboto je potekala okrogla miza na temo Slovenci v vrtincu naglih družbenih sprememb. Pod drobnogledom sta bila zrahljano ravnotežje in identiteta povprečnega Slovenca zaradi sprememb v 20. stoletju. Postavljali so si vprašanje, kako najti novo podlago, ki je potrebna za razvoj vsake družbe in naroda. Pogovarjali so se psihologa Silva Matoš in Cvetko Heliodor ter profesorja

foto: Lucija Horvat

O manjšinski kulturi in narodovi duši

Janek Musek in Jože Ramovš. V nedeljo sta bili predavanji: Slovenski vernik med tradicionalno in osebno vero, kjer sta Katarina Kompan Erzar in Tomaž Erzar s Frančiškanskega družinskega inštituta govorila o tem, kako se povprečni vernik postavlja v odnosu do družbe, družine, politike in sploh do problemov sodobnosti ter kako gleda na Cerkev in njene institucije; kasneje je Marko Stabej predaval o odnosu Slovencev do svojega jezika. L. H.

Novi sekretar

Vlada je pred tednom dni na položaj državnega sekretarja na ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano imenovala Gvida Mravljaka. Slednji je na tem mestu zamenjal Francija Buta, ki je zaradi "različnih pogledov na reševanje problemov" sam zaprosil kmetijsko ministrico Marijo Lukačič za sporazumno razrešitev, ta pa je njegovi prošnji ugodila. Lukačičeva je na tiskovni konferenci po seji vlade izrazila pričakovanje, da bo delo normalno teklo naprej, saj Mravljak kmetijsko politiko Evropske unije dobro pozna in je ves čas svojega delovanja na ministrstvu sodeloval tudi v pogajalskih procesih z institucijami EU pri usklajevanju slovenskih interesov na področju kmetijstva. Novi sekretar na kmetijskem ministrstvu je univerzitetni diplomirani pravnik in ima opravljen podiplomski študij menedžmenta v javni upravi. Na ministrstvu že slabih šest let vodi sektor za šolstvo, sodelovanje z nevladnimi organizacijami in knjigovodstvo na kmetijah. P. A.

Novi sekretar je Gvido Mravljak.

Manipulacija ŠOS ni uspela

Vida Kocjan, foto: Daniel Novakovič/STA

Referenduma ne bo Predsednik državnega zbora France Cukjati je pretekli teden odločil, da naknadnega zakonodajnega referenduma o noveli zakona o visokem šolstvu ne bo. Podpisov, ki so jih predstavniki Študentske organizacije Slovenije (ŠOS) vložili 30. avgusta (zadnji rok), je bilo namreč premalo. Poleg tega podpisom niso predložili zahteve za razpis referenduma, kot določa zakon o referendumu in ljudski iniciativi. V vodstvu državnega zbora so tako upoštevali samo tiste obrazce, katerih podpis in identifikacija podpisnika sta bila ugotovljena na upravnih enotah. Teh je bilo 12.168 (zahtevanih je 40 tisoč). Vsi drugi podpisi so pravno neverodostojni. ŠOS je namreč podpise, potem ko je vodstvo ugotovilo, da jim jih ne bo uspelo zbrati, zbiral na ljubljanskih ulicah in prek spletne strani in ne tako, kot je določeno z zakonom. Zato je Cukjati dejal, da je vprašljivo celo to, ali ljudje z navedenimi imeni in priimki sploh obstajajo, pa tudi sicer ne ve, kaj je vodilo ŠOS, da je v parlament prinesla kar 35 tisoč neveljavnih in brezpredmetnih obrazcev. To pomeni, da bo novela zakona, v državnem zboru sprejeta 11. julija letos, začela veljati. Spomnimo še, da so poslanci novelo sprejeli že prej, vendar je nato državni svet izglasoval veto, zato so jo morali v državnem zboru še enkrat potrjevati in so jo tudi potrdili.

Preskok na svetovni splet Referenduma torej ne bo, v ŠOS pa so takoj po Cukjatijevi odločitvi začeli preučevati možnosti priznanja podpisov oziroma ustavne presoje novele zakona, potem pa so utihneli. Pobudniki referenduma so sprva zbirali podpise le na upravnih enotah, vendar se je izkazalo, da takšno zbiranje ne bo uspešno. Zato so se odločili za zbiranje podpisov na lastnih obrazcih prek svetovnega spleta, organizirali pa so tudi zbiranje podpisov na ljubljanskih ulicah. Na takšen način naj bi zbrali 47.570 podpisov. Kljub opozorilom pravnih strokovnjakov, da to ni dopustno, so pobudniki podpise vložili v parlament, saj očitno poraza niso bili pripravljene priznati, čeprav so doživeli resnično hladno prho, ker jim ni uspelo prepričati študentov. Podobno so menili tudi v Mladi Sloveniji (MSi), kjer so poraz ŠOS presodili kot dokaz, »da študentke in študentje v ŠOS ne vidijo organizacije, ki zastopa njihova stališča, saj bi v nasprotnem primeru glede na število študentov v Sloveniji zbrali zadostno število overjenih podpisov«.

Manipulacija brez primere ŠOS je pripravila spletno stran z naslovom www.peticija.info in v okviru vsebine objavila obrazec ter navodila za zbiranje s pripisom, »da podpisov ni potrebno potrjevati na upravnih enotah«. Hkrati so objavili kar zbirni obrazec (za 10 podpisov skupaj), navedli rubriko podpis (kar prek spleta sploh ni izvedljivo brez posebne registracije, te pa niso imeli) in na koncu pripisali obvestilo, da »je evidenca podpisov volivcev za podporo zahtevi za razpis zakonodajnega referenduma uradna tajnost«. V drugi pripionki so napisali navodila in predloge za zbiralce. Med 11 splošnimi navodili so navedena navodila tudi o tem, naj podpisov ne zbira »preveč izzivalno oblečena dobra punca«, saj

Z neveljavnimi podpisi v parlamentu

Če bi vsi zbirali podpise za zakonodajni referendum tako manipulativno, kot so se tega lotili v ŠOS, bi imeli v državi popolno anarhijo, referendum pa vsako nedeljo. Študentska organizacija je pogorela, študenti pa so ji pokazali, kolikšno je njihovo zaupanje vanjo.

bi se s tem omejili le na moški del populacije, ženske okoli nje pa se bodo počutile ogrožene, »kar ima drastično manjšo uspešnost«. »Učinkovit sistem je par moški – ženska, vsak ogovarja nasproti spol (obleka in šarmiranje tudi veliko naredita)«, »debatni krožki med zbiralci niso produktivni«, »najdi način, ki zate deluje, in ga ponavlja« in podobno. Nadalje so bila navodila, kaj povedati o zakonu z dvema rezervnima scenarijema, kjer je med drgim debela laž in manipulacija, in sicer, »da je prva bolonjska stopnja za gospodarstvo neuporabna«. Po tej logiki bi bili za gospodarstvo neuporabni vsi tisti, ki imajo manj kot končano univerzitetno izobrazbo. Nadalje so bili navedeni postopki, kako je treba zbirati podpise, s priporočilom: »Izpolni naj se cel list (da ne bo listov s samo nekaj podpisi – je lažje za štetje)«. Na koncu je še pisalo, naj se pri prepričevanju ključnih mimoidočih, ki jim bi bili pripravljene prisluhniti in morda podpisati, zbiralci sklicujejo na štiri člene ustave (med drugimi člen o varstvu osebnih podatkov, s pripisom v oklepaju, da upravne enote in ministrstvo do teh podatkov niso upravičeni) in odločbi ustavnega sodišča (brez obrazložitve). **D**

Haiderjev kult

Peter Avsenik

Koroški deželni glavar Jörg Haider v teh dneh spet vznemirja slovensko in avstrijsko javnost.

Znapovedjo, da bo Koroška odslej le še enojezična, in njeno objavo v koroških časnikih je še poglobil prepad med državo in lokalno oblastjo ter tudi prepad med avstrijsko večino in manjšino. Na drugi strani pa, kot je za avstrijski Standard pred časom razmišljal politolog Fritz Plasser, pa skuša Haider z adutom dvojezičnih tabel oziroma s konceptom "zaostrovanja in inscenacije" preprečiti izpad svoje stranke iz parlamenta. Prvi oktober, dan volitev, se nezadržno približuje. Potem ko se je lani Haider odcepil od svobodnjakov (FPÖ) in ustanovil Zvezo za prihodnost Avstrije (BZÖ), bo tokrat njegov preboj v parlament še toliko težji. Tudi javnomnenjske raziskave mu ta čas ne kažejo najbolje, zato stavi na skrajno nacionalistično usmerjeno volilno bazo na avstrijskem Koroškem in pri tem so njegov adut dvojezične table.

Toda po vseh Haiderjevih provokacijah in sovražni propagandi zoper slovensko manjšino v zadnjih tednih (pa tudi v zadnjih letih) se zdi, da koroški deželni glavar vendarle ni le populist. Njegova gonja ne le proti koroškim Slovencem, ampak tudi proti Evropski uniji (sredi avgusta je predlagal celo referendum o izstopu Avstrije iz Evropske unije) daje slutiti, da pri fenomenu Haider ne gre le za slo po oblasti in moči ... Haider se ima očitno za nekaj več, za arijca, kar med drugim dokazujejo njegove odkrite antisemitske izjave. Pred časom je namreč vodjo judovske skupnosti v Avstriji Ariela Muzikanta označil za sionističnega provokatorja na Zahodu, ki zagovarja morijo otrok in civilistov. Po primerjavah premikanja deželnih tabel s premikanjem kamna izpred Kristusovega groba pa bi lahko sklepali, da se ima celo za božanstvo. In če se Haider pri unovčevanju političnega kapitala skrajnega nacionalizma morda komu še zdi iznajdljiv, pa so tovrstne izjave povsem blasfemične in sprte z zdravo pametjo. Haider je očitno notranje neosvobojeni sin ene totalitarnih ideologij prejšnjega stoletja, saj so bili njegovi starši pripadniki nacistične stranke. Na drugi strani pa smo za vse skupaj malo krivi tudi Slovenci, ko mu z udeležbo pri njegovih norčijah (kakršno si je privoščil nedavno s postavitvijo slovenskih "podnapiskov") morda nehote, a vendarle delamo reklamo.

Potez Jörga Haiderja torej ne moremo imeti le za unovčevanje političnega kapitala oziroma za bolešno slo po oblasti in moči, ampak tudi za poskus vnovične vzpostavitve nekakšnega kulta naroda in kulta osebnosti, ki izhajata iz njegovih nacističnih korenin.

Davčna reforma

Denis Vengust

Nedavno objavljena vladna davčna reforma je pomemben korak v pravo smer.

Razbremenila bo davkoplačevalce – tako podjetja kot posameznike – in omogočila dodatni pospešek gospodarskemu razvoju Slovenije. Manj obdavčeni posamezniki bodo namreč bolj zainteresirani več delati, manj obremenjena podjetja pa več vlagati v nove posle oziroma v razvoj.

Pri dohodnini bodo razbremenjeni vsi davkoplačevalci, tako socialno najšibkejši kot najbolj plačani. Najbolj slednji, s čimer želi vlada zmanjšati izredno visoko obremenitev vrhunskih kadrov, ki praviloma največ pripomorejo k razvoju države. Ti so pri nas zdaj tako obremenjeni kot skoraj nikjer na svetu. Če poleg 50-odstotne dohodnine upoštevamo še vse socialne prispevke, država pobere tudi več kot dobri dve tretjini njihove plače. Čeprav so ti zaposleni zaradi ogromnih dajatev velik strošek za delodajalce, po drugi strani njihova motivacija za delo pogosto temu ne ustreza, saj večino tega denarja dobi država in ne oni. Sedaj naj bi se to uravnotežilo. Seveda pa se postavlja vprašanje, kako se bodo ti davčni prihranki razporedili med delodajalce in zaposlene. Obstaja možnost, da bodo največ učinkov občutili prav zaposleni tistih poklicnih skupin, ki imajo največjo moč v družbi in pri katerih je plačilo praviloma najmanj povezano z delovnimi uspehi. Po drugi strani imajo npr. razni raziskovalci in inženirji praviloma manjšo pogajalsko moč in tukaj utegnejo več prihranka obdržati delodajalci. Kolikor bo ta prihranek res šel v razvoj, bo to vseeno pozitivno. Določena nevarnost izvira tudi iz dejstva, da bodo spremembe začele veljati prav v obdobju menjave valute. Več denarja v rokah potrošnikov pa pomeni večjo nevarnost, da si trgovci in izvajalci storitev takrat drznejšo povišati cene.

Pomembno je tudi znižanje davka od dobička pravnih oseb ob hkratnem krčenju olajšav. S 23-odstotno davčno stopnjo Slovenija postaja konkurenčnejša tudi za mednarodna podjetja. Vsekakor je bolj smiselno zniževati splošno stopnjo obdavčitve in hkrati krčiti olajšave, saj je tak sistem veliko preglednejši in bolj pošten, hkrati pa podjetij ne napeljuje v neracionalne odločitve samo iz davčnih razlogov. Prav tako ne smemo pozabiti številnih drugih poenostavitev, ki bodo olajšale življenje davčnim zavezancem, jim dale več veselja za delo in poslovanje ter omogočile, da se ukvarjajo z bistvenimi zadevami in ne z davčno birokracijo.

Nekateri kritiki davčni reformi očitajo, da ne uvaja revolucionarnih sprememb. Seveda je prav to je njena glavna prednost, ki ji povečuje možnosti za uspeh. S pretiranimi spremembami čez noč bi vlada izzvala nič drugega kot velik javni odpor in na koncu se ne bi spremenilo nič. Zato je to, kot smo zapisali na začetku, korak v pravo smer, ki ji bo treba slediti tudi v prihodnje.

Kako radikalna je reforma

Dr. Matej Makarovič

Dolgo pričakovani predlog spremembe davčne zakonodaje je vsekakor zanimiv, nič manj zanimivi pa niso odzivi nanj. Predlagane spremembe je treba razumeti v kontekstu slovenskega političnega sistema, v katerem so radikalnejši premiki – tudi kadar bi bili nujni in potrebni – praktično nemogoči. Vladni predlog bi sam po sebi lahko bil boljši v smislu korenitejših sprememb, vendar je treba ob tem žal priznati, da je verjetno blizu optimalnosti glede na realna razmerja v slovenski politiki.

Možnosti za izrazitejšo približevanje ideji enotne davčne stopnje pri dohodnini in davku na dodano vrednost ali čemu primerljivem so postale praktično nične zaradi pomislekov kar treh članic vladne koalicije in »grožnje« referenduma v zraku. Če temu dodamo še politično razumljivo zadržanost vlade do odpiranja večjih političnih konfliktov pred lokalnimi volitvami, je zmernejša rešitev, ki jo je ponudila, še toliko razumljivejša.

Po eni strani imajo prav tisti ekonomisti in gospodarstveniki, ki pravijo, da tako zastavljena davčna reforma še ne zadošča za resnično spodbudo podjetniški iniciativi, odpiranju novih delovnih mest in gospodarski rasti. Po drugi strani pa je temu vendarle treba dodati, da gre za korak – čeprav morda še premajhen – v pravo smer. Opozoriti je treba najmanj na dve bistveni dejstvi. Prvič, vse prejšnje slovenske vlade so, s kakšno drobno izjemo, davčne stopnje doslej le povečevale. Ta vlada je prva, ki nas davčno pomembno razbremenjuje. In drugič, kar je še veliko pomembnejše, razbremeni nas na pravem mestu.

Dohodnina je namreč, česar se predvsem zagovorniki visoko progresivnih obdavčitev veliko premalo zavedajo, predvsem davek na dohodke iz našega dela. Kapitalski donosi so bili namreč že doslej obdavčeni ločeno in po drugačnih stopnjah. Znižanje dohodninskih stopenj za tiste z najvišjimi dohodki zato ne bo pomenilo nagrajevanja ultrabogatih kapitalistov (kajti njihov glavni vir bogastva so kapitalski dobički, ne pa plače), temveč kvečjemu predvsem večinoma visoko izobraženih ljudi, ki glavnino svojih dohodkov pridobijo z lastnim delom. Zanimivo je, da je bil bes vodilnih sindikalistov uperjen prav proti tem ljudem, ne pa recimo proti lastnikom kapitala, kar je le dokaz, da glavnina slovenskega sindikalizma danes ne temelji na čutu za socialno pravičnost, temveč kvečjemu na pregovorni slovenski nevoščljivosti in/ali politikantski preračunljivosti. *Znižanje dohodninskih stopenj je zato nagrada – in upajmo, da tudi spodbuda – za tiste, katerih zaslužki temeljijo predvsem na lastnem delu.* Zato gre vsekakor za korak v

pravo smer, pa čeprav je ta zaradi slovenskih političnih posebnosti prekratek in verjetno pomanjkljiv.

V naslednjem koraku bo zato vsekakor treba poskrbeti, da tisti Slovenci, ki bodo zaslužili kaj več, kot je bilo čisto upravičeno opozorjeno, te nagrade ne bodo zapravili za neumnosti, kot so preveliki avtomobili in prevelike hiše, da ne govorimo o čem še bolj nekoristnem. Drage nepotrebne stvari si zaslužijo obilno obdavčitev. Za človeka vredno življenje ne potrebujemo ogromnih nepremičnih in velikanskih avtomobilov, zato jih je treba nad določeno mejo krepko obdavčiti. Potem pa naj vsak zase razmisli, ali bo presežke, če jih ima, uporabljal za take stvari in bogato financiral državo ali pa jih bo raje investiral in s tem prispeval h gospodarski rasti. A priti do take zakonodaje seveda ne bo lahko, saj se bodo ljudje z vilami in beemveji na vso moč upirali takšnemu nadaljevanju davčnih reform in pri tem – kako cinično – svoj odpor kot vedno doslej opravičevali s skrbjo za »male ljudi«, za upokoјence, za socialno ogrožene in še kaj. Upamo lahko le, da jim slednji ne bodo (spet) nasledli.

Še bolj nerodno pa je, če ključni akterji ne znajo niti zagovarjati konsistentnih stališč. Opozicijska LDS je tako na primer vnaprej kritizirala pričakovane davčne spremembe zaradi njihove radikalnosti, predvsem glede enotne davčne stopnje, kar je bilo z njenega zornega kota razumljivo. Toda danes je ena od njenih glavnih kritik, da davčna reforma ni dovolj korenita. Naj spomnimo: ena zadnjih stvari, ki jih je nekdanja oblast oziroma sedanja opozicija sprejela pred iztekom mandata, je bila prav davčna reforma. Zdaj pa nekdanji vodilni predstavnik stare oblasti očita novi oblasti, da ni

Znižanje dohodninskih stopenj je zato nagrada za tiste, katerih zaslužki temeljijo predvsem na lastnem delu.

dovolj korenito spremenila njegovih zakonov izpred komaj dveh let. Nekdanji premier in njegova stranka z njim sta se tako postavila na stališče, da je bila davčna zakonodaja iz časov prejšnje vlade tako katastrofalna, da si nova vlada zasluži vso kritiko, ker je ni bolj spremenila. Vsaka oblast in njeni ukrepi vsekakor potrebujejo strog nadzor, zato bi bilo še toliko bolj dobrodošlo, da bi tisti, ki to nadzorno funkcijo opravljajo, vsaj približno vedeli, kaj hočejo ... **D**

Čigava bo prestolnica?

Gašper Blažič, foto arhiv Demokracije

Po koncu poletnih dni se napetost pred lokalnimi volitvami, ki bodo 22. oktobra, stopnjuje. Najbolj vroče bo seveda v Ljubljani, kjer naj bi bila glavna tekmeča bančnik dr. France Arhar in gospodarski tajkun Zoran Jankovič.

V Demokraciji smo že poročali o napovedi kandidature dr. Franceta Arharja za ljubljanskega župana, s čimer je Zoran Jankovič kot favorit v tekmi za županski stolček nedvomno dobil enakovrednega izzivalca. Arhar se je tako minuli torek predstavil na tiskovni konferenci v Klubu Nove revije v Ljubljani. Županska bitka v Ljubljani bo zanimiva predvsem zato, ker je lakmusov papir za politična razmerja po zadnjih volitvah, ko je poleg tranzicijske levice silovit udarec doživel tudi Forum 21, saj je kasneje izgubil tudi precej vpliva v gospodarstvu. Bitka za županski stolček v Ljubljani bo tako letos jeseni dala odgovor, ali bosta levica in Forum 21 še naprej obvladovala slovensko prestolnico ali pa bo pomladni opciji, ki v mestih doslej ni

bila preveč uspešna, tokrat uspelo zmagati na mestni ravni.

Dvoboj ekonomistov Nič nenavadnega ni, da se bosta v tokratni bitki pomerila ekonomska strokovnjaka: Jankovič kot nekdanji menedžer v Mercatorju in Arhar

kot vrhunski finančni strokovnjak z mednarodnimi izkušnjami. Ljubljanski mestni proračun je namreč eden največjih v državi in zadnje čase tudi prizadet zaradi afer (SIB) in zgrešenih investicij dosedanjih oblastnikov. Zanimivo je, da nihče od dosedanjih županov po letu

1990 ni bil ekonomski oz. finančni strokovnjak; Jože Strgar kot prvi župan po padcu komunističnega režima (iz vrst krščanskih demokratov) je prihajal iz vrst inženirjev (vrtinar), nasledil ga je diplomat in družboslovec dr. Dimitrij Rupel, sedanji zunanji minister, ki pa mandata ni pripeljal do konca, ampak ga je predčasno prepustil tedanji strankarski kolegici iz LDS, sicer pa pedagoginji Viki Potočnik, ki je malo kasneje na volitvah zmagala. Leta 2002 jo je nasledila Danica Simšič, ki je po izstopu iz novinarskih vrst delovala kot poslanka v državnem zboru. Kot kaže, bo sedaj Simšičeva doživela enako usodo kot Vika Potočnik pred štiri leti, saj je izgubila celo podporo večinskega dela SD, kljub temu pa se bo, kot kaže, potegovala za nov

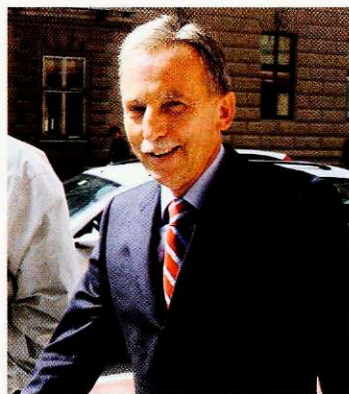
Nekdanja županja Vika Potočnik

Danica Simšič brez velikih možnosti

Tajkun Zoran Janković

Bankir France Arhar

Slamnati kandidat LDS Jožef Kunič?

Milan Kučan, voditelj Foruma 21

mandat, čeprav ji ankete javnega mnenja ne kažejo dobro. Očitno sta tako pomladna stran kot Forum 21 presodila, da je napočil čas, da krmilo v prestolnici prevzema nekdo, ki bo znal skrbno ravirati z mestnim proračunom. Janković, ki je ob slovesu iz Mercatorja zavračal namige, da bi vstopil v politiko in kandidiral za ljubljanskega župana, je tako prišel Kučanu nad vse prav, saj je požel velike simpatije s strani medijev in tistega dela javnosti, ki prisega na njegov nasmeh, poleg tega je dobil tudi politični kapital kot žrtev politične zarote, potem ko je moral zapustiti Mercator. Na podoben način je uspelo zmagati Kučanu na predsedniških volitvah leta 1997, potem ko je tedanja pomladna opozicija hotela uveljaviti lustracijsko zakonodajo; slednje je imelo nasprotni učinek, saj je velik del javnosti v Kučanu videl žrtev morebitne lustracije.

Še brez programa Glavno vprašanje ta hip pa je, kaj ponuja Ljubljani Janković in kaj Arhar. Arharjev volilni program ta čas še ni znan, pričakovati pa je mogoče, da bo v kratkem dobil svojo spletno stran. Zato pa ima že nekaj časa spletno stran Zoran Janković, ki pa volilnega programa ni izpostavil, saj želi, kot je zapisal, graditi program »od spodaj navzgor«, torej glede na probleme in želje Ljubljančanov. Prve točke programa pa naj bi bile zbrane že v kratkem, saj naj bi Jankovićev »strokovni svet«, v katerem med drugim sodelujeta nekdanji finančni minister dr. Dušan Mramor in direktor Cankarjevega doma Mitja Rotovnik, pripravil volilni program. Po dosedanjih namigih naj bi Janković vodil Ljubljano kot podjetje, medtem ko naj bi Arhar zastopal program, ki ga je že

ob svoji ustanovitvi pripravil Zbor za Ljubljano. Gre za izjavo Skupaj za boljšo Ljubljano (dostopna je na spletni strani ZZL), v kateri se podpisniki zavzemajo za enotno Ljubljano, ki ne bo sestavljena iz petih delov, in za to, da bi Ljubljana postala središče evropske regije in uveljavila sodoben gospodarski koncept, med prednostnimi nalogami pa je tudi ureditev prometnih težav in industrijskih predelov, s čimer naj bi postala prijetno bivalno okolje brez socialnih in verskih getov. Končni cilj pa je, da bi ljubljanska mestna oblast znala prisluhniti meščanom.

S figo v žepu Postavlja se vprašanje, kakšno vlogo bodo pri tem odigrali drugi kandidati, ki jih po nekakšni tradiciji ne manjka, čeprav bo njihovo končno število znano šele na začetku uradne volilne kampanje. Zanimivo je dogajanje zlasti v ljubljanski LDS, kjer še naprej vlada razdeljenost. Čeprav je LDS za kandidata predlagala dr. Jožefa Kuniča, ki naj bi združil LDS, pa je že sedaj jasno, da gre bolj ali manj za slepilni manever, s katerim bi LDS rešila svoj ugled in se otrsela očitkov, da nima primernih kandidatov. Znano je, da nekateri člani ljubljanskega odbora LDS sodelujejo pri Jankovičevi kampanji (tako sta svoj podpis k njegovi kandidaturi dala tudi pripadnika ljubljanske frakcije LDS Jani Möderndorfer in Vika Potočnik), po vsej verjetnosti pa se bo tudi tradicionalno volilno telo LDS nagnilo k Jankoviću. Tako se ponavlja zgodba iz leta 1992, ko je tedanja Liberalno-demokratska stranka na predsedniške volitve poslala dr. Ljuba Sirca, ki velja za enega redkih pravih liberalcev, vendar je to storila s

figo v žepu, saj se je pokazalo, da je bil njen glavni favorit v resnici Milan Kučan, ki je svojo (skrivno) povezanost z LDS v zadnjem času še okrepil, saj je v LDS včlanjenih mnogo članov Foruma 21; tudi sicer je obema organizacijama precej blizu logika kapitalizma – sindikati v tem primeru niti niso moteč člen. Najverjetneje je torej LDS predlagala svojega kandidata le zato, da bi čim bolj obranila »neodvisnost« Zorana Jankovića, da bi tako dobil več glasov.

Negotovo javno mnenje Kot kaže anketa v Dnevniku, ima Janković ta čas tolikšno prednost pred drugimi kandidati (tudi Arharjem), da bi zmagal že v prvem krogu. Kljub temu pa omenjena anketa ne pove ničesar o morebitnem zmagovalcu, saj bitka še zdaleč ni odločena. Kampanja se uradno začne mesec dni pred volitvami in Janković, ki se kot kandidat za župana pojavlja že od prvega avgusta dalje, doslej še ni imel kakšnega odmevnega javnega nastopa. Čeprav je njegova prednost zlasti v političnem ozadju in medijski podpori, se utegne zgoditi, da bo imela njegova kampanja dokaj kratko sapo in bo njegova karizma hitro zbledela, medtem ko bo Arhar stopnjeval kampanjo – ne nazadnje je Janković precej kontroverzen tranzicijski mogotec, Kučanov protežiranec in eden najbogatejših državljanov Slovenije, negativno pa bi lahko vplivalo tudi dejstvo, da je priseljenc iz Srbije. Vprašanje je, koliko bi lahko negativno vplivala Arharjeva neizkušenost v politiki (po svoji drži ni tipičen politik, ampak finančnik in bankir, nekateri mu tudi očitajo, da je premehak) in koliko bi lahko Arharju škodovalo dejstvo, da se je pojavil tako rekoč

tik pred zdajci kot nekakšna »zasilna« rešitev, potem ko so se kot morebitni kandidati pojavljale osebe, kot sta Marko Pogorevc in Ivan Zidar. Vseeno pa je podpora SDS, NSi in SLS skupnemu kandidatu zelo dobrodošla popotnica, saj bo na ta način županski stolček laže dosegljiv, kot če bi desnosredinske stranke nastopale vsaka s svojim kandidatom. Tako je pred štirimi leti bitko v Ljubljani izgubil sedanji minister za zdravje Andrej Bručan pa tudi letošnjemu neuradnemu kandidatu Petru Sušniku iz SDS ni dobro kazalo. Zato bodo bližajoče se volitve v Ljubljani verjetno najbolj napete doslej. **D**

ANKETA

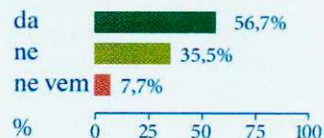
Koga bi v Ljubljani volili za župana?

- a) Arharja
- b) Jankovića
- c) druge

Odgovorite na www.demokracija.si

Rezultati preteklega tedna

Je Janez Drnovšek kriv, da so Križnarja zaprli v Sudanu?

Glasovalo: 349

spletna
DEMOKRACIJA

Preprečena rehabilitacija škofa

Anton Drobnič

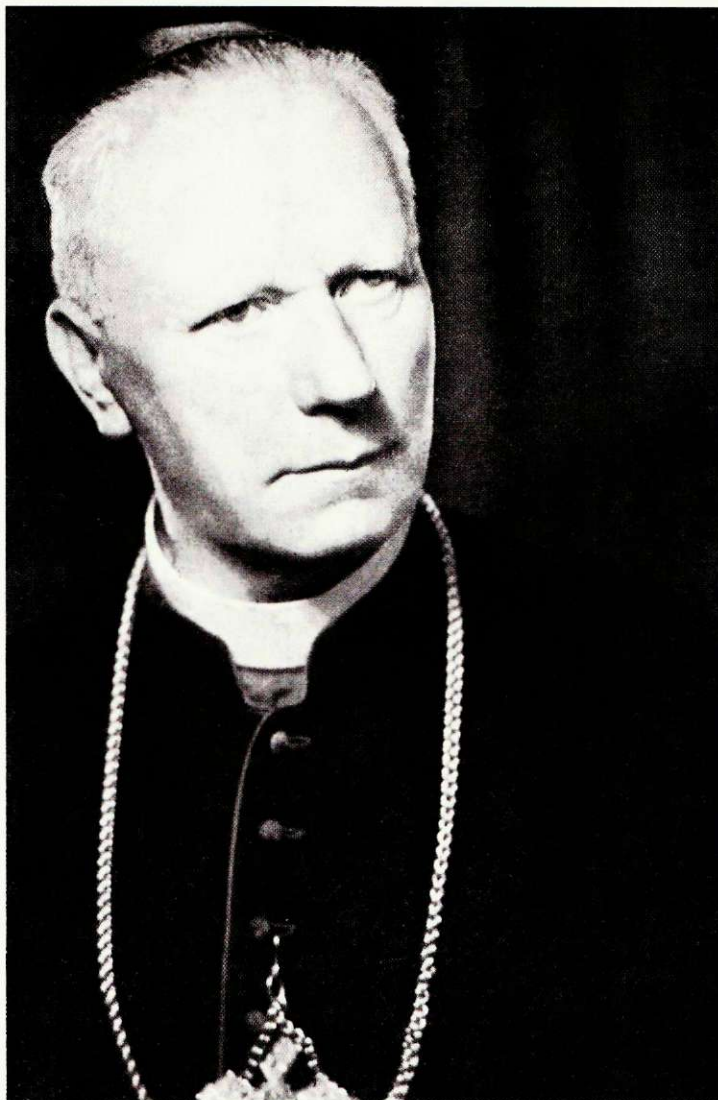
Poteklo je 60 let, ko je komunistično revolucionarno sodišče »obsodilo« ljubljanskega škofa dr. Gregorija Rožmana (v odsotnosti) na dolgo zaporno kazen in odvzem državljanstva. Kljub pravni državi sramotna sodba še vedno velja.

Škof Rožman niti približno ni bil tak, kot ga je želel prikazati sodni proces iz leta 1946. Ta podoba je bila popolnoma izkrivljena.

Ob prihodu na najvišje slovensko državno tožilstvo decembra 1990 sem za eno glavnih nalog imel tudi popravo krivic, ki jih je zagrešilo pravosodje v polstoletnem totalitarnem sistemu. Med temi krivicami je hudo »kričala« tudi skrajno krivična obsodba ljubljanskega škofa dr. Gregorija Rožmana 30. avgusta 1946.

»Obsojena« je bila Cerkev To je bil eden najbolj sramotnih in krivičnih sodnih procesov v Sloveniji, pri čemer mislim prave sodne procese, kajti tisti v Kočevju oktobra 1943, ki sicer »uživa« sloves, da je bilo na njem največ Slovencev »obsojenih« na smrt in umorjenih, ni bil zakonit sodni proces, temveč le vojni zločin v obliki sodnega procesa. Proces proti škofu Rožmanu in še štirim slovenskim obtožencem je še posebej zavržen zaradi dveh izmed njih, zaradi škofa Rožmana in ministra dr. Mihe Kreka.

S tem procesom je tedanja totalitarna oblast hotela obsoditi ne samo Rožmana, Kreka in druge obtožence, ampak zlasti ustanove, ki so jih predstavljali. Z Rožmanom je bila obsojena in osramočena Katoliška cerkev na Slovenskem. Dr. Miha Krek je še bolj nesmiseln primer, saj je bil med vojno v tujini minister zavezniške vlade. S Krekom so obsodili vso slovensko nekomunistično politiko. Komunisti so hoteli s tem procesom prikazati nasprotno stran, cerkveno in politično, kot popolnoma pokvarjeno, sovražno, izdajalsko. Zato ne gre samo za pravičnost, ampak je tudi za zgodovino pravno, kulturno in politično zelo pomembno, da se proces znova

Škof dr. Gregorij Rožman

odpre in politična obsodba totalitarnega sodišča pravno preizkusi.

Obnova postopka Na voljo sta bili dve izredni pravni sredstvi, ki omogočata preizkus pravno-močne sodbe: zahteva za obnovo postopka in zahteva za varstvo zakonitosti. Zahteva za obnovo postopka napada v sodbi ugotovljeno dejansko stanje, zahteva za varstvo zakonitosti pa napada sodno uporabo prava. Z zahtevo za

varstvo zakonitosti ne bi bilo težav, saj so bile v Rožmanovem procesu narejene tako hude kršitve zakonov, procesnih in materialnih, da bi vrhovno sodišče sodbo lahko hitro razveljavilo, kajti ta pri nobenem vrhovnem sodniku, pa če bi bil še tako »rdeč«, ne more vzdržati pravne presoje. To bi bila lahka pot, sodba bi bila razveljavljena na podlagi procesnih predpisov brez preizkusa leta 1946 ugotovljenega dejanskega

stanja. Odločil sem se za zahtevnejšo obnovo postopka in preizkus v sodbi ugotovljenih dejstev.

Nagajanje arhiva Najprej je bilo treba priti do sodnih spisov, kar je posebna zgodba, zato o njej le na kratko. Sodne spise smo leta 1991 odkrili v arhivu Udbe na notranjem ministrstvu, kamor jih je že leta 1965 poslalo jugoslovansko vrhovno vojaško sodišče. Notranje ministrstvo izvornih spisov ni hotelo izročiti sodišču, zato je to po velikih težavah – nekatere lahko označim kot nagajanje – leta 1994 spise obnovilo s kopijami listin. Za obnovo postopka smo poleg sodnih spisov potrebovali tudi nove dokaze, predvsem listinske, saj so bile priče tedanjih dogodkov že mrtve. Tako smo začeli zbirati listine, zgodovinske knjige in drugo. Bilo je veliko raztresenega gradiva, zato smo pritegnili izvedence, da bi prišli do celovitejšega poročila, do strokovne obdelave listin in čim bolj objektivnega opisa dogodkov, zaradi katerih je bil obtožen in obsojen škof Rožman.

Zgodovinarja dr. Tamara Griesser Pečar in dr. France M. Dolinar sta svoji poročili izdelala samostojno, neodvisno drug od drugega, tudi vsak po svoji metodi. Svoji poročili sta predložila v začetku decembra 1995. Pozneje sta poročili izšli v knjigi Rožmanov proces pri založbi Družina. Do konca leta 1995 smo na tožilstvu pravno oblikovali zahtevo za obnovo postopka in jo vložili na Okrožno sodišče v Ljubljani.

Odklonilni odgovori Zvrstili so se trije odklonilni sodni sklepi, vendar zelo dolgotrajno, kot bi šlo že za vsebinsko sojenje. Vsaka od treh faz je povprečno trajala dobra tri leta, skupaj od decembra 1995 do decembra 2005, čeprav bi pov-

sem zadoščali trije meseci in bi obnovitveni postopek po zakonu moral teči »brez odlašanja«.

Nad dogajanjem nisem bil presenečen, ker je v to smer kazalo vse dotedanje ravnanje prvostopnega sodišča. V tretji fazi obnovitvenega postopka so se kazali znaki, da bi lahko bila odločitev tudi pozitivna, ker je višje sodišče, ko je drugič razveljavilo sklep okrožnega sodišča, v obrazložitvi svojega sklepa menilo, da bi predloženi dokumenti, knjige in zlasti poročila zgodovinarjev lahko bili novi dokazi in dobra podlaga za obnovo postopka. Niso rekli, da to so novi dokazi, ker o tem niso odločali, opozorili pa so okrožno sodišče, da je v prejšnji odločbi na prelahak način zavrnilo te dokumente.

Enostranski pogled Tudi tretji sklep okrožnega sodišča je bil nenavadno obsežen (36 gosto tipkanih strani), zelo dolgovezen, poln besed in malo misli. V bistvu se je zavrnitev zahteve opirala na en sam razlog, ki je enak tistim iz prejšnjih sklepov. Tako oba prejšnja kot zadnji zavrnilni sodni sklep priznavajo eno samo dejstvo: med drugo svetovno vojno je bil v Sloveniji samo boj proti okupatorju in nič drugega. Kdor je nasprotoval organizacijam in gibanjem, ki so po mnenju sodišča bili nosilci tega boja, je bil izdajalec in vojni zločinec, kdor je nasprotoval komunizmu, je nasprotoval NOB. Tak enoumni pogled na zapleteno dogajanje med vojno, ki je skladen z zloglasnim partizanskim odlokom iz septembra 1941, s katerim je bila javno uvedena revolucija, je bil podlaga že za prvotno sodbo iz leta 1946, katere izrek o krivdi se začne z navedbo: obsojenci so »krivi, da so v času veličastne borbe narodov Jugoslavije od leta 1941 do 1945 za obrambo svoje svobode, neodvisnosti in obstoja vstopili v službo« itn.

Začetna in temeljna sodna ugotovitev je torej, da je šlo za boj proti okupatorju in na drugi strani za nasprotovanje temu boju. Na tem počiva celoten Rožmanov proces – pa ne le njegov, temveč vsi povojni revolucionarni procesi – na tej veri pa so zgrajene tudi vse tri sodne odločbe, s katerimi je

Prihod škofa Rožmana v Cleveland 2. julija 1948; levo od njega je dr. Miha Krek, ki je bil obsojen na istem procesu.

Okrožno sodišče v Ljubljani trikrat zavrnilo zahtevo za obnovo postopka zoper škofa Rožmana.

Zvezda brez luči Zanimivo je, da sodišče boja proti okupatorju ne jemlje kot ugotovljenega dejstva, ki bi ga bilo mogoče kasneje izpodbijati z drugimi dejstvi. Sodišče t. i. NOB jemlje kot nekaj svetega, nedotakljivega, nekaj božanskega. Če bi sodišče NOB vzelo kot dejstvo, bi moralo dokazati, ki kažejo na drugačna dejstva, obravnavati, preučiti in jih oceniti. Tega pa sodišče ni hotelo, ampak so NOB šteli za nekaj svetega in nedotakljivega, za božanstvo, za zvezdo na nebu. Sodniki so videli samo svetlobo te zvezde! Kaj je v resnici ta zvezda, si niso drznili razmišljati.

Na kratko povzeto stališče teh sodnikov je bilo naslednje: zahteva za obnovo zatrjuje, da je v letih 1941–1945 v okviru NOB tekla nasilna komunistična revolucija in v dokaz predlaga poročila zgodovinarjev, razne knjige, pričevanja itn. To za sodišče nima nobene vrednosti, saj ugotavljanje dogodkov med NOB in sprememba pogleda na preteklost ni naloga sodišča, ampak je to stvar zgodovinarjev.

Sodišče se je torej pri tej zadevi izrecno odpovedalo ugotavljanju preteklih dogodkov, ugotavljanju dejstev, čeprav je ugotovitev dejanskega stanja prva faza vsakega sojenja. Šele na določno ugotovljena dejstva je mogoče upora-

biti pravo, to je soditi. Sodniki so izjavili, da je stvar zgodovinarjev ugotavljati in spreminjati zgodovino. Ugotovitev preteklosti so torej prepustili in naložili zgodovinarjem. Vendar pa so tisto, kar so zgodovinarji ugotovili in opisali v svojih strokovnih poročilih ter knjigah in je bilo predloženo sodišču kot nov dokaz, v isti sapi zavrnilo, sklicujoč se na znan boljševiški nauk, da je pisanje zgodovinarjev samo subjektivna interpretacija preteklih dogodkov.

Brez revolucije? Tako imamo opraviti s tistim, kar je pred leti ugotovil tudi sodnik iz Evropske zveze kot opazovalec pri našem pravosodnem ministertvu: slovenski sodniki bi morali spremeniti mišljenje. Sodišče, ki je odločalo v tem primeru, je odločitev sprejelo v skladu s totalitarnim enoumjem, da je v okviru NOB bil samo boj proti okupatorju, nobenega boljševiškega revolucionarnega nasilja ni bilo. V to verujemo, drugačno mnenje je stvar zgodovinarjev in ne sodišča. Od

kod tisoči umorjenih Slovencev že v prvih letih NOB, zakaj množičen odpor proti partizanom, sodišča ne vznemirja. Za sodišče je NOB sveta in nedotakljiva dogma.

Seveda je to popolnoma napačno. Sodba vojaškega sodišča zoper Gregorija Rožmana je zgrajena prav na trditvi, da je šlo med vojno samo za boj proti okupatorju. To stališče daje barvo vsem ravnanjem škofa Rožmana, resničnim ali izmišljenim. V tej svetlobi je vse videti – črno. Če pa bi bila ta svetloba drugačna, če bi bilo temeljno dejstvo z novimi dokazi drugače postavljeno, bi bila tudi posamezna dejanja obtožencev videti drugačna, v drugih, svetlejših barvah.

Moč kontinuitete Poglejmo primer. Če je škof Rožman dovolil, da se v njegovem dvoru srečajo politiki na pogovoru o vaških stražah, bi to bilo vprašljiva podpora vprašljivim ljudem, če bi ti ljudje res bili nasprotniki boja proti okupatorju. Če pa so se vaški stražarji v samoobrambi uprli komunističnemu nasilju, pobijanju Slovencev, ki so ga revolucionarji prvo leto vojne izvajali popolnoma nemoteno, pa je Rožmanova pomoč nekaj čisto drugega – je pomoč ljudem, ki pripravljajo zakonito samoobrambo pred zločinskimi nasiljem. Od temeljnega dejstva, da je v okviru OF oziroma partizanstva tekla nasilna komunistična revolucija, boljševiški napad na slovenski narod, je bistveno odvisna opredelitev vseh dejanj, ki jih očitajo škofu Rožmanu. Tega dejstva, ki je zdaj splošno znano in priznано, pa niti nekdanje niti sedanje sodišče ni hotelo videti niti ga ne preizkusiti. ▶

Škof Rožman s pevskim zborom v Mendosi v Argentini oktobra 1949

► Pri procesu proti škofu Rožmanu ni šlo zanj, obsodba njega je bila obsodba celotne Katoliške cerkve, sodba proti dr. Mihi Kreku pa sodba proti celotni nekomunistični politiki. Komu to ustreza danes? Tem ljudem navadno rečemo kontinuiteta, ostanki in nasledniki totalitarnega sistema. Neodvisno sodišče, ki bi vnovič raziskalo ta primer in potrdilo obsodbo, bi jim koristilo, ker bi bilo konec govorjenja o revoluciji in krivični obsodbi.

Škof Rožman na mrtvaškem odru v cerkvi sv. Lovrenca v Clevelandu leta 1959

Poteza Cerarjeve Vendar nasledniki boljševiškega totalitarnega sistema niso bili naivni in so dobro vedeli, da pravno sodišče takšne sodbe nikakor ne bi moglo potrditi. Toliko so že bili realisti, da so se zavedali, da bi vsako sodišče, ki bi se spustilo v pravno oceno Rožmanove obsodbe, to moralo razveljaviti. Tega se je marca 1999 zavedala tudi nova generalna državna tožilka, nekdanja komunistka Zdenka Cerar, ki je prav zato hitro umaknila zahtevo za varstvo zakonitosti. To zahtevo sem vložil konec leta 1998, ko sem videl, da se obnova postopka nikamor ne premakne in jo bodo

še dolgo zavračevali. Zdenka Cerar je vedela, da je Rožmanova sodba pravno tako nemogoča, da jo bo vrhovno sodišče lahko mimogrede razveljavilo. Tega se je ustrašila in že eno uro po prisegi, ko za kaj takega sploh še ni bila pristojna, je javno izjavila, da bo zahtevo za varstvo zakonitosti umaknila.

Obnovo je pustila, saj je vedela, da teče že dolgo in lahko teče še leta brez uspeha, kar se je tudi res zgodilo. Ko pa mine toliko časa – od Rožmanovega procesa je zdaj minilo že 60 let – je razveljavitev sodbe vedno manj pomembna.

Predstavniki kontinuitete seveda vedo, da bo Rožmanova obsodba padla, prizadevajo pa si, da bi padla čim pozneje, ko to ne bo več prizadelo nobenega njenih avtorjev.

»Narodni interes« Zdenka Cerar je umik zahteve za varstvo zakonitosti utemeljevala z »narodnim interesom«. Cerarjeva ni človek, ki bi sprejemal pravne argumente, ona je tudi vernik NOB. Najbolje je to pokazala prav s tem, ko je ob napovedi, da bo umaknila zahtevo za varstvo zakonitosti, izjavila, da takšna presoja zakonitosti »ni v narodnem interesu«, pri čemer je z narodnim interesom mislila na interese NOB. Zoper zahtevo pa ni navedla nobenega zakonskega razloga – ne takrat ne kdaj pozneje. Odločati, kaj je narodni interes, pa seveda ni v pristojnosti generalne državne tožilke. Narodne interese določajo zakoni. Edina naloga tožilstva je, da dela po zakonih in po nobeni drugi presoji o tem, kaj je ali ni v kakšnem interesu. Cerarjeva pa je v hipu presodila – ne vemo na kakšni podlagi – da varstvo zakonitosti in presoja demokratičnega in neodvisnega Vrhovnega sodišča Republike Slovenije o sodbi totalitarnega sodišča »ni v narodnem interesu«. Njena odločitev je bila torej ideološka in politična. To ni bil edini primer, ko je svojo nezakonito odločitev pokrila s takim ali drugačnim »interesom«. Najbrž je te »interese«, ki so nad zakoni, ugotovila skupaj z Milanom Kučanom, ki Slovencem od nekdanj rad določa nacionalne, t. j. partijske interese.

Zadržanost Cerkve Ob takšnem dejanju državne tožilke bi se morala demokratična javnost, intelektualci, zlasti pa Cerkev, ki je z

Rožmanovo sodbo in politično odločitvijo Cerarjeve neposredno prizadeta, zgroziti, v kakšni državi živimo, da se kaj takega lahko zgodi. Nihče se ni oglasil. Tudi drugače je Cerkev ob Rožmanovem procesu preveč zadržana. Izjema je bil nadškof Šuštar, ki je večkrat javno rekel, da je treba proces obnoviti in Rožmana rehabilitirati. Na tej podlagi smo tudi formalno oblikovali pobudo tožilstva za obnovo postopka.

Razen tega se Cerkev doslej ni oglašila z uradnim javnim protestom. Niti komisija Pravičnost in mir ne, čeprav je zadeva Rožman ena največjih krivic slovenskega pravosodja. To ni sodba kakšnega kočevskega »sodišča«, ki je sodilo, kot sodi mafija. Povojno totalitarno sodišče resda ni bilo legitimno, toda bilo je legalno. In njegova sodba je pravno še vedno veljavna.

Nepravna država Tudi zoper tretji sklep o zavrnitvi zahteve za obnovo postopka je bila vložena pritožba. Vložila jo je tudi tožilka Cerarjeva, vendar je bila njena pritožba vsebinsko popolnoma prazna, saj je s sodnim stališčem v celoti soglašala, pritožbo pa je očitno vložila samo zaradi videza. Po dveh letih je Višje sodišče v Ljubljani decembra 2005 pritožbi zavrnilo in v celoti potrdilo zavrnilni sklep okrožnega sodišča, ne da bi kakor koli odpravilo ali pojasnilo grobo protislovje in nezakonnost tega sklepa. Zavrnitev zahteve za obnovo postopka je tako po nenavadnih desetih letih, čeprav bi zadoščalo nekaj mesecev, postala pravnomočna.

Naslednikom totalitarnega sistema v slovenskem pravosodju je tako uspelo še za nekaj časa preprečiti rehabilitacijo škofa dr. Gregorija Rožmana in nepristransko razjasnitev preteklosti. Dosegli so, da je Slovenija šla v Evropo obtežena še z enim zločinom preteklosti. Preprečili so, da bi Slovenija normalno delovala kot pravna država, preprečili so temeljno ustavno pravico do rehabilitacije. S protiustavnim aktom so osramotili slovensko pravosodje doma in v tujini. Škof Rožman bo tudi po 60 letih še počakal na razveljavitev krivične sodbe, mi bomo še počakali na neideološko sodstvo, narodu in državi pa odlašanje ne bo v korist. **D**

Štajerci,

P O Z O R !

Radio Ognjišče boste od 29. avgusta lahko ujeli na spremenjeni frekvenci

104,5!

Prijetno poslušanje!

RADIO OGNJIŠČE

Dobimo se na slovenski obali

Festival SDS

Danes, za jutri. Za Slovenijo.

SDS

9. september 2006,
ob 10. uri,
na plaži Simonovega zaliva v Izoli.

Z nami bo tudi
predsednik Vlade RS
in predsednik SDS
JANEZ JANŠA.

Nastopajo:

ČUKI
KINGSTON
NATALIJA VERBOTEN
ANJA RUPEL
MARJAN ZGONC
in ostali gostje

Trganje korupcijskih niti

Vida Kocjan, foto: iStockphoto, arhiv Demokracije

Klientelizem in korupcija s spremembo oblasti počasi izginjata iz besednjaka slovenskih državljanov. Razlika med vodenjem zdajšnje vlade in vodenjem vlade s strani liberalcev je kot noč in dan.

Podjetja izbrancev, ki so včasih cvetela na račun davkoplačevalcev, počasi tonejo, za nekatere je že uveden stečajni postopek.

Izbranci bogateli Potem ko je javnost v preteklih letih izvedela za posameznike, ki so postali bogataši predvsem na račun svojega sodelovanja z državnimi podjetji in ustanovami, in je o tem spomladi leta 2004 tekla razprava tudi na izredni seji državnega zbora, kjer so obravnavali korupcijo in klientelizem, smo po dobrih dveh letih šli po sledi takratnih informacij in prišli do zanimivih podatkov. V državi se je v tem obdobju marsikaj spremenilo, in to na bolje, če gledamo s stališča državnih podjetij in ustanov (to-rej tudi davkoplačevalcev), in na slabše, če gledamo s stališča

nekdanjih privilegirancev. V tem času so namreč znane že bilance družb za leto 2005 (z redkimi izjemami), kar pomeni, da lahko iz njih za čas nove oblasti razberemo, ali je bila nekdanja izjemna uspešnost posameznikov plod njihovega resničnega strokovnega dela ali plod t. i. prisesanja na državne jasli. Spomnimo, da so (bogati posamezniki in njihovi politični botri iz nekdanje vladajoče elite, (predvsem LDS) vsi po vrsti vneto zatrjevali, da delujejo na trgu, kar pomeni po tržnih zakonitostih, in da so vsi očitki s strani takratnih opozicijskih strank (SDS in NSi) neupravičeni, posamezna občila so celo objavljala izjave, da so ti očitki zlobni in podobno. Po slabih dveh letih Janševe vlade pa se kaže, da je imela takratna opozicija večinoma v vseh očitkih o klientelizmu in korupciji (tudi s pomočjo

nacionalne RTV in posameznih občil) zelo prav. Pa poglejmo, kaj se je dogajalo in kako je danes.

Klientelizem in korupcija Na 44. parlamentarni izredni seji 6. maja 2004 je takratni poslanec

Janez Janša v uvodni razpravi pri točki o korupciji in klientelizmu opozoril na dan prej objavljeno mednarodno raziskavo (narejena je bila v Švici), v kateri je Slovenija na mednarodni lestvici konkurenčnosti v dveh letih zdrsnila za 10 mest. Na zadnjem, to je 60. mestu, pa je Slovenija pristala, ko se je merilo, kje je največja prepletenost političnih in poslovnih funkcij, kje je največje insajdertsvo (izraba notranjih informacij) oziroma klientelizem. Janša je takrat poudaril, da klientelizem v Sloveniji ugotavljajo tudi mednarodni strokovnjaki in opozarjajo, da je to v državi »silno velik problem«. Pri tem je navajal poročilo, ki je bilo 5. maja 2004 objavljeno v najmanjšem slovenskem dnevniku.

Po volitvah druga pesem Poznejših podatkov o tem sicer nismo več zasledili, zasledili pa smo številne podatke o tem, da se konkurenčnost v zadnjih dveh letih na vseh področjih v Sloveniji izboljšuje. Tako je na primer znano, da se je Slovenija »s predlanskega 45. mesta (to je bilo leto 2004 – op. av.) na lestvici indeksa ekonomske svobode fundacije Heritage lani prebila na 38. mesto, kar je uspeh in velika spodbuda za nadaljnje

Finančni minister Andrej Bajuk

Bojan Dremelj

delo vlade na področju ustvarjanja ugodnega podjetniškega okolja. Agencija Standard & Poor's Ratings Services pa je 16. maja letos zvišala oceno kreditnega tveganja Republike Slovenije za dolgoročno izpostavljenost v tuji valuti z 'AA-' na 'AA'. Hkrati je agencija znova potrdila oceno kreditnega tveganja Republike Slovenije za dolgoročno izpostavljenost v lokalni valuti 'AA' in 'A-1+' na raven kratkoročne izpostavljenosti v domači in tuji valuti. Slovenija je na 13. mestu uvrščena ob bok Portugalski, približuje pa se Belgiji. Slabše ocenjene so Italija, Latvija, Ciper, Češka, Estonija, Madžarska, Litva, Malta, Poljska in Slovaška. Lep uspeh torej! Pojasnimo, da zvišanje ocene kreditnega tveganja za dolgoročno izpostavljenost v tuji valuti na raven tveganja v domači valuti odraža visoko raven makroekonomske stabilnosti. Ekonomska stabilnost je vsekakor razlog, da je bila Slovenija kot prva med desetimi novinkami letos sprejeta v članstvo Evropske monetarne unije (EMU) in bo 1. januarja 2007 prevzela evro. To je velik uspeh slovenske države in vlade seveda, kar kaže, da Evropska skupnost Slovenijo uvršča med uspešne članice. Posredno pomeni tudi veliko priznanje. Tuja agencija je v obrazložitvi zapisala, da je zelo trden kreditni ugled Slovenije impresiven dosežek vlade, ki je znižala inflacijo na raven, kot jo zahteva mastrichtski sporazum za vstop v EMU, pa tudi njeno dosledno obvladovanje fiskalnih računov. Fiskalna politika Slovenije podpira njena prizadevanja za doseg monetarnih kriterijev Maastrichta z državnim primanjkljajem v letu 2005 pod 1,8 odstotka bruto domačega proizvoda (BDP) in relativno stabilnim dolgom v višini 29 odstotkov BDP. Zapisali so še, da počasna gospodarska rast v evroobmočju ni prizadela stopnje gospodarske rasti Slovenije, kar daje dobre obete za prihodnost Slovenije znotraj denarne unije. Spomnimo, da so bile tovrstne ocene kreditnega tveganja v preteklih letih omejene z oklevajočim pristopom k reformam, ki naj podprejo nadaljnjo rast brez ogrožanja fiskalne restriktivnosti zadnjih nekaj let,

Janez Kocijančič

izboljšajo slovensko konkurenčnost in nadaljujejo ekonomsko prestrukturiranje, kar podpira proces približevanja dohodkovni ravni skupine držav, z ocenami kreditnega tveganja 'AA' pa bodo glavni nosilci dolgoročnega izboljšanja ocene.

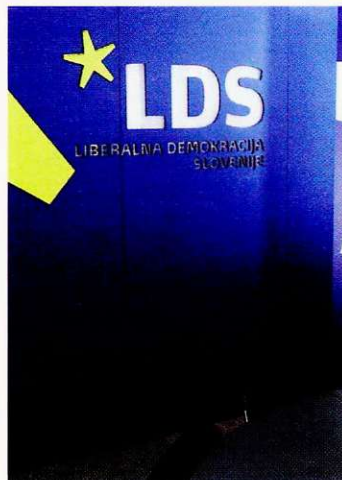
Ni prostora za korupcijo V takšnem ozračju pa ni prostora ne za korupcijo ne za klientelizem. Tega navsezadnje z redkimi izjemami vladi nihče niti ne očita. Ob tem spomnimo, da je letos uglebna britanska revija The Banker, ki jo izdaja družba Financial Times, finančnega ministra Andreja Bajuka imenovala za evropskega finančnega ministra leta. To nagrado letno podeljujejo finančnim ministrom, ki imajo s svojim delom velik vpliv na ekonomski in gospodarski razvoj svojih držav (predlanskim jo je prejel španski premier in finančni minister, lani pa ruski finančni minister).

Zlorabljen javna naročila

Povrnimo se h korupciji in klientelizmu, ki sta pred časom obvladovala Slovenijo. Eden od razlogov za takšno stanje so bile tudi nepravilnosti pri javnem naročanju. O tem, da javna naročila proračunskih porabnikov

Nova oblast v slabih dveh letih naredila ogromne premike.

Po odhodu LDS manj korupcije

vsa leta doslej niso bila skladna z zakonom, računsko sodišče poroča v domala vsakem od svojih poročil. Ker se zaradi tega nikomur ni skrivil niti las, so proračunski porabniki s takšno prakso nadaljevali vsa leta in javna naročila za nakup blaga in storitev praviloma oddajali »na lepe oči« oziroma so naročila prejeli vnaprej določeni izbranci. Pogosto so se porabniki javnih sredstev javnim naročilom izogibali tudi tako, da so naročila drobili ali pa sklepali anekse k pogodbam. Zdajšnja vlada to postopoma ureja, javna naročila pa so javnosti dostopna prek enotne spletne strani ministrstva za javno upravo. Tudi v nekaterih državnih podjetjih, kot so Eles, Pošta Slovenije in še nekatera, so vodstva uvedla isto prakso, kar pomeni, da naročanje postopoma prehaja v preglednejšo in pravičnejšo obliko. Stvari se počasi urejajo tudi v skupini Telekom, ki je bila s svojimi hčerinskimi podjetji ena največjih molznih krav za posameznike.

Podjetja pri državnih jaslih

Ko smo že pri Telekomu Slovenije in njegovih hčerinskih družbah, spomnimo na razpravo iz uvodoma omenjene protikorupcijske parlamentarne seje. Seznam tistih, ki jih je to podjetje sponzoriralo na takšen in drugačen način, je bil izredno dolg. Na njem je bila celo družba v lasti Janeza Kocijančiča, nekdanjega predsednika sveta RTV Slovenija. Zato se pred dobrima dvema letoma niti nismo čudili, če televizija na svojem drugem programu te seje parlamenta ni prenašala, ampak so raje predvajali televizijsko prodajo. Pri tem je televiziji največ zaslužka prinesel Studio Moderna iz Zagorja, ki je v lasti Sandija Česka, Kučanovega prijatelja v Forumu 21, nekdanjega člana nadzornega sveta Telekoma. Pri tem ne moremo mimo družbe Ultra iz Zagorja, ki je v lasti Miloša Urbanije, nekdanjega mladinskega funkcionarja in poznejšega delodajalca kadrom s potapljačice se LDS; med drugim sta danes pri njem zaposlena Gregor Golobič in Janez Kopač (prvi je pravočasno zapustil potapljačo se barko, za drugega je bil to izhod v sili po porazu na državnozborskih volitvah), nekdanja pomembna člana in sooblikovalca številnih zakonov. Golobič je bil znan predvsem kot glavni kadrovalec v državi (pravijo, da se brez njega ni zaposlila nobena čistilka v javni upravi, kaj šele kakšen vodilni v državnih podjetjih in ustanovah), drugi pa je bedel nad javnofinančnimi zadevami, kjer se je posebej izkazal pri političnem razbitju nekdanje Agencije za plačilni promet, nadziranje in informiranje, s čimer je slovenskemu gospodarstvu in vladi naredil ogromno škode.

O poslovanju prihodnjic

Kako danes poslujejo podjetja, ki so v preteklih letih prejela večje državne pomoči, kot so na primer Ultra in vsa Urbanijeva podjetja, GIP Beton MTO Zagorje, Studio Moderna, Mirage Novo mesto, Bafr v lasti Franja Bandlerja, JK v lasti Janeza Kocijančiča in druga, pa bomo pisali v prihodnji številki. ■

Bo jesen prinesla dobro letino?

Boštjan Kramberger, Kapitalska družba

Pretekli teden je na obraze investorjev v delnice prinesel nasmeh, saj so bili makroekonomski podatki iz ameriškega gospodarstva pozitivni za delniški trg. Investitorji so prepričani, da se temeljna obrestna mera ne bo dvignila.

PORTFELJ 10 DELNIC NA DAN 01.09.2006

VREDNOSTNI PAPIR	TRG	INDEKS	VALUTA	ŠT. LOTOV	NAKUPNI TEČAJ	TEČAJ 1.9.2006	RAST DELNIC V %	SKUPAJ V SIT
1 Oberthur card system	Francija	PAR	EUR	542	7.69	5.55	-27.83	720,861
2 DJ Stoxx sm 600 oil&gas	Nemčija	GER	EUR	98	42.52	41.01	-3.55	963,108
3 FJH AG	Nemčija	GER	EUR	1430	3.89	2	-48.59	685,370
4 Petroleo Brasileiro S.A.	Amerika	NYQ	USD	53	96.88	90.68	-6.40	898,585
5 Conergy	Nemčija	GER	EUR	126	49.67	41.33	-16.79	1,247,945
6 Krka	Slovenija	SBI	SIT	10	143000	159127	11.28	1,591,270
7 Bayer	Nemčija	GER	EUR	116	35.94	38.4	6.84	1,067,452
8 Continental	Nemčija	GER	EUR	50	83.42	83.42	0.00	999,538
9 Lockheed Martin	Amerika	NYQ	USD	64	83.68	83.68	0.00	1,001,322
10 Ishare MSCI Japan	Amerika	USD	USD	387	13.83	13.83	0.00	1,000,703

Denar v SIT 393,591 • Skupaj 10,569,746

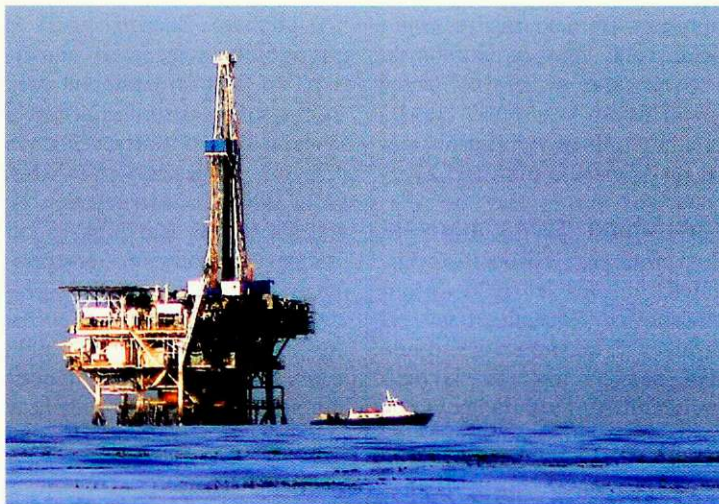
Vrednost portfelja 04.11.2005→10,023,326 • Vrednost portfelja 01.09.2006→10,651,971 • Donosnost portfelja v odstotkih→6.27 • Donos portfelja v SIT→628,645

EUR→239.64 • USD→186.97 • HKD→24.184

Bruto družbeni proizvod, zaupanje potrošnikov, poročilo Ameriške centralne banke, podatki o trgu delovne sile so bili podatki, ki so vplivali na dogajanje na borznem parketu. Po podatkih prejšnjega tedna so investitorji še bolj prepričani, da Ameriška centralna banka ne bo dvignila temeljne obrestne mere s 5,25 odstotka. Čedalje več kazalnikov namreč kaže, da se je ameriško gospodarstvo ohladilo in da je FED dosegel svoj namen.

Ameriški delniški indeksi so pridobili vrednost, najbolj tehnološki Nasdaq, ki je pridobil 2,5 odstotka vrednosti in je konec tedenskega trgovanja pričakal malce pod 2.200 točkami. Pogled na Dow Jones že nekaj mesecev ni bil tako lep, saj je bila njegova vrednost konec petkovega trgovanja 11.464 točk ali za dobrega 1,5 odstotka več kot teden poprej. Ugotovimo lahko, da je večina ameriških borznih indeksov na trimesečnih vrhovih.

Podobno kot ameriškim se godi tudi japonskemu indeksu Nikkei. Raste predvsem zaradi tega, ker tudi Japonska centralna banka, kot kaže, letos ne bo več dvigova-

la temeljne obrestne mere, kar se kaže v nizkem tečaju japonskega jena. Nizek jen pa je zelo dober za japonske izvoznike.

V Evropi so borzni indeksi najvišje po sredini maja, nemški DAX je malce pod 5.900 točkami, kar pa so že ravni, ki bi lahko bile podlaga za veliko višje vrednosti konec letošnjega leta. Poznavalci namreč ocenjujejo, da investitorji postajajo nestrpni, saj je ogromno denarja neinvestiranega, tečaji pa kar nočejo pasti.

V Sloveniji smo v preteklem tednu videli kar nekaj rekordnih vrednosti. Delnici Petrola in Krke sta namreč po objavi novice o sodelovanju med Lukoilom in Petrolom skočili na nove rekordne vrednosti.

V naslednjem tednu bo dogajanje na svetovnih borzah znova oživilo. Američani se bodo namreč po podaljšanem koncu tedna začeli vračati domov, kar pomeni, da bo na trgu navzočih čedalje več upravljalcev skladov

in investicijskih bankirjev. Okolje za rast delnic ni slabo, gospodarstvo, kot kaže, ni reklo zadnje besede, cena nafte pada, podatki iz podjetij niso slabi, nekateri kazalniki kažejo, da so cene delnic v primerjavi z vrednotenjem na zelo nizkih ravneh, vse to pa je lahko okolje, ki bi na trg znova privabilo bika.

K temu bi lahko pripomogla tudi cena nafte, ki se je spustila pod 70 dolarjev za sodček. Vzrok za padec je v tem, da znova rastejo zaloge te strateške surovine in da se orkani letos še niso dotaknili Mehškega zaliva.

Naš portfelj je ostal približno na istih ravneh kot prejšnji teden. Močno je zrasla delnica Oberthur card systema, dobro pa se je odrezala tudi delnica Krke. Glede na to, da smo prejšnji teden napovedali, da bomo v primeru dobrih makroekonomskih podatkov za delnice le-te dokupili, smo se odločili za nakup delnice gumarskega izdelovalca Continentala, Lockheed Martina, ki se ukvarja z letalsko in obrambno industrijo, in japonskega ETF, ker menimo, da bo šel omenjeni trg gor. **D**

Veliko jih je še solo, ogromno jih je že duo, ne boste pa verjeli, koliko jih je za trio.

Paketi SOLO, DUO in TRIO

Vrhunske širokopasovne storitve do konca leta po polovični ceni.

Ponudba velja ob sklenitvi naročniškega razmerja med 1. 9. 2006 in 15. 10. 2006 z vezavo za 24 mesecev.

Planet za doživet'

Razbremenitev davkoplačevalcev

Denis Vengust, foto: Bor Slana, arhiv Demokracije

Finančni minister Andrej Bajuk in državni sekretar Andrej Šircelj sta predstavila predlog davčne reforme, s katero želi vlada ustvariti konkurenčni davčni sistem, poenostaviti predpise in omogočiti preprosto izpolnjevanje obrazcev.

vitvami obračunov in plačevanja davkov. Z zagotovitvijo preglednosti davčnega postopka, večje pravne varnosti zavezancev in s poenostavitvijo davčnih postopkov se bo zmanjšalo administrativno breme za zavezance za davek in tudi za davčni organ, s čimer naj bi bili zavezanci motivirani za večje prostovoljno izpolnjevanje davčnih obveznosti. Cilj davčne reforme je tudi poenostavitev predpisov in povečanje njihove razumljivosti, tako da bo lahko vsak zavezanec razumel, kaj in koliko mora plačati. S tem se poskuša že vnaprej zmanjšati možnost kakršnih koli napak in nejasnosti.

Nižja obdavčitev Glavne predlagane rešitve se v prvem planu dotikajo predloga zakona o dohodnini. Lestvica bo po novem imela v nasprotju z doslej veljavno lestvico s petimi razredi (od 16 do 50 odstotkov) le tri davčne razrede s stopnjami 16, 28 in 39 odstotkov. Te stopnje veljajo za obdavčitev dohodkov iz zaposlitve, dohodkov iz dejavnosti, dohodkov iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti, dohodkov iz oddajanja premoženja v najem in dohodkov iz prenosa premoženjskih pravic. Kapitalski dobički, dividende in obresti bodo še naprej obdavčeni po 20-odstotni davčni stopnji. Splošna davčna olajšava se povečuje z 2.522 evrov

Kot je poudaril državni sekretar na ministrstvu za finance Andrej Šircelj, so osnutki davčnih zakonov že na vladi, pri koalicijskih strankah in partnericah iz Partnerstva za razvoj. Na vpogled so jih dobili tudi socialni partnerji. Vlada se bo o zakonih izrekla najpozneje do 14. septembra, potem bo državnemu zboru izročila predloge sedmih davčnih zakonov. Vsi naj bi veljali od 1. januarja 2007.

Razvojni cilji reforme Davčna reforma naj bi pozitivno vplivala na gospodarsko rast in povečanje blaginje. Prvi namen je razbremeniti slovensko gospodarstvo in oblikovati pogoje za njegovo večjo konkurenčnost na svetovnih trgih. Vlada namreč želi ustvariti pogoje za prestrukturir-

ranje gospodarstva v smeri večje tehnološke zahtevnosti, večje intenzivnosti človeškega kapitala in višje dodane vrednosti. Posledica povečanja konkurenčnosti gospodarstva in njegovega prestrukturiranja naj bi bilo večje zaposlovanje, ki že samo po sebi pomeni večjo socialno varnost in manjšo socialno izključenost posameznikov. Pri tem ne smemo pozabiti, da smo še vedno zavezani Paktu stabilnosti in rasti, ki nas omejuje predvsem na področju javnofinančnega primanjkljaja in na področju inflacije. Eden temeljnih ciljev davčnih sprememb je tudi zagotoviti socialno vzdržan sistem, kar pomeni, da se socialni položaj oseb z najnižjimi dohodki ne bo poslabšal. Hkrati se pričakuje odprava nekaterih neenakosti, ki so posledica neu-

činkovitih davčnih predpisov iz preteklosti. Drugi pomemben cilj je zmanjšati stroške dela z znižanjem davka na izplačane plače in z znižanjem dohodnine. Tretji pomemben cilj je ustvariti konkurenčno davčno okolje s poenostavitvijo predpisov o obdavčitvi pravnih oseb, kar pomeni, da bo s tem ustvarjeno ustrezno razvojno okolje, ki bo spodbujalo gospodarske subjekte za doseganje ciljev, ki so zapisani v lizbonski strategiji. Naslednji pomemben cilj je povečati pravno varnost s spremembami davčnega postopka. To se zlasti nanaša na večjo preglednost vseh predpisov in davčnega postopka samega, s čimer bo zagotovljena večja pravna varnost zavezancev. Cilj je tudi zmanjšanje stroškov podjetjem s poenosta-

na 2.800 evrov, temu je prilagojena tudi olajšava za pokojnine. Nespremenjene ostanejo olajšave za vzdrževane družinske člane, samostojne kulturne delavce in samostojne novinarje, medtem ko je olajšava za študente določena na ravni splošne olajšave.

Kar se tiče davčne osnove za podjetnike, se povečuje prag, do katerega lahko davčni zavezanec, ki opravlja dejavnost, ugotavlja davek na podlagi 25 odstotkov normiranih odhodkov, in sicer s 6 milijonov tolarjev na 10 milijonov tolarjev. Na novo se ureja tudi obdavčitev kmetij. Zavezanci, ki imajo manj kot 200 evrov katastrskega dohodka, so oproščeni plačila davka. Zavezanec se tako lahko odloči, da 0,5 odstotka svoje dohodnine nameni za splošno koristne namene, to pomeni za humanitarne, dobrodelne in druge namene.

Navedene rešitve pomenijo nižjo obdavčitev za vse davčne zavezance, s tem da bo še posebej visoko strokovno delo občutno manj obdavčeno.

Nižji davki tudi za podjetja

Druga pglavitna ločnica v okviru predlaganih rešitev je predlog zakona o davku od dohodkov pravnih oseb. Kar se tiče davčne stopnje, splošna stopnja znaša 23 odstotkov (sedaj 25 odstotkov). V okviru davčne osnove se odpravlja dvojna obdavčitev in manj kot enkratna obdavčitev, kar pomeni, da na primer prihodki zavezanca, ki so v davčno osnovo vključeni v tekočem davčnem obdobju ali so bili vključeni v davčno osnovo v preteklih davčnih obdobjih, ne morejo biti znova vključeni v davčno osnovo v tem ali v prihodnjih davčnih obdobjih. Odpravlja se tudi dvojna ekonomska obdavčitev pri prejemniku dividend; iz davčne osnove se izvzema del dobičkov, doseženih z odsvojitvijo lastniških deležev, pod pogoji, da znaša udeležba v kapitalu ali upravljanju najmanj 25 odstotkov, trajanje udeležbe najmanj 6 mesecev in da je v tem obdobju vsaj en zaposlen. Davčno priznani odhodki so tudi odhodki, od katerih je bila plačana dohodnina (npr. boniteta), in izgube se lahko pokrivajo neomejeno v naslednjih davčnih obdobjih.

Sindikati so davčno reformo sprejeli z naklonjenostjo.

Gospodarstvo bo manj obremenjeno.

Pri obdavčitvi nepremičnin ni velikih sprememb.

Najbolj bodo razbremenjeni najbolj produktivni zaposleni.

V segmentu davčne olajšave se ohranja olajšava za vlaganja v raziskave in razvoj, olajšava za prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje in olajšava za zaposlovanje invalidov.

Poleg tega se ohranja tudi olajšava za donacije v višini 0,3 odstotka obdavčljivih prihodkov, dodaja pa se olajšava za donacije za kulturne namene in za namene varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v višini 0,2 odstotka. Na novo se uvaja olajšava za izvajanje praktičnega dela v strokovnem izobraževanju, odpravljata pa se olajšava za investicije v opremo in splošna olajšava za zaposlovanje prvih zaposlenih in doktorjev znanosti.

Poenostavitve pri DDV Tretja ločnica, predlog zakona o davku na dodano vrednost, ohranja dve stopnji in uvaja naslednje pomembnejše spremembe: zavezanci, ki opravljajo oproščeno dejavnost, ne bodo več vodili evidenc in predlagali davčnih obračunov. Prag za obdavčljiv promet se povečuje z 20.800 evrov na 25.000 evrov. Odpravljajo se posebne evidences za davek na dodano vre-

dnost, uvajajo se davčna skladišča, kar pomeni odlog plačila DDV do iznosa blaga iz skladišča. Poleg tega vračilo presežka davka na dodano vrednost ni več omejeno in se davčnemu zavezancu vrne v šestdesetih dneh. Zakon je poleg vseh ključnih sprememb pripravljen predvsem tako, da je bolj pregleden, jase in berljiv.

Ena izmed zadnjih ločnic v osnutku davčne reforme je tudi zakon o davku na promet nepremičnin, ki med obdavčljive transakcije vključuje prenos lastninske pravice na objektu pod stavbno pravico, finančni najem, prenos lastninske pravice zaradi priznanja (so)lastninske pravice kot posledice gradnje čez mejo oziroma kot posledice povečanja vrednosti nepremičnine ter prenos lastninske pravice ob razdelitvi lastnine. Širi se obseg oprostitev plačila davka, kot npr. prenos zemljišč v okviru komasacij, razdelitev premoženja zaradi razveze zakona itd. Zakon poenostavlja tudi sam davčni postopek in odpravlja nepotrebno administriranje ter zmanjšuje število obrazcev.

Zakon uvaja nove možnosti za

popravljanje obračunov in davčnih napovedi po poteku zakonsko določenega roka, v povezavi s katero je spremenjena tudi ureditev samoprijave. Predvidena je možnost podaljšanja roka za pritožbo s 15 na 30 dni. Med drugim se uvaja informativni izračun dohodnine, ki ga za zavezanca vnaprej izpolni davčni organ.

Ministrstvo za finance je zaradi novih davčnih zakonov hitro zbralo osnovne statistične podatke o dohodninskih zavezancih za leto 2005: napovedi za leto 2005 je oddalo 1.267.812 zavezancev, njihov skupni brutodohodek je znašal 3.325 milijard tolarjev – povprečno 2,6 milijona tolarjev ali 78,3 odstotka povprečne letne plače. Olajšavo za različne namene je za leto 2005 uveljavilo 87 odstotkov zavezancev, olajšavo za vzdrževane člane 29 odstotkov, olajšavo za osebe po 65. letu starosti 16,2 odstotka zavezancev. Tudi leta 2005 se je največ zavezancev uvrstilo v prvi davčni razred (62 odstotkov), v drugem davčnem razredu jih je bilo 24 odstotkov, v tretjem 10 odstotkov, v četrtem 2,57 odstotka in v petem davčnem razredu 0,6 odstotka. **D**

Hrvatje spet po svoje

Gregor Drnovšek, foto: Gregor Pohleven

Prejšnji teden je znova prišlo do povišanih tonov med Slovenijo in Hrvaško. A tokrat ne zaradi Joška Jorasa in meje ob Dragonji, temveč so Hrvatje po svoje začeli obnavljati protipoplavne nasipe na reki Muri pri Hotizi.

Hrvatje so očitno nagnjeni k takšnemu načinu delovanja, da kot svoj prav vedno prikažejo tisto, kar jim v nekem trenutku koristi. V primeru Hotize gre namreč za zrcalno stanje mejnega vprašanja pri reki Dragonji. Na Hotizi je nekaj ozemlja na levi strani Mure, ki jo je do 25. 6. 1991 in tudi še do leta 1992 nadzorovala slovenska policija, vpisanega v hrvaški kataster, lastniki te zemlje pa so v 95 odstotkih primerov slovenski državljani, torej domačini s Hotize. A v tem primeru Hrvatje samovšečno razlagajo, da je meja jasna, saj gre po njihovem prepričanju za hrvaško katastrsko ozemlje. Obr-

njena pa je situacija ob Dragonji, kjer trije sporni zaselki Škrilje, Bužini in Škodelin nesporno ležijo na slovenskem katastrskem območju, prav tako mejni prehod Plovanija in sporna Jorasova domačija. A tu Hrvatje zagovarjajo dejstvo, da je meja reka Dragonja, in se tako tudi obnašajo, o čemer priča postavitve mejnega prehoda pred dobrimi desetimi leti in vsakoletni incidenti z Jorasovo evropsko cesto. Hrvatje se torej v dveh identičnih primerih obnašajo popolnoma različno, dejstvo je le, da jim je v obeh primerih do sedaj slovenska policija in tudi diplomacija takšno obnašanje dopustila in ni ostreje reagirala za zavarovanje slovenskega ozemlja in državljanov, kar hrvaški policiji nedvomno bolje uspeva.

Lendavski podžupan Stanko Gjerkeš

Napotitev specialcev Ob samovoljnem nastopu Hrvatov pri Hotizi, kjer so začeli urejati nasipe na levem bregu Mure, ki so jih vselej doslej gradili in obnavljali Slovenci, pa se je končno ostreje odzvala tudi naša politika. Tako je na Hotizo napotila posebno policijsko enoto Policijske uprave Murska

Sobota, delavce hrvaškega podjetja Vodogradnja iz Varaždina pa so policisti opozorili, da dela opravljajo brez ustrezne dokumentacije, zato naj jih ustavijo. Ti so nato dela res ustavili, a so se še ves teden gibali na omenjenem ozemlju, včasih so tudi začeli z deli, vendar so jim vodilni iz varaždinskega podjetja nato vendarle ukazali, naj nehajo delati, dokler se situacija ne uredi. Večje število policistov iz Murske Sobotice je nato ves teden »zasedalo« položaj slab kilometer od mejnega prehoda, vseskozi pa so na naši strani meje patrolirali tudi obmejni policisti. V četrtek so po dveh dneh slabšega vremena Hrvatje napovedali, da bodo njihovi delavci znova začeli urejati nasip, zato smo se na omenjeno območje odpravili tudi mi. Ko smo se srečali z domačinom Viktorjem Bogdanom, ki živi v spornem naselju Mirišče (na meji slovenskega in hrvaškega katastra, a vendar na

Hrvaško urejanje nasipa na spornem območju

slovenski strani), ki spada k vasi Hotiza, je bil zaradi ravnanja hrvaških delavcev in policistov vidno razburjen. Z njim smo se popeljali po spornem območju in celo na kraj, kjer hočejo Hrvatje priključiti novo cesto, ki bi njihov novozgrajeni most povezala s cesto proti Mirišču. To dejanje si domačini razlagajo tako, da želijo hrvaški policisti nadzirati tudi omenjeno naselje. Viktor Bogdan je razočaran nad odzivanjem Slovenije v zadnjih petnajstih letih, saj si je po njegovem mnenju država premalo prizadevala za razrešitev mejnega vprašanja na reki Muri. Dodal je še, da Hrvatje na tej strani Mure nikoli niso imeli nobenih pristojnosti, nasipe so vedno gradila in popravljala le slovenska podjetja z izdatno pomočjo domačinov.

Napaka že leta 1992 Na Hotizi smo se pogovarjali tudi z lendavskim podžupanom, domačinom Stankom Gjerkešem. V četrtek nam je dejal, da so pisali pred-

sedniku vlade Janezu Janši in zahtevali čim prejšnji sprejem, ni pa še vedel, da bo predsednik vlade že v soboto obiskal sporno območje. O tem, kakšne posege so Hrvatje opravljali, pa nam je dejal: »Gre najprej za poseg v zasebno lastnino, drugo pa je to, da so nasipi slovenska last, da so jih delali Slovenci in vse do letošnjega leta jih je slovenska država tudi vzdrževala. Prav je, da jih Slovenija tudi sedaj obnavlja in vzdržuje. Če bodo namreč to storili Hrvatje, to pomeni prejudiciranje državne meje in potem je meja kataster. Obstaja pa temeljna ustavna listina, ki v drugem odstavku govori o tem, da je veljavno stanje, ki je veljalo 25. 6. 1991. Drugi, še tehtnejši argument pa je podpis predsednikov vlad Janše in Sanaderja na Brionih pod listno, ki govori o takem stanju, ki je bilo veljavno leta 1991. Če se vzpostavi to stanje, in mora se vzpostaviti, potem je normalno, da sami popravimo nasip.« Gjerkeš meni, da vsi ti incidenti izhajajo iz leta

Sporni mejni prehod pri Hotizi

1992. »Napaka je bila storjena takrat, ko se je slovenska policija umaknila z dela, ki je bil pod nadzorom Slovenije. Slovenija je leta 1991 z vojsko branila državo na reki Muri in tudi policija je do leta 1992 nadzorovala ozemlje do reke Mure.« Gjerkeš meni, da je umik policije temeljna napaka, vse, kar se je dogajalo kasneje, pa so bili neracionalni dogodki, škodljivi za našo državo. Podžupan Gjerkeš je podal še primerjavo s Trdinovim vrhom, ko je Slovenska vojska ostala na njem; po njegovem mnenju je država v tem primeru ravnala pravilno. Če bi tako ravnala leta 1992 pri Hotizi, incidentov v letu 2006 ne bi bilo, še meni Gjerkeš.

Vaščani ustanovili krizni štab

Vaščani Hotize so prejšnji teden ustanovili tudi nekakšen krizni štab in sprejeli smernice, kako bodo ravnali, če bodo Hrvatje nadaljevali samovoljno sanacijo nasipov. Podobno kot v primeru Joras so tudi vaščani Hotize v skrajnem primeru napovedali

zaporo ceste, ki pelje k mejnemu prehodu, s čimer bi ustavili promet proti Hrvaški. Upajmo, da se bodo razmere normalizirale, za kar sta na najvišji ravni že poskrbela predsednika obeh vlad, vendar si vaščani želijo, da bi se mejno vprašanje na njihovem območju uredilo tako, da bi slovenska policija izvajala nadzor vse do levega brega reke Mure, kot je bilo to na dan 25. 6. 1991. Stališče slovenske vlade, ki zagovarja takšno stanje, vaščanom daje upanje, da se bo pred vstopom Hrvaške v EU ugodno rešilo tudi to neprijetno vprašanje.

Razmere pri Hotizi so se za zdaj uredile, ta čas pa je najpomembnejše, da bodo ljudje na levem bregu Mure varni pred morebitnimi poplavami. Kljub temu bo treba s Hrvati urediti celotno mejno vprašanje (na kopnem in na morju) in jih pripraviti k temu, da bodo spoštovali meddržavne pogodbe in dokumente, četudi zanje niso najboljši ugodni. Vse prevečkrat si namreč stvari razlagajo po svoje. **D**

Premierja umirila situacijo

Precej nepričakovano sta se v soboto na spornem območju ob reki Muri srečala slovenski premier Janez Janša in njegov hrvaški kolega Ivo Sanader. S skupno vožnjo in ogledom nasipov sta nekoliko umirila napeto situacijo, ki je razburila predvsem domačine na slovenski strani reke Mure. Premierja sta se zavzela za rešitev, da bo nasip skupaj gradil konzorcij slovenskih in hrvaških podjetij, stroške sanacije pa si bosta državi razdelili. Pri tem sta poudarila, da dogovor o skupni sanaciji nasipov ne prejudicira meje med obema državama. Vaščani Hotize in naselja Mirišče pa ne želijo ocenjevati besed obeh predsednikov, ampak bodo čakali na dejanja in šele potem sodili, kaj jim je ta dogovor prinesel. Izjavo, ki sta jo sprejela premierja, je v ponedeljek na dopisni seji potrdila tudi slovenska vlada.

foto: Grega Mlakar/STA

Premierja obeh držav sta si skupaj ogledala nasipe pri Hotizi.

Tudi letos primanjkuje študentskih postelj.

Študent naj ... išče posteljo

Peter Avsenik, foto: Gregor Pohleven

S prvim oktobrom se bo začelo novo študijsko leto. Kot ponavadi tudi letos v večini univerzitetnih središč drastično primanjkuje sob oziroma postelj v študentskih domovih. Tako so mnogi mladi prisiljeni ležišče iskati pri zasebnikih.

Preverili smo zasedenost študentskih domov v Ljubljani, Mariboru in Kopru ter pogledali, kako se pride do postelje pri zasebniku.

Pomanjkanje postelj Največ postelj seveda manjka v prestolnici, saj se tu izobražuje največji del slovenskih študentov. Po podatkih Zavoda Študentski domovi v Ljubljani (v nadaljevanju zavod) je povpraševanje po posteljah v študentskih domovih tudi letos

precej večje od ponudbe, čeprav je letos na voljo dobrih devetsto novih postelj pri fakulteti za družbene vede in pri Litostroju. "Prosilcev je 14.552, Študentski domovi imamo razpisanih 7.408 postelj, za bivanje pri zasebnikih pa je razpisanih 2.500 postelj," nam je dejala direktorica zavoda Ksenija Preželj. Nekateri zasebniki so svoje sobe torej ponudili prek zavoda, kar pomeni, da bodo študentje pri njih imeli možnost subvencije, ki je lani

znašala 9 tisoč tolarjev. Ostane pa še dobrih 5 tisoč študentov, ki možnosti subvencije ne bodo imeli. "Na razpis za zasebnike se je prijavilo prek 4.400 študentov, kar je precej," dodaja Preželj.

Mariborski študentski domovi imajo 2.576 ležišč. "Za sprejem

smo prejeli 1.324 prijav, za podaljšanje bivanja pa 2.037, skupno torej 3.361. To pomeni, da je razlika med ponudbo in povpraševanjem v Mariboru skoraj 800," je dejala prof. Sonja Šantl, ki vodi referat za Študentske domove Maribor. V štajerski metropoli bo torej sobe pri zasebnikih iskalo okoli 800 študentov.

Univerza na Primorskem premore le en študentski dom (Korotan v Portorožu) s 125 ležišči. "Vsi drugi študentje so nastanjeni po dijaških domovih v Kopru, Izoli in Piranu, pri dveh koncesionarjih in zasebnikih. Skupaj je tako na razpolago 497 postelj, če izvzamemo zasebnike. Letos smo prejeli 1.195 vlog, od tega 670 za sprejem in 274 za podaljšanje bivanja v študentskem in dijaških domovih (skupaj 944), preostalo

Iskanje zasebnih stanovanj na spletnih straneh

www.rtvsl.si/val202

Ljubljana: <http://www.svetovalnica.com>

Maribor: <http://www.kamrica.net>

Koper: <http://www.soup.si/sociala/cimer/>

Direktorica Ksenija Preželj

pa so vloge za subvencije pri zasebnikih. Tako bo po opravljenem točkovanju in namestitvi okoli 450 študentov še vedno v čakalni vrstni," je dejal direktor Študentskih domov Univerze na Primorskem Dorijan Maršič.

Tisti, ki postelje v domovih ne dobijo, iščejo sobe pri zasebnikih, a nekateri od slednjih celo neurejene sobice in kletne prostore oddajajo po oderuških cenah.

Oderuške cene za kleti Ksenija Preželj iz ljubljanskega zavoda meni, da stanje ni tako slabo. Zavod namreč letno pregleda okoli 50 zasebnih stanovanj in do sedaj so se lastniki izkazali. "Študent mora sam opozoriti, če kaj ni v redu, oziroma poiskati drugega zasebnika. Morda ne bi bilo slabo, če bi študentje počasi začeli sami delati črno listo zasebnikov, ki niso korektni s ponudbo za ceno, ki jo zahtevajo," je dejala Prežljeva. Kot

Nekateri zasebniki tudi neurejene sobice in kletne prostore v želji po zaslužku oddajajo po oderuških cenah.

rečeno, veliko zasebnikov svojih stanovanj ne oddaja prek zavoda in tam so razmere slabše. Dokaj spodobno stanovanje se da najeti za primerno visoko ceno, najemodajalci pa v želji po zaslužku študentom oddajajo tudi povsem razsute in vlažne sobice.

Na to problematiko je želel z zanimivo provokacijo opozoriti avtor oglasa na enem od slovenskih spletnih oglasnikov: "V centru Ljubljane oddajam večje število študentskih postelj. Postelje so pozicionirane v bivšem zaklonišču pod Slovensko cesto med Pošto in Namom. Zaklonišče je veliko in sestavljeno iz 32 segmentov (večjih sob) s po 12 posteljami (namontiranimi na steno po vertikali). Nosilnost postelje do 100 kg. Vsaka soba ima svojo luč. Skupna uporaba toaletnih prostorov,

Najdražja je soba na Primorskem – tudi 100 tisoč SIT.

Nekateri zasebniki oddajajo tudi vlažne kleti.

tople vode ni. Električna samo 12 V. Okna si lahko po vnaprejšnjem soglasju z lastnikom namontirate sami. Vse to le za 10 tisoč tolarjev." Avtor oglasa, študent Žiga, je kasneje priznal, da je šlo za potegavščino. S tem je želel opozoriti na dejstvo, da praktično vsak, ki ima v prestolnici kak neizkoriščen prostor, poskuša iz njega iztržiti čim več. To dokazuje tudi dejstvo, da je bilo povpraševanja po sobah v nekdanjem zaklonišču JLA kar precej. Nekateri najemodajalci poskušajo stanovanje pač oddati in pri tem ne izbirajo sredstev; oglašujejo denimo tudi neresnične lokacije (neki študent se je javil na oglas za stanovanje v Trnovem, kasneje pa ugotovil, da gre pravzaprav za Rakovo jelšo, ki je od središča mesta precej bolj oddaljena), objavljajo neresnične cene (študent šele pri ogledu stanovanja izve, da bo moral za kurjavo pozimi plačevati še dodatnih 8 tisočakov) in dejansko oddajajo kletne prostore. Ti pa so zelo vlažni in ne škodujejo le študentovemu zdravju, ampak tudi njegovim oblekam, ki bi jih moral zaradi zatohlosti prostora dnevno zračiti.

Na Primorskem spodobne sobe

Po mnenju Sonje Santl niti na Štajerskem ni dosti bolje, saj študentje pri zasebnikih tudi v Mariboru ne dobijo ceni primernega ležišča. "Zasebniki postavijo tudi do trikrat višje cene za najem ležišča, poleg tega morajo študenti sami kriti vse stroške. Standard bivanja pri večini zasebnikov je nižji od standarda v novejših študentskih domovih," je dejala Šantlova in dodala, da bi Maribor nujno potreboval še en študentski dom, da bi študentom zagotovili ustrezno bivanje po sprejemljivih cenah.

"Iz naših razpoložljivih podatkov je večina zasebnih sob pri-

merna za nastanitev študentov, saj so to večinoma sobe, namenjene turistični dejavnosti v poletni sezoni. Cene so pri zasebnikih višje kot v študentskem domu, vendar se o tem pogodita stanodajalec in študent," nam dejal direktor primorskih študentskih domov Maršič. Tako je logično, da je najdražja študentska soba na Primorskem. Zanj je treba odšteti kar sto tisočakov mesečno, sicer pa se cene gibljejo med 25 in 40 tisoč tolarji. Podobne cene zasledimo tudi v glavnem mestu, medtem ko so sobe v Mariboru v povprečju nekoliko cenejše.

Kako do sobe? Študentski domovi so torej prepolni, zato bodo nekateri študentje, če se seveda v univerzitetna središča ne bodo želeli voziti, morali poseči po za študentski žep razmeroma dragih zasebnih stanovanjih. Pri tem pa jim lahko pomagajo na posredovalnicah študentskih sob, ki jih imajo na spletnih straneh objavljene študentske organizacije vseh treh univerz. Poleg tega že sedmo leto zapored ponudbe za oddajo sob poslušalcev iz vse Slovenije objavlja tudi nacionalni radio, in sicer Val 202. **D**

[21:27]
Atene, Grčija

Povsod. Karkoli. Zanesljivo.

Pokrivamo svet.

Intereuropa
Globalni logistični servis

www.intereuropa.si

KNJIGA MESECA SEPTEMBRA

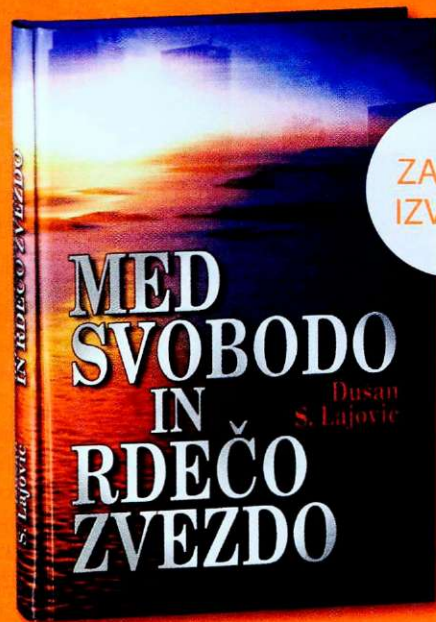
USPEŠNICA

Med svobodo in rdečo zvezdo

Avtor: Dušan S. Lajovic

Obseg: 347 strani. Format: 17x24,5 cm. Trda vezava.

Lajovčeva knjiga je izšla pred tremi leti po objavi razvpitega seznama Udbe.net, ki je mnoge zelo razburil. Seznam in knjiga sta dregnili v tabu slovenske preteklosti in sedanjosti: Udbe oziroma njenih sodelavcev. V knjigi je seznam sodelavcev Udbe, vendar je prvi del posvečen burnemu Lajovčevemu življenju: od prikaza slovenskega podjetništva med vojno, prek medvojnega dogajanja oziroma komunistične revolucije in upora zoper njo do prikaza slovenskega četništva. Sledimo Lajovčevim begunskim letom in iskanju življenjskih možnosti v daljni Avstraliji, prikazu življenja izseljencev v Avstraliji in opisu avtorjevega gospodarskega uspeha. V zadnjem delu je opisal vlogo izseljencev pri osamosvojitvi domovine, svojo gospodarsko in politično aktivnost in dodal razmišljanje o zamolčani zgodovini.

ZADNJI
IZVODI!

Redna cena: 6.200,00 SIT/25,87 EUR

Pri nakupu knjige meseca septembra vam priznamo **20% POPUST**, zato boste zanjo odšteli le 4.960,00 SIT / 20,69 EUR.

Naročniki tednika Demokracija pa boste deležni **30% POPUSTA**, zato boste za knjigo odšteli le 4.340,00 SIT / 18,11 EUR.

Akcijska ponudba velja do 30. septembra 2006 oz. do razprodaje zalog. Obvestilo potrošnikom: Informativne cene v evrih so preračunane iz tolaških cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.

Naročam knjigo Med svobodo in rdečo zvezdo

Število izvodov: _____

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum naročila: _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: NE DA ID za DDV: _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov: **Demokracija, p.p. 4315, 1000 Ljubljana ali na faks 01 230 06 61.**

Naročila sprejemamo tudi po **e-pošti knjigarna@demokracija.si ali po telefonu 01 230 06 66.**

Poštino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.

ZA
ZABAVO
IN
SPROSTITEV
V ČETRTEK

RAČUNALNIŠKE
IGRE

OB NAKUPU VEČERA ZA SAMO 990 SIT

Naročniki Večera lahko igre naročite na naslovu: ČZP Večer, 2504 Maribor. Naročila sprejemamo tudi po e-mailu knjiga@vecer.com in telefonu: 02/23 53 326, 02/23 53 322 ali 02/23 53 500. Naročeno vam bo raznašalec prinesel na dom, plačilo bo po položnicah za Večer. Zaloge so omejene.

VEČER
 www.vecer.com/trgovina

Teheran ne popušča

Ana Müllner, foto: AP

Iranska oblast vztraja pri svojem jedrskem programu, varnostni svet Združenih narodov pa si s Kofijem Ananom na čelu še vedno želi rešiti spor po diplomatski poti. Se bo iranska islamska oblast uklonila mednarodnim pritiskom?

Iranski politični vrh se ne namerava odreči svojemu jedrskemu programu.

Iranski predsednik Mahmud Ahmadinedžad je po izteku roka, ki ga je postavil varnostni svet ZN, dejal, da izrabljanje jedrske energije v miroljubne namene še naprej ostaja njihova zakonita pravica, ki se ji ne bodo nikoli odpovedali. S temi besedami je potrdil že znano dejstvo, da iranska jedrska kriza še naprej ostaja glavna tema svetovne politike in diplomacije in ne kaže znakov, da se bo kmalu končala. Glavno vlogo pri iskanju dogovora o iranskem jedrskem orožju imata še naprej varnostni svet in Evropska unija, čedalje več pa je nezadovoljnežev, ki obe omenjeni organizaciji označujejo za neuspešni pri pogovorih s Teheranom. Različni pogledi na reševanje iranske krize pa omogočajo Iranu, da mirno razvija naprej svoj jedrski program.

Razklanost kot ovira Prejšnji teden se je uradno iztekel rok, ki ga je VS ZN postavil Iranu, ki naj bi po tem datumu začel opuščati svoj sporni jedrski program. Ob tej priložnosti se je v Teheranu mudil generalni sekretar ZN in se sešel z vsemi najpomembnejšimi državnimi predstavniki. A sporočilo iranskega političnega vrha ostaja jasno: Iran ne bo sprejel resolucije 1696 VS ZN, s katero je ta od islamske republike zahteval, da do 31. avgusta ustavi vse aktivnosti bogatenja urana. Pri tem se Iran sklicuje na četrty odstavek Sporazuma o neširjenju jedrskega orožja, ki podpisnicam zagotavlja pravico do razvoja civilne jedrske tehnologije. O jedrskem vprašanju pa so se v Iranu pripravljani pogajati s članicami VS ZN in Nemčijo, in sicer z namenom, da bi spor

rešili v »razumnem in diplomatskem ozračju«. Anan pri reševanju iranskega jedrskega vprašanja zagovarja potrpežljivost namesto sankcij. »Včasih je potrpežljivost učinkovitejši pristop,« meni Anan, s svojim pristopom pa odpira polemike, koliko lahko ZN sploh naredijo za ustavev iranskega jedrskega programa.

Medtem pa članice VS uradnemu Teheranu še naprej grozijo s

Kofi Anan na obisku v Teheranu

sankcijami, ki jih bodo uvedle, če Iran ne opusti svojih jedrskih ambicij. A omenjene sankcije le malo lokdo v Teheranu pa tudi drugod po svetu jemlje resno. Članice VS so namreč med seboj vse prej kot enotne, in kot kaže, bo tako tudi v prihodnje. Rusija se bolj kot za ustavev jedrskih programov zanima za prodajo jedrskih tehnologij in orožja Teheranu, Kitajska pa si zaradi velike energetske odvisnosti od Irana ne prizadeva prav veliko za rešitev krize. Tudi Velika Britanija in Francija ne igrata več vloge glavnih pogajalk s Teheranom. Tako ne preseneča, da so od vseh obljubljenih sankcij, s katerimi VS grozi Iranu, zaradi notranje razklanosti VS do sedaj sprejeli le dve; in sicer prepoved potovanj za iranski politični vrh in delno zamrznitev bančnih računov iranskih politikov v tujih državah.

Teheranski skrajneži Razklanost zahodnih držav pri reševanju iranskega jedrskega programa Iranu le omogoča, da še naprej v miru razvija svoj jedrski program. Glede na to, da tako Evropska unija kot ZN želijo dogovor z Iranom doseči po diplomatski poti, bo tudi v prihodnje to potekalo tako, da bodo Iranu postavljali ultimats, ta pa jih ne bo spoštoval in si tako le pridobival čas. Da Iran nikakor ne bi smel imeti pravice do jedrskega orožja, dokazujejo tudi nedavni dogodki na Bližnjem vzhodu. Iranska politika je kot vedno v zadnjih petdesetih letih poskušala blokirati morebitne mirovne pobude med Izraelom in drugimi arabskimi državami. Prav gotovo pa je Iran z dolgoletno dobavo orožja odporniškemu gibanju Hezbolah igral poglavitno vlogo tudi pri nedavnem bližnjevzhodnem konfliktu. A tokrat še brez jedrskega orožja. **D**

Narocnik: Žito d.d., Šmartinska 154, 1529 Ljubljana

EKOLOŠKO ŽIVILO
Kontrolira:
Oddelek za kontrolo
ekološkega kmetovanja
pri KGZ Maribor
SI-01-EKO

V programu NATURA smo posebno priložnost namenili izdelkom iz EKOLOŠKO PRIDELANIH SUROVIN. Na trgovskih policah jih lahko prepoznate po posebni etiketi "ekološko živilo".

Prekoračena meja

Število prebivalcev Združenega kraljestva je prvič v zgodovini preseglo 60 milijonov, zaradi priseljevanja pa je letna stopnja rasti prebivalstva najvišja v več kot 40 letih. Država je namreč sredi lanskega leta štela 60,2 milijona prebivalcev, potem ko se je njihovo število v primerjavi z letom prej povečalo za 0,6 odstotka oz. 375.000 oseb. Velik delež priseljencev predstavljajo tisti iz desetih novih članic Evropske unije, največ iz Poljske. Za 13 tisoč oseb se je povečal tudi naravni prirast, zabeležili so tudi več rojstev in manj smrti.

Krščanskousmerjena Evropska unija potrebuje ustavo, v kateri bi bile omenjene krščanske vrednote in Bog, je na obisku pri papežu Benediktu XVI. v njegovi poletni rezidenci v Castel Gandolfo dejala nemška kanclerka Angela Merkel. Njena izjava pa je že sprožila burne odzive nekaterih evropskih poslancev. Pričakovati je tudi, da bo to vprašanje zelo odmevalo v evropskem parlamentu, kjer se na prevzem funkcije predsednika

pripravlja nemški konservativni poslanec Hans-Gert Pöttering (EPP). Pöttering, ki je tako kot Merklova član nemških krščanskih demokratov, se namreč prav tako zavzema za nadaljevanje prizadevanj za omembo krščanskih vrednot v ustavi.

Do Nepala Nova kitajska železniška proga v Tibet bo podaljšana do sosednjega Nepala, da bi s tem povečali trgovsko menjavo z Južno Azijo. Tibetanska železnica je za potniški promet odprta od 1. julija in povezuje mesto Golmud na zahodu Kitajske z glavnim mestom Tibeta Lhaso. Železniško progo od Lhase nameravajo podaljšati do drugega največjega tibetanskega mesta Shigaze, ki je bližje nepalski meji. Kitajska ima z Nepalom pet mejnih prehodov,

za zdaj pa samo prek enega poteka cestni in tovorni promet.

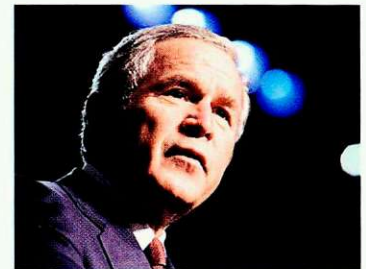
Rekordna rast Kitajska je imela lani po revidiranih podatkih 10,2-odstotno gospodarsko rast.

Po prejšnjih podatkih je ta znašala 9,9 odstotka. Četrto največje gospodarstvo na svetu je tako lani ustvarilo 2.290 milijard dolarjev bruto domačega proizvoda. Na lestvici največjih svetovnih gospodarstev se je uvrstila na četrto mesto, pred Francijo in Veliko

Britanijo in takoj za Nemčijo. Še vedno pa precej zaostaja za vodilnima Japonsko in ZDA.

Obletnica Katrine Ameriški predsednik George Bush je ob prvi obletnici katastrofalnega orkana Katrina, ki je lani 29. avgusta razdejal obalna območja držav Mehškega zaliva, priznal napake in pomanj-

kljivosti zvezne vlade za uničenje, ki je zahtevalo najmanj 1.800 življenj. Obljubil je, da bo pri nasle-

TUJI TISK

The Independent

Azteki

Ko je Cortez pred 500 leti premagal Azteke, se je lokalno prebivalstvo vdalo brez boja. Toda nove raziskave kažejo, da je nekatere zmagovalce čakala strašna usoda. Cortez je premagal Azteke z vojsko, ki je štela samo nekaj sto

vojakov, pri zmagi pa so jim pomagale tudi evropske bolezni, ki so pobile velik del prebivalstva, ter nepremišljeno azteško gostoljubje. Arheološka izkopavanja v Kalpulalkanu vseeno kažejo na odpor. Leta 1520 so azteški vojaki zajeli karavano španskih vojakov in jih v nekaj mesecih drugega za drugim žrtvovali bogovom in pri tem pojedli. Najdba njihovih skeletov je prvi dokaz azteškega odpora. Dejstvo, da so Azteki svojim bogovom namenjali človeške žrtve, je sicer že dolgo znano, da so žrtve postali tudi španski ujetniki in da so jih med obredom celo pojedli, pa ne. O pojavu kanibalizma med Azteki se je do sedaj govorilo zelo previdno.

La Repubblica

Benetke leta 2030

Rečni tramvaji v Benetkah, ki ob večerih prevažajo turiste, so prenapolnjeni, toda le redko katero okno beneških palač je razsvetljeno. Postopoma bodo ugasnila tudi ta. Če se bo trend izseljevanja nadaljeval z enakim tempom,

bodo Benetke do leta 2030 prazne, polnili jih bodo samo turisti. Že zdaj pride v Benetke okoli 18 milijonov turistov na leto in povprečno 50 tisoč na dan. Čez dvajset let jih utegne biti dvakrat več. Postale bodo nekakšen Disneyland, mestna vrata se bodo odprla jutraj in zaprla zvečer, nakup celodnevne vstopnice pa ne bo nič nenavadnega. Toda Benetke bodo brez prebivalcev, brez svojega značilnega dialektka nehale biti mesto. Ostale bodo samo še dekoracija in zapuščeno staro gledališče na vodi. Takšne napovedi predstavljajo suhoparni podatki mestne administracije. Pred 40 leti so imele Benetke 121 tisoč prebivalcev, danes jih je le še 62 tisoč, od tega tri tisoč tujcev.

dnjem orkanu zagotovo bolje. V govoru po medverski slovesnosti je pozval vse prebivalce New Orleansa, naj se vrnejo na svoje domove, ker jih mesto potrebuje. Vrniti se sicer nimajo kam, saj je polovica mesta brez elektrike, polovica bolnišnic ne dela, kriminal pa raste kot gobe po dežju. Predsednik je zato zagotovil, da delajo vse, kar morejo, in obljubil, da bo zvezna vlada ob naslednji podobni katastrofi veliko bolje ukrepala.

Ponarejeni evri Litovska policija je v sodelovanju z agencijo Evropske unije za policijsko sodelovanje Europol sredi avgusta v litovski prestolnici Vilnius izvedla obsežno akcijo proti po-

narejevalcem denarja in pri tem zasegla 2.000 ponarejenih bankovcev po 100 evrov in aretirala pet ljudi. Z akcijo so razbili eno najpomembnejših kriminalnih združenj, ki se ukvarjajo s ponarejanjem denarja, povezave pa vodijo tudi v druge države, vendar zaradi potreb preiskave policija ni izdala, za katere države gre.

Uničujoči tajfuni Na jugovzhodu Kitajske si na vse načine prizadevajo, da bi poiskali streho nad glavo za več kot 15 milijonov ljudi, ki so zaradi divjanja uničujočih tajfunov v preteklih mesecih izgubili svoje domove. Tajfuni so

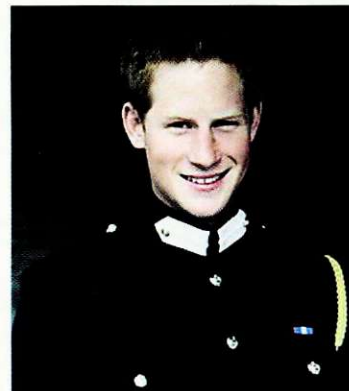

povzročili gmotno škodo v višini 3,6 milijarde ameriških dolarjev oziroma 2,8 milijarde evrov. Zadnji tajfun, imenovan Saomai, je Fujian prizadel v sredini avgusta in je po prvih podatkih zahteval 441 življenj. Po podatkih vlade je šlo za najhujši tajfun doslej oziroma od leta 1949, ko so začeli o tem zbirati in zapisovati podatke.

Dejanje brez primere Na sodišču v Tripoliju je tožilec v primeru petih bolgarskih medicinskih sester in palestinskega zdravnika, obtoženih, da so z virusom HIV namerno okužili libijske otroke, zahteval smrtno kazen. Sojenje se bo nadaljevalo v teh dneh. Šesterico so maja 2004 že obsodili na smrt, vendar je vrhovno sodišče na pritisk mednarodne skupnosti sodbo razveljavilo in

odredilo nov sodni proces, ta pa se je začel maja letos. V zaporu so od leta 1999. Obtoženi so, da so 426 libijskih otrok v bolnišnici v Bengaziju namenoma okužili z virusom HIV. 51 okuženih otrok je umrlo.

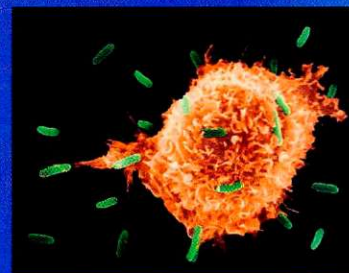
V Irak ne gre Britanski polk, v katerem vojaški rok služi princ Harry, bodo prihodnjega maja najverjetneje poslali v Irak. Princ se kljub temu želja po odhodu na krizno območje, ki jo je že večkrat izrazil, ne bo izpolnila. Njegova navzočnost v Iraku naj bi bila prevelika nevarnost zanj in za njegove vojaške tovariše. Drugi sin princa Charlesa in leta 1997 umrle princese Diane je končal izobraževanje na elitni vojaški akademiji Sandhurst, po konča-

ni častniški šoli pa je bil na svojo željo dodeljen kraljevi straži Blues and Royals. Gre za najstarejšo in najbolj cenjeno četo britanskih vojaških sil. V zadnjih letih so njeni člani sodelovali v številnih operacijah po svetu, med drugim v iraški vojni, v Bosni in Hercegovini ter na Kosovu.

Čudežno zdravilo?

Raziskovalna skupina na Univerzi v Illinoisu je ustvarila sintetično molekulo, ki povzroča samouničenje rakave celice. Strokovnjaki za rakave celice menijo, da raziskava ponuja možnosti za nov način zdravljenja rakavih obolenj, ugotovitve pa predstavljajo novo razburljivo terapevtsko strategijo pri zdravljenju nekaterih oblik raka. Kljub temu bodo potrebni še nadaljnji klinični poskusi, s katerimi bi novo odkrite še potrdili.

Vir: STA

TUJI TISK

The Wall Street Journal

Zarodki preživijo

Biotehnologi trdijo, da jim je uspelo razviti novo metodo pridobivanja matičnih celic, med katerim človeški zarodek ne odmre. Novico so pospremile različne reakcije s strani znanstvenikov in moralistov. Nekateri so bili navdušeni,

vendar je več kot očitno, da to odkritje še ne pomeni konca vročih debat o moralni oporečnosti oziroma neoporečnosti pridobivanja matičnih celic. Mnogi strokovnjaki vidijo v matičnih celicah potencialni vir zdravljenja hudih obolenj, verske oblasti in mnogi etiki pa so proti njihovi uporabi, ker menijo, da je to nespoštljivo do porajajočega se človeškega življenja. Od leta 2001 ZDA ne financirajo več raziskav na tem področju in dovoljujejo uporabo majhne količine matičnih celic, pridobljenih pred letom 2001, izključno za znanstvene namene. Nova metoda pridobivanja teh celic omogoča njihovo pridobitev iz ene same celice, ki jo odvzamejo zarodku v zelo zgodnji fazi razvoja.

Daily Telegraph

Tomografski poskus

Ideja, da v človeških možganih obstaja »točka Boga«, vozal nevronov, ki bi lahko enkrat za vselej pojasnil za vse človeštvo značilno univerzalno vero v božanstva, je pod vprašajem in drobnogledom redovnic karmeličank. Znanstveni-

ki so dolgo poskušali preučiti možganske procese, ki ležijo v osnovi Unio Mystice, krščanske koncepcije mističnega združenja z Bogom. Vsi njihovi naporji so del nove znanstvene smeri, tako imenovane nevroteologije. Temeljna naloga je bila poiskati nevrološke znake mističnih doživetij, kar vrednosti teh doživetij niti ne potrjuje niti ne zanika obstoja Boga. Pri poskusu je sodelovalo 15 karmeličank, starih med 23 in 64 let – možgane so jim pregledali s pomočjo magnetne tomografije. Med pregledom so jih prosili, naj se spominjajo svojih verskih doživetij. Odkrili so, da se je ob tem aktiviralo na desetine različnih centrov v možganih. Mistične izkušnje so povezane s čustvi, samozavedanjem in gibi.

INTERVJU

Borut Pahor

Predsednik države mora biti nadstrankarski

Aleš Kocjan, foto: Bor Slana

Borut Pahor je poslanec v evropskem parlamentu, že deseto leto pa vodi Socialne demokrate. Ker se njegove stranke drži sloves naslednice nekdanje komunistične partije, bi Pahor zdaj rad to spremenil in svojo stranko približal modernim socialnim demokratom, vendar se pri tem srečuje s kar nekaj težavami. V pogovoru z njim smo zato največ pozornosti namenili njegovi stranki in njenemu odnosu do polpretekle zgodovine, govorili pa smo seveda tudi o drugih aktualnih vprašanih slovenske politike.

Začniva pogovor z zdaj nekoliko oddaljenim, a za vašo stranko zelo pomembnim kongresom v začetku julija v Novi Gorici, na katerem je stranka na novo opredelila svojo politiko. Kako ste videli sam kongres?

Kongres je dal naši viziji pravo ime, to je Slovenija na vrhu sveta, s čimer je najbolj plastično pokazal velikansko spremembo, do katere je prišlo v našem gledanju na to, kakšna bi morala biti vloga naše stranke. To je, da ne želimo biti samo socialni korektor, ampak velika politična stranka, ki nima odgovorov samo na vprašanje, kakšna naj bo naša socialna varnost, ampak želi tudi dejavno ustvarjati pogoje zanj.

Na kongresu je bilo slišati nekatere napovedi oziroma želje, da bi stranka na prihodnjih volitvah dobila relativno večino. Se vam zdi to realno?

Zanimivo se mi zdi, da je javnost namenoma površna pri poslušanju te moje napovedi. Zakaj? Zato, ker nikoli nisem napovedal, da bomo zmagali. Za to, da bil tako pogumen, nimam osnov. Sem pa rekel, da se to, da zmagamo, lahko zgodi le pod dvema pogoje: prvi je, da oblikujemo zelo dobro in kompetentno skupino ljudi, ki se še sestavlja, drugi pa, da imamo jasen alternativni program vladanja za leto 2008 in 2012. Le pod tema dvema pogoje bom lahko kot predsednik stranke stopil pred volivce in prvič v njeni zgodovini rekel, da na volitve ne gremo samo za to, da dobimo čim večji delež, ampak tudi za to, da dobimo relativno večino. Ali bom to rekel ali ne, je, kot že rečeno, treba počakati, da se izpolnita prva dva pogoja.

Lahko že kaj poveste, čemu boste dali največji poudarek v programu?

V programu bodo najverjetneje poudarjene nekatere stvari, ki smo jih predlagali že v Partnerstvu za razvoj, vendar niso bile sprejete. V tem smislu bo program alternativa programu zdajšnje koalicije. Alternativa bo tudi v političnem obnašanju. Za kaj gre? Tisto, kar priznavam tej vladi, so nekateri uspehi, ki jih nihče ne more zamolčati in jih je treba odkrito priznati. Tukaj mislim predvsem na ugodne gospodarske in socialne kazalce in prevzem evra. Pri tem nihče ne more reči, da vlada pri tem nima nobenih zaslug. Moja kritika na račun vlade pa leti na politični slog vodenja države. Ta namreč sem in tja daje vtis, da ne gre samo za vladanje, ampak tudi za obvladanje. Ta vlada namreč nadaljuje slabo politično prakso prejšnjih vlad in menja ljudi vseprek, pri tem pa se zdi, da ji je bolj kot sposobnost pomembna njihova politična pripadnost.

Bi vi ravnali drugače?

Do zdaj sem za volitve leta 2008 dal samo eno obljubo; če bomo zmagali in če bom sam imel kakšno pomembnejšo besedo v vladi, ne bo zamenjan nihče, ki dobro opravlja svoje delo, ne glede na njegove politične preference. Pri tem seveda ne govorim za zasebne tajnike, člane kabinetov in druge, ki so vezani na politične osebe.

Vaši politični tekmeci vas bodo zaradi teh besed mogoče še kdaj vlekli za jezik, vendar ostaniva pri kongresu. Na njem ste se precej jasno distancirali od komunistične partije, ki jo nekateri vidijo kot vašo predhodnico, ko ste dejali, da je partija v drugi svetovni vojni NOB nedopustno izkoristila za revolucijo in za povojni prevzem oblasti. Nekateri so te vaše besede pozdravili, drugi pa so se vprašali, ali so bile iskrene. Glede na to vas sprašujem, ali bi se osebno zavzeli za to, da bi vaša stranka denimo v parlamentu podprla deklaracijo, s katero bi obsodili nekdanji sistem?

Moram reči, da ko sem pripravljal svoj govor za kongres, nisem imel nobenih težav s zapisom misli, ki so zadevale prihodnost. Tu so

bile moje misli jasne in čiste. Imel pa sem velike težave, ko je bilo treba oblikovati misli, ki zadevajo našo polpreteklo zgodovino. Ključno vprašanje, ki me je begalo zadnji mesec pred kongresom, je namreč bilo, ali naj se tega lotim ali ne. Po eni strani sem se strinjal s predsednikom vlade, ki je, ko so se ta vprašanja sem in tja pojavljala v javnosti, dejal, da nam ukvarjanje s preteklostjo krađe čas za prihodnost, po drugi pa sem se znašel v paradoksalnem položaju, ko se mi je zgodilo, da bolj ko sem imel odprt pogled naprej, bolj sem čutil potrebo in priložnost, da se z enako širokim pogledom obrnem nazaj in se opredelim do preteklosti. Na koncu sem prišel do spoznanja, da so revolucionarni prevzem oblasti, odprava zasebne lastnine in demokratičnega pluralizma stvari, od katerih se moramo jasno distancirati. Zame je partizanski upor še vedno sveta stvar, saj nas je obvaroval pred tem, da bi nas okupator takrat pometel z nacionalnega zemljevida Evrope, hkrati pa se mi zdi nedopustno in obsodbe vredno, da je komunistična stranka takratne težke razmere v Sloveniji izkoristila za svoje ozke politične cilje, začenši z Dolomitsko izjavo in s prevzemom enopartijske oblasti leta 1945.

No, to je vaš pogled na takratno dogajanje. Kako pa na to gledajo vaši strankarski kolegi? Vam sledijo? Že na kongresu je bilo namreč mogoče slišati kritike, da se stranka preveč in po nepotrebnem ograjuje od komunistične partije, prepevali so tudi Internacionalo.

Dejstvo je, da je naša stranka, potem ko je v preteklosti dajala zelo zadržane izjave glede nekaterih stvari iz naše polpretekle zgodovine, tokrat sprejela dokument, ki je zelo jasno obsodil takratne dogodke. Moj govor je bil namreč del dokumenta, ki ga je kongres potrdil in bo kot tak za vedno ostal zapisan v knjižici, ki jo bodo dobili vsi člani. Mislim, da je to korak, ki ni pomemben samo za našo stranko, ampak tudi za politično javnost nasploh.

Niste odgovorili na vprašanje, ali bi se osebno zavzeli za to, da bi vaša stranka v parlamentu podprla deklaracijo, s katero bi se obsodil nekdanji sistem?

Takšne deklaracije so sprejeli v evropskem ▶

► parlamentu in Svetu Evrope in naša stranka se od njih ni distancirala. Sam sem na kongresu jasno dejal, da Socialni demokrati ne pristajamo na totalitarni sistem, naj bo ta levi ali desni, zato s takšno deklaracijo nimam težav. Se pa ob tem sprašujem, kako naj to storimo in kdaj, da bo imelo učinek, kot si ga vsi želimo, namreč, da takšne in podobne izjave in deklaracije ne bi vzbujale vtisa političnih zmag za dnevne potrebe nekaterih. Sicer pa si želim, da bi sprejeli deklaracijo, in takšno bi bil pripravljen tudi podpreti, ki bi znala pogledati celotno obdobje druge svetovne vojne – od vprašanja zlorabe NOB v politične namene do vprašanja kolaboracije, ki je prav tako črn madež v slovenski polpretekli zgodovini. Če bi hoteli to doseči, bi morali v njej zapisati dvoje. Prvič: kadar smo Slovenci ogroženi, moramo vsi stopiti na isto stran. In drugič: kadar smo ogroženi s strani zunanjih dejavnikov, je popolnoma nelegitimno, da poskuša ena stranka okoliščine izkoristiti samo za svoje politične interese. Če bi bili sposobni sprejeti takšno izjavo, bi pri njej tudi sam sodeloval.

Kako pa gledate na izjavo nekdanjega predsednika Milana Kučana, ki je po mnenju nekaterih tudi posledica njegovega nezadovoljstva z vašimi izjavami o polpretekli zgodovini, namreč, da je LDS edina prava opozicijska stranka?

Zanimivo, da takšnih njegovih pripomb nisem slišal med letoma 1996 in 2000, ko smo bili opozicijska stranka in ko je vladal Janez Drnovšek. Takrat, se mi zdi, se ni pritoževal nad našim obnašanjem, čeprav je bilo enako kot zdaj.

Revolucionarni prevzem oblasti, odprava zasebne lastnine in demokratičnega pluralizma so stvari, od katerih se moramo jasno distancirati.

Kakšno pa je vaše sodelovanje s predsednikom LDS Jelkom Kacinom? Spomnimo se obtožb na vaš račun, da ste opozicija pod B.

Kolikor se spomnim, tudi oni takrat niso imeli velikih pripomb na naše zelo konstruktivno obnašanje v opoziciji. Spomnim se, da je v času, ko je bila interpelacija zoper šolskega ministra Slavka Gabra, nekdo od visokih politikov LDS zelo cinično spraševal javnost, češ, kje so bili vendar poslanci Združene liste, da niso podprli ministra Gabra. Bili smo opozicijska stranka, pa je takrat vladna stranka vseeno pričakovala našo podporo. Slednje pomeni, da imajo nekateri dvojna merila. Jaz jih nimam.

Kakšno pa je sicer vaše sodelovanje z Jelkom Kacinom?

Osebnost je zelo korektno, politično pa bi bilo lahko v prihodnje tudi boljše. Naša stranka je šla po volitvah 2004, ko smo skupaj z njimi v koaliciji doživeli poraz, skozi nekatere spremembe. Spremenili smo ime, dobili novo vizijo, izvolili novo mlado garnituro in sprejeli odločitev o sodelovanju v Partnerstvu za razvoj. Šli smo torej skozi nekatere spremembe, ki nas kvalificirajo za to, da se lahko leta 2008 pokažemo v novi luči pred ljudmi. Kolegi iz LDS skozi takšne spremembe niso šli, ker morajo ocenjujejo, da niso potrebne. Sam sicer nimam pravice vtikati se v to, kaj bi v LDS morali spremeniti; morda bomo enkrat sklenili celo kakšno zaveznitvo, tega ne izključujem, vendar bi si želel, da imamo zaveznika, ki ne misli, da je avtomatično najboljši in brez napak, da je prvi in da so vsi drugi okoli njega samo za to, da mu pomagajo pri vodenju.

Nedavno je Višje sodišče v Ljubljani dokončno zavrnilo zahtevo za uvedbo preiskave zoper Mitjo Ribičiča, ki ga je kazenska ovadba bremenila kaznivega dejanja hudodelstva nad civilnim prebivalstvom. Kako gledate na to odločitev?

Zaupam pravni državi in se zanesem nanjo.

Se vam ne zdi, da bi lahko sodišče v tem primeru vendarle dovolilo preiskavo? Konec koncev gre za preiskavo, v kateri se še ne odloča o krivdi, ampak je lahko le pomoč tožilcu pri odločitvi, ali bo vložil obtožnico na sodišču.

Ko se je pojavila novica o tem primeru, sem dal izjavo, za katero moram stati, zato so moji odgovori danes suhoparni. Pričakujem, da se bo politika vzdrževala komentarjev in pustila pravnemu sistemu, da opravi delo po pravilih in najboljši vesti, zato se vzdržujem komentarjev glede tega primera.

Kako komentirate dejstvo, da za povojne zločine do zdaj pred sodiščem ni odgovarjal nihče, ki je bil zanje odgovoren? Se vam zdi pomembno, da bi bil kdo vsaj simbolično obsojen?

Povojni poboji so bili stvar, ki se je moramo danes vsi sramovati. Toliko bolj, ker poboji niso imeli podlage v nevarnosti, da bi ti ljudje ogrozili svobodo, ki je bila komaj pridobljena, ampak je šlo bolj za maščevanje, morda tudi za zunajodnosno odstranitev morebitnih političnih nasprotnikov, kar je še bolj nedopustno. Vsekakor lahko danes rečemo, da je to temno obdobje slovenske zgodovine. Danes mi je na neki način žal, to je moje zelo osebno mnenje, da komisija za preiskavo povojnih pobojev, ki jo je vodil Pučnik, ni bila uspešnejša. Očitno so bile takrat strasti na obeh straneh še preveč pregrete in nezaupanje preveliko, da bi lahko storili kaj več, čeprav bi si Slovenija to zaslužila. Če in kolikor lahko danes politika, ki je glede tega, se mi zdi, zrelejša, naredi kakšen korak naprej, sem za to. Moje stališče pri tem namreč je, da bomo Slovenci toliko lažje vzeli nase svojo preteklost, kolikor uspešneje bomo upravljali svojo prihodnost.

V zadnjem času predsednik države Janez Drnovšek s svojimi zunanjepolitičnimi pobudami zbujajo veliko polemik. Kako na to gledate vi?

Ko gre za vprašanje odnosa do institucije, kar je predsednik države, sem precej tradicionalen. Zdi se mi, da moramo biti tudi v liberalnih, demokratičnih ureditvah ljudje do takšnih institucij spoštljivi. Če se na primer z Janezom Janšo osebno ne strinjam, ga moram še vedno spoštovati kot predsednika vlade. Če ne drugega, mora moje spoštovanje do njega izvirati že iz spoštovanja do ljudi, ki so ga izvolili na volitvah. Enako velja za predsednika države. Bil je izvoljen in zato uživa moje spoštovanje. Pri tem ni nujno, da se z vsem, kar počne, strinjam, vendar pa mora moje morebitno nestrinjanje ali moje morebitno

nelagodje ob njegovih dejanjih ostati v mejah spoštljivosti do njegovega položaja. Tako naj samo ponovim misel, ki sem jo izrekel v neki oddaji spomladi letos, da če me že kdo vpraša, ali mi je bil Drnovšek, ki sem ga poznal prej, bolj všeč kot Drnovšek sedaj, je moj odgovor, da spoštujem oba.

Se vam ne zdi, da so predsednikove zunanjepolitične pobude vendarle pripravljene nekoliko preveč površno ne glede na to, kakšen odnos imamo do predsednika države kot institucije?

Imate prav, vendar je zadeva večplastna. Velja poudariti, da ima predsednik pri svojem delu manevrski prostor svobode, ki ga morajo spoštovati tudi druge institucije, kot sta vlada in parlament, vendar pa njegova svoboda hkrati pomeni tudi zelo veliko odgovornost. To pomeni, da predsednik pri svojih zunanjepolitičnih pobudah institucij, ki dejansko vodijo zunanjo politiko, to pa sta vlada in zunanje ministrstvo, ne sme spravljati v zadrego ali v položaj, ki bil neuskladen. Kdo je v zadnjih primerih kriv za neuskladenost, ki je očitno nastala pri nekaterih pobudah, težko rečem, menim pa, da so vse tri vpletene institucije poklicane, da nastale nesporazume uredijo brez javnosti. Kot državljan si namreč želim, da tako kot v drugih državah varnostna in zunanjepolitična vprašanja ne razkrivajo različnih pogledov glavnih nosilcev oblasti na nekatera politična vprašanja, ker to zmanjšuje naš ugled v mednarodni javnosti.

Pa vendar se zdi, da gre tukaj bolj za to, da je vse skupaj povzročil predsednik države, ki se o nekaterih pobudah ni uskladal z vlado in zunanjim ministrstvom, kar bi po zakonu o zunanjih zadevah moral storiti.

Gre za to, da bi se moral uskladiti s predsednikom vlade in ministrom za zunanje zadeve, onadva pa z njim. Gre za obojestransko odgovornost in svobodo.

Dobro, pustiva to. Kako osebno gledate na predsednikovo Gibanje za pravičnost in razvoj oziroma kako vidite konflikt, ki večkrat nastaja, ko ni čisto jasno, kdaj Drnovšek govori kot predsednik države in kdaj kot predsednik gibanja?

Sam nisem nikoli skrival, da predsednika države spoštujem. Spoštujem ga kot politično osebnost, in to tudi zdaj, ko je njegovo obnašanje nekoliko drugačno od tedaj, ko sem ga volil za predsednika države. Kljub temu spoštovanju pa nisem imel nikoli zadržkov, da ne bi odkrito povedal nekaj stvari. Predsednik je v našem pravnem sistemu politična figura, ki je super partes, nad strankarskim življenjem torej. Slednje pomeni, da je svoboden v svojem političnem ravnanju, hkrati pa odgovoren za to, da ne stopi čez rob politične primerčnosti. Odločitev za to, da ustanovi gibanje, je sicer politično neobičajna, vendar se mi zdi,

Če bo predsednik države s svojo listo kandidiral na volitvah, bo prešel meje svobode in politične odgovornosti, ki jo ima.

da tega roba predsednik še ni prestopil. Ga pa bo, če bo s svojo listo kandidiral na volitvah.

Bi bilo, če bi se odločil, da bo kandidiral s svojo listo, to po vaše dovolj za ustavno obtožbo?

Težko bi rekel, da bi šlo v tem primeru za pravno zlorabo položaja, ki bi si zaslužila ustavno obtožbo, šlo pa bi zagotovo za prestop nekih sprejemljivih političnih mej.

Lokalne volitve so vse bližje. Kaj pričakujete od njih?

Naša stranka je do zdaj iz volitev v volitve vedno izgubljala in moja želja je, da se to prvič spremeni in da izboljšamo izid. Pri tem ne napovedujem zmage ali veličastnih uspehov, moja želja in trud sta povezana samo s tem, da obrnemo število odstotkov navzgor.

Kateri izid bi za vas že pomenil uspeh in katerega bi šteli kot neuspeh?

Če bi dobili več kot deset odstotkov, kolikor smo jih dobili na zadnjih volitvah, bi bil to uspeh, če bi dobili manj, pa neuspeh.

Kaj bi denimo slab uspeh stranke pomenil za vas? Bi se v tem primeru »laže« odločili za predsedniško kandidaturo?

Drzno sklepanje. Zakaj tako mislite? Težko bi rekel, da bi bil lahko slab izid na volitvah za nekoga vzpodbuda, da kandidira na predsedniških volitvah. (Smeh ...)

Mišljeno je bilo metaforično. Sprašujem pa zato, ker bi v primeru slabega volilnega izida verjetno morali razmisliti o tem, ali

boste še vodili stranko, odločitev za predsedniško kandidaturo pa bi bila lahko dober taktični umik.

Ne razmišljam o tem. Ne tako ne drugače. Mislim, da nam bo uspelo in presenečen bom, če nam ne bo. Tudi v primeru neuspeha bom verjetno ostal na tem položaju, ker mislim, da mi kolegi, če sodim po pogovorih, ki jih imam z njimi, ne bi pripisali tako velike odgovornosti za neuspeh. Vsekakor pa bi morali v primeru neuspeha vsi skupaj dobro premisliti, kaj je razlog, da smo na lokalnih volitvah že četrty zapored dosegli slab izid, in na koncu potegniti tudi posledice.

Za konec se dotakniva še najnovjših popravkov davčne zakonodaje, ki jih je nedavno napovedal finančni minister Andrej Bajuk. Ste zadovoljni s tem, da je enotna davčna stopnja dokončno pokopana?

Naša stranka je vstopila v Partnerstvo za razvoj zato, ker smo menili, da mora Slovenija sprejeti temeljitejšje spremembe za to, da vsi skupaj postanemo bolj konkurenčni, da, kot bi rekel Janša, postanemo svetilnik 21. stoletja, in da, kot pravimo mi, pride mo na vrh sveta. Čeprav sem s tem, da se je vlada odpovedala enotni davčni stopnji, zadovoljen, se dva dni po partnerskem svetu (pogovor je nastal v petek, 1. septembra 2006, op. av.), ki je sprejel temeljno usmeritev na tem področju, kljub vsemu ne morem znebiti občutka razdvojenosti. Po eni strani sem več kot zadovoljen, da se je vlada odrekla enotni davčni stopnji, ki bi povečala regionalne in socialne razlike, po drugi pa se sprašujem, ali so zdaj te spremembe dovolj za doseg ciljev, ki smo si jih postavili za razbremenitev gospodarstva. Glede na to bo naša stranka najverjetneje predlagala nekatere spremembe predloga.

Kljub temu je z odpovedjo enotni davčni stopnji vaš temeljni namen, zaradi katerega ste vstopili v partnerstvo, dosežen.

Mislim, da partnerstvo za zdaj upravičuje našo odločitev. Razumljivo je, da ne dosežemo vsega, kar si želimo, vendar so nekatere spremembe uzakonjene tudi po naši zaslugi. S sodelovanjem v partnerstvu smo tako dobili vpliv, ki ga drugače ne bi imeli. Seveda se po drugi strani zavedam, da smo z vstopom v partnerstvo izgubili nekaj privrženecv, ki ne sprejemajo ničesar, kar je povezano z Janezom Janšo, vendar pa smo hkrati dobili privrženecv, ki jim je všeč pozitivna politika. **D**

Bistriški grad

V. M.

Slovenska Bistrica je gospodarsko, upravno in kulturno središče pokrajine med Pohorjem in Halozami. Osrednja mestna stavba je grad, o katerem zdaj v izvrstni monografiji piše umetnostni zgodovinar dr. Ferdinand Šerbelj.

Slovenska Bistrica je eno najstarejših mest na Slovenskem. Prvi znani lastniki kraja so bili v prvi polovici 13. stoletja Spanheimi. Njim so sledili Traungavci in Babenberžani, po Otokarju Přemislju pa Habsburžani. Prvotno naselje se je razvilo na stičišču cest v smereh Maribora, Ptuja in Celja. Poselitev tega prostora sega v antično in še v starejša obdobja; v srednjem veku se je širila iz prvotnega Gradišča, kjer je danes trg z istim imenom.

Prvi pisni dokument izhaja iz leta 1227, v katerem se kraj imenuje Fvstritz – Bistrica. Ime Slovenska je mesto dobilo leta 1565. Kraj je bil pomemben že v začetku 13. stoletja, ko je v času Babenber-

žanov dobil tržne pravice, mestne pa v obdobju do leta 1313.

Od Vetrov do Attemsov Osrednja mestna zgradba v Slovenski Bistrici je grad, ki je lep primer velikih nižinskih grajskih stavb na Slovenskem. Priča o uspešnem razvoju in kaže na medsebojno razvojno odvisnost med mestom in gradom ter spreminja na nekdanje bogate gospodarje. Iz nekdanje srednjeveške grajske utrdbe z obzidjem je po mnogih prezidavah prerasel v baročni dvorec velikega obsega. Sprva je bil deželnoknežja last, leta 1587 pa je z nakupom prešel v zasebno last grofov Vetter. Notranja oprema gradu, poslikave in baročna členjenost fasad pričajo, da so

z njim upravljali pomembni lastniki iz takratne fevdalne hierarhije. Najznačilnejše obdobje je grad doživel po letu 1717, ko so ga kupili grofje Attems, ki so v njem gospodarili vse do leta 1945. Po vojni so komunisti grad zaplenili (»nacionalizirali«).

Šerbeljeva knjiga Bistriški grad so obnavljali zelo dolgo in je bil leta 1999, ko so bili že zelo vidni sadovi obsežne prenove, razglašen za kulturni spomenik državnega pomena. V njem je danes osrednji mestni in občinski kulturni center Zavod za kulturo Slovenska Bistrica, ki ga uspešno vodi Stane Gradišnik. Zavod je v zadnjih letih med drugim izdal vrsto knjižnih publikacij in ličnih prospektov, ki

prikazujejo kulturne in naravne znamenitosti bistriškega območja. Vrhunec je dosegel z izdajo razkošno opremljene monografije *Bistriški grad*, ki jo je napisal domačin umetnostni zgodovinar dr. Ferdinand Šerbelj, zaposlen v Narodni galeriji v Ljubljani.

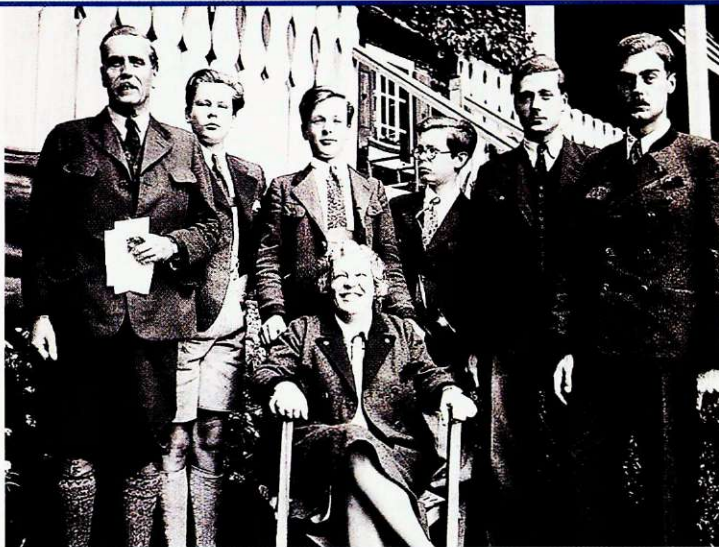
V tej knjigi je dr. Šerbelj prikazal bistriški grad z več vidikov: najprej njegovo zgodovino, umetnostne zaklade, ki jih je grad do obnove oziroma restavriranja skrival, njegovo današnjo vlogo kot razstavišnega in kulturnega žarišča in seveda zgodovino grofov Attemsov, ki so bili lastniki gradu od leta 1717 do tragičnega konca leta 1945. Zakaj tragičnega? Poglejmo, kaj je o tem v knjigi napisal Ferdinand Šerbelj.

Grad v Slovenski Bistrici

Ferdinand Attems Zadnji gospodar gradu grof Ferdinand Attems, ki se je rodil leta 1885, je v Münchnu študiral gozdarstvo in z disertacijo o tisi promoviral za doktorja ekonomskih ved. V prvi svetovni vojni je bil na srbskem bojišču ranjen. Leta 1916 je postal adjutant cesarice Cite in na dvoru se je seznanil z njeno dvorno damo Eleonoro grofico Nostitz-Rieneck iz Bohdanečev pri Pardubicah. Z njo se je poročil leta 1917 in rodila mu je sinova Ignaca Marijo (1918) in Emila Hansa (1921). Avgusta 1923 je Ferdinand Attems prejel jugoslovansko državljanstvo. Po očetovi smrti leta 1921 je postal dedič vseh Attemsovih posesti v Jugoslaviji: poleg posestva bistriškega gradu še lastnik posestev v Podčetrtku, Brežicah in Olimju. Po smrti neporočenega strica Edmunda grofa Attemsa, umrlega v Gradcu leta 1928, pa je podedoval graško palačo v Sackstrasse z bogato galerijo slik, jo uredil in jo leta 1939 odprl za javnost. Po smrti žene Eleonore leta 1922 se je poročil z njeno mlajšo sestro Wando in v njenem zakonu so se rodili še trije sinovi: Edmund (1924), Franc (1926) in Alojz (1927). Ferdinand Attems, priljuden in ugleden predstavnik starejše aristokracije, se je ob raznih priložnostih, največkrat na lovu, družil s člani jugoslovanske kraljeve družine. Na gorenjskih loviščih je spoznal tudi vodilne slovenske politike. Med drugo svetovno vojno je bil konjeniški stotnik nemškega Wehrmachta s službenim sedežem v Zagrebu, zatem pa v Mariboru član naborne komisije. Ker je nekaterim nabornikom pripomogel k »ugodni rešitvi« odločb, je bil leta 1944 razrešen s te funkcije. Nič hudega sluteč je konec vojne dočakal na svojem domu v gradu v Slovenski Bistrici, kjer so ga nove komunistične oblasti v noči na 13. maj 1945 skupaj z ženo Wando aretirale.

Vloga Franca Kaca Aretacijo je po višjem ukazu osebno vodil šef Ozne za Slovensko Bistrico domačin Franc Kac - Mojmir in ju odvedel v zapor pri bistriškem sodišču. Za njima so zaprli še njuna sinova Franca in Emila Hansa. Slednjega je Ozna nekaj me-

Družina Attems leta 1940; levo Ferdinand, sedi njegova žena Wanda, predzadnji z desne Emil Hans – vsi trije umorjeni leta 1945

secev po aretaciji neznano kje umorila. Pred leti so domnevali, da je bilo to v podzemnem zaklonišču v bližnji Gornji Bistrici, ki so ga – kot edino množično grobišče doslej – uradno sodno-medicinsko odkopali.

V soboto, 14. junija, zvečer so zakonca Attems odpeljali v zbirno taborišče Strnišče (Šterntal) pri današnjem Kidričevem. Avgusta so ju za nekaj dni odpeljali na sojenje v Maribor, po »sodbi« pa v kazensko taborišče v Bresternici pri Mariboru. Ferdinand Attems in žena Wanda sta bila po polurni obravnavi pred vojaškim sodiščem mesta Maribor 17. avgusta 1945 spoznana za »kriva« in »obsojena«. Ferdinand je bil zaradi sodelovanja v slovenjebistriškem kulturbundu, in ker je okupatorju brez prisile dostavljal raznovrsten les iz svojih gozdov, spoznan za krivega »zločina veleizdajec« in bil zato obsojen na dve leti prisilnega dela z odvzemanjem svobode, na izgubo volilne pravice in pravice do zavzemanja vodilnih funkcij v društvenih organizacijah za pet let, na izgon iz kraja domovanja prav tako za pet let in na zaplenbo celotnega premoženja. Žena Wanda je bila obsojena na trinajst mesecev prisilnega dela z odvzemanjem svobode in na vse, kar je bilo izrečeno že možu.

Umor zakoncev Attems Pri obeh je sodišče upoštevalo olajševalno okoliščino odkritega priznanja krivde, neoporečnost, starost (Ferdinand Attems je tri dni pred

»obsodbo« dopolnil šestdeset let) in okoliščine, da nista bila zagrizena nacista. Pri Ferdinandu še to, da ni bil na slabem glasu, da je pri nemški naborni komisiji pomagal Slovencem in da je v svojih podjetjih zaposloval slovenske nameščence.

Njuna prošnja za pomilostitev je bila zavrnjena 21. februarja 1946, ko sta bila najbrž že mrtva. Kljub mnogim letom demokracije še vedno niso odkrili, kje sta bila umorjena, v Bresternici, v Šterntalu ali kje drugje. Po sklepu Temeljnega sodišča v Mariboru je bila 14. junija 1993 sodba iz leta 1945, izrečena Ferdinandu Attemsu in njegovi ženi Wandi, razveljavljena.

Grad, predvsem prostore v pristavi, so poleti 1945 zasedle partizanske enote 17. hercegovske brigade, a oprema gradu je ostala

Ferdinand Attems

nedotaknjena in veliko sob je bilo zapečatenih. Opremo so iz gradu začeli odvažati jeseni 1945. Mestni ljudski odbor Slovenska Bistrica je moral maja 1949 že povsem izpraznjen grad odstopiti enotam 43. artilerijske brigade s sedežem v Slovenski Bistrici, vojaštvo pa je iz gradu odšlo januarja 1954. Vanj so se začele naseljevati družine, večinoma oficirske, in grad je postal največji stanovanjski blok v Slovenski Bistrici. Nova vloga, ki mu je bila namenjena, ga je sicer ohranila pred propadom, a je zaradi potreb stanovalcev in njihove brezbriznosti počasi propadal. Še sreča, da ga ob takšnem ravnanju ni prizadejal požar, kajti ljudje so si v svojih stanovanjih po svoje uredili kurišča.

Obnova gradu Za bistriški grad so boljši časi nastopili šele leta 1985, ko se je začelo obnavljanje prostorov in postopno izseljevanje stanovalcev. Aktivnosti so prevzeli kulturni delavci v mestu, saj so že takrat predvidevali, da bi grad postal osrednje mestno in občinsko kulturno središče. Svojo najnižjo točko propadanja je grad dosegel prav v tem obdobju. Leta 1987 je bila postavljena na ogled stalna zbirka Rimska cesta od Celeie do Poetovia.

Dela so stekla hitreje jeseni 1989, ko so ob odpravi interesnih skupnosti sedež kulturnih dejavnosti preselili v grad. Obnovitvena dela vse do danes niso bila pretrgana. Danes je v gradu na ogled trinajst stalnih zbirk: razstava Rimska cesta Celeia—Poetovio, Arkova etnološka zbirka I. in II., Tomažičeva spominska soba, Ingoličeva spominska soba, soba praporov z dokumenti o izgnancih, Pajtlerjeva razstava fosilov in mineralov, zbirka molitvenikov, kaminne Pohorja, zbirka vin bistriških pridelovalcev, petrolejke skozi čas, lutke v značilnih nošah sveta, minerali občine Slovenska Bistrica in Oplotnica, Ančnikovo gradišče v Jurišni vasi na Pohorju. Po obnovitvenih delih v letih 2001–2004 so za potrebe kulturnih prireditelj in razstav odprli Graslov stolp, ki je bil nekoč obrambni stolp jugozahodnega dela obrambnega obzidja. **D**

Postumią Grotte - Piazza Vittorio Veneto
Postojna - Glavni trg

Postojna 1923

Postojna na razglednicah

V. M.

V monografiji Postojna na prelomu stoletij je na velikem formatu 33 x 24 cm na 344 straneh predstavljenih 312 izbranih starih razglednic Postojne, Postojnske jame in okoliških krajev, ki v podobi in besedi predstavljajo območje Postojne.

Objavljene razglednice predstavljajo čas in razmere v mestu in okolici od zadnjega desetletja 19. stoletja do kapitulacije Italije leta 1943. Izbor razglednic je utemeljen, saj je doslej znanega gradiva veliko več, kot bi ga lahko v monografiji objavili.

Najstarejša iz leta 1891 Mnoge razglednice so objavljene prvič, tudi doslej najstarejša znana postojnska razglednica, ki je bila odposlana pred sto petnajstimi leti. Vse izbrane razglednice so natisnjene v izvornem formatu in izvornih barvah. Pod vsako je krajše besedilo v slovenskem in angle-

škem jeziku, ki poskuša pojasniti prizor na razglednici ali naniza nekaj temeljnih domoznanskih informacij o obravnavani pokrajini. Dodane so tudi vse razpoložljive informacije o fotografijah, založnikih in izdajateljih razglednic, pri odposlanih razglednicah je z navedbo datuma okvirno opredeljena tudi njihova starost.

S knjigo stopimo na vrtiljak in se s pomočjo razglednic odpravimo po tistem delčku Slovenije, ki danes sodi v občino Postojna. Gradivo je razvrščeno v tri poglavja, v četrtem, po obsegu skromnejšem poglavju, so zajeti na fotografijah upodobljeni zanimivi dogodki, ki

so bili sprva verjetno namenjeni za domačo uporabo, kasneje pa so se takratnim založnikom zdeli dovolj pomembni, da so jih natisnili tudi na razglednicah.

V prvem poglavju je predstavljena Postojna. Drugo je namenjeno Postojnski jami, na katero so bili Postojnčani vedno ponosni in je ime mesta ponesla po vsem svetu. V tretjem poglavju so predstavljene razglednice okoliških krajev, ki razkrivajo in ohranjajo marsikatero doslej neznano zanimivost.

Mesto Postojna V prvem poglavju se lahko ob najstarejših,

skoraj izključno panoramskih razglednicah Postojne sprehodimo po postojnskih ulicah, spoznamo ljudi, ki so tu živeli, in začutimo utrip tega nekdanj »najvažnejšega in najznamenitejšega mesta na Notranjskem«. Sledimo razvoju trga oziroma mesta, katerega naselbinska hrbtnica se je v 19. stoletju, zlasti pa kasneje premaknila iz gosto pozidanega naselja pod Sovičem na današnje Ljubljansko cesto in prej neposeljeni prostor pod železniško postajo. Niz panoramskih razglednic Postojne tako nadaljujejo razglednice z upodobitvijo glavnega trga, Tržaške, Ljubljanske in Kolodvorske

ceste ter ulic, ki so se oblikovale od dvajsetih let 20. stoletja dalje (današnji Gregorčičev drevored, Vojkova ulica, Ulica 1. maja). Pregled sklence razglednice z upodobitvami Majlonta in Jamske ceste, ki se navežejo že na naslednje poglavje, poglavje o Postojnski jami.

Postojnska jama Razglednice z jamsko vsebino nam ne ponudijo le informacije o tem, kdo in kdaj jih je založil, z njihovo pomočjo lahko deloma rekonstruiramo nekdanjo podobo jame, ponudijo nam podatke o razvoju jamske fotografije in o fotografih, ki so v tako težavnem okolju ustvarili prave mojstrovine. Svet večne teme in vlage je od njih zahteval poseben pristop in seveda specialno opremo. Tisoči jamskih razglednic govorijo o tem, kako množično so bile jame obiskane.

Najstarejša razglednica s podobo Postojnske jame je rjavo tonirana litografija, ki je na Dunaj prispela 27. maja 1891. Na razglednici sta ob panorami Postojne upodobljena dva motiva iz Postojnske jame, Veliki dom in Razpotje. Na ozemlju takratne Habsburške monarhije je bila Postojnska jama ena najbolj znanih in najbolj obiskanih turističnih jam.

Vasi, dogodki ... V tretjem poglavju izvemo, da se je v zlati dobi razglednic skoraj vsaka vas lahko pohvalila vsaj z eno. Vasi so predstavljene po abecednem redu. Od 39 naselij občine Postojna jih je v monografijo vključenih 26, poleg teh pa se na razglednicah

predstavijo še Planinska gora, Ravbarkomanda, sv. Hieronim na Nanosu in Štivan. Odličnim fotografom se lahko zahvalimo, da so se nam ohranile nekdanje mikavne podobe vasi.

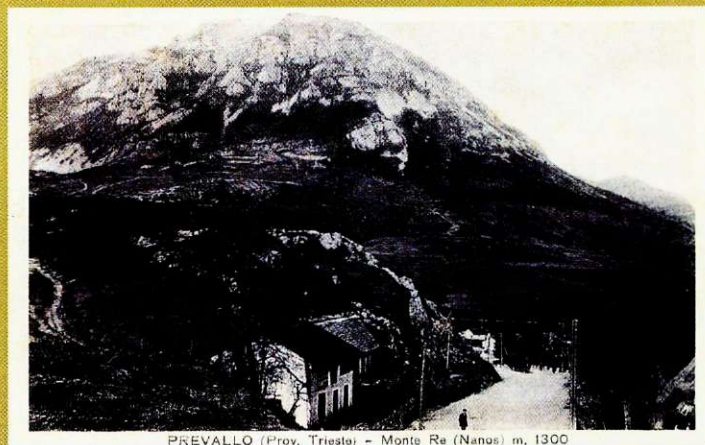
Kako motivno bogate so bile postojnske razglednice, priča tudi zadnje, četrto poglavje. Medtem ko so v prvem predstavljeni panoramski in ulični motivi mesta samega, je zadnje osredinjeno na tiste razglednice, ki prikazujejo življenjski utrip mesta. Na njih niso upodobljeni le prebivalci mesta (manifestacijski shod leta 1918, prevoz piva), razglednice predstavijo dogodke, ki so poživili njihov vsakdanjik (obisk cesarja Karla Franza Josefa in cesarice Zite), spoznamo pa tudi člane posameznih društev (Sokol, čitalnica, dramatično društvo, športni klub, gasilci), ki jih je fotograf ujel na kateri od njihovih prireditev, društvo pa je, predvsem iz komercialnih nagibov, motiv kasneje izdalo na razglednici. Med ohranjenimi so tudi razglednice, ki so nastale ob posebni priložnosti (maša za pokojnega cesarja Franca Jožefa).

Maks Šeber V knjigi so na kratko predstavljeni tudi pomembnejši založniki razglednic. Posebej pomembna je bila družina Šeber, ki se je iz Idrije preselila v Postojno, potem ko je Maks Šeber leta 1856 od svojega rojaka Jožefa Blaznika odkupil podružnico njegove tiskarne v Postojni. Za očetom je tiskarno prevzel najstarejši sin Rihard, po njegovi smrti leta 1904 pa jo je vdova prodala ljubljanskemu Katoliškemu tiskovnemu društvu. Tiskarna je v okviru društva delovala še štiri leta, nato pa je zaradi moderne konkurenčne tiskarne in knjigovoznice, ki jo je leta 1904 v Postojni odprl Rihardov mlajši brat Maks (1862–1944), nehala tiskati.

Maks Šeber, eden najaktivnejših članov leta 1889 ustanovljenega postojnskega jamarskega društva Anthron, je veljal za izredno delavnega, njegova tiskarna pa je slovela po kakovostnih izdelkih. Bil je poklicni fotograf, ki je delal portretne in družinske fotografije, delal pa je tudi krajinsko fotografijo in slikal različne

Planina pred vojno

Razdrto 1934

PREVALLO (Prov. Trieste) - Monte Re (Nanos) m. 1300

dogodke. Po očetovih stopinjah je šel tudi njegov mlajši sin Maks, ki je tiskarno v Postojni vodil do njene »likvidacije« leta 1948.

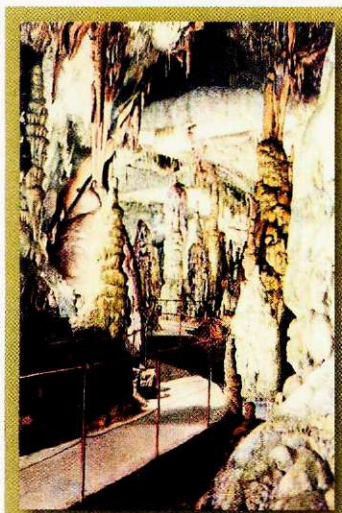
Število domačih založnikov je močno naraslo v obdobju med svetovnjima vojnoma.

Nepozabni spomini, ohranjeni na razglednicah, nas popeljejo v minule čase in pomenijo bogat vir za preučevanje. Verodostojno predstavljajo navade, socialni, gospodarski ter urbanistični razvoj in umetnostni okus nekega kraja. Velikokrat le še na razglednici zapisana podoba ponuja nostalgijo, danes že pozabljeno ali pa težko prepoznavno sliko nekega kraja.

Veliko večino za objavo izbranih razglednic hrani Notranjski muzej Postojna, del pa jih je iz zbirke družbe Postojnska jama, turizem. Nekaj razglednic so prispevali tudi zasebniki.

Knjigo je uredila ter spremeno besedo in komentarje ob razglednicah napisala Alenka Čuk, muzejska svetovalka Notranj-

skega muzeja iz Postojne. V sodelovanju z Notranjskim muzejem Postojna jo je izdala Občina Postojna, založila pa Galerija 2 z Vrhnike, ki je pripravila tudi grafično pripravo za tisk. ■

Postojnska jama

Radio VIVA

 FM 102.1

 99.5 stereo RDS

 M.Sobota tel: 02/537-1949

Slave Klavora 1

 9000 Murska Sobota

 Slovenija

 tel.: 02/537 1949

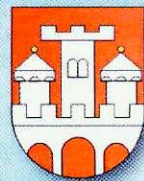
 fax.: 02/537 1948

 GSM: 041/34 66 46

 GSM: 031/34 51 51

<http://www.radio-viva.com>

 e-mail: viva@radio-viva.com

Slovenska Bistrica

Petra Janša, foto: vir STO/ D. Mladenovič

Slovenska Bistrica (274 m) je upravno, kulturno in gospodarsko središče istoimenske občine. Nastala je na križišču cest med Mariborom, Celjem in Ptujem na ostankih rimskega naselja Civitas Negotiana in je eno najstarejših mest na Slovenskem. Mestu dajeta svojevrstno posebnost staro mestno jedro in grad z grajskim parkom. Vsako leto je na notranjem dvorišču gradu tradicionalna prireditev Podobe bistriških domačij, kjer si obiskovalec lahko ogleda razstavo kmečke kuhinje, vin bistriških vinogradnikov, vezenin, zelišč, gob, uživa ob nastopih ljudskih skupin ter si ogleda prikaz starih obrti in običajev.

Mestne pravice že leta 1313 Prvotno naselje se je razvilo ob križišču cest v Maribor, Celje in Ptuj. Iz urbanistične zasnove mesta lahko sklepamo, da se je starejše jedro razvilo in obstajalo, še preden je v prvi polovici 13. stoletja naselbina postala trg. To je gradišče, trapezast trg v jugovzhodnem delu mesta, ki z obrobni parcelami kaže na staro, ob cesti ležečo tržno vas, kakršne so bile zaradi boljših obrambnih možnosti značilne za obmejne predele. Ob tej vasi se je razvil trg, katerega razvitost se ujema s smerjo deželne ceste. Leta 1240 omenjena cerkev in verjetno v 12. stoletju nastali grad sta se namestila tako daleč od naselbine, da je razvojno nista motila. Že leta 1313 se omenja mesto, leta 1339 pa je dobila Bistrica iste pravice, kot so jih imela druga mesta v deželi. Leta 1342 je dobila pravico, da meščani svobodno prodajajo na ptujskem trgu, medtem ko smejo Ptujčani nemoteno voziti svoja vina skozi mesto na Koroško. Vinska trgovina je bila mestu v prid, zato se je to razvilo tudi na obeh straneh ceste od južnega konca trga proti zahodu.

Utrdba pred Turki Zaradi naraščanja turške nevarnosti so mesto in grad, ki je bil vključen v severozahodni mestni vogal, postopoma utrdili, obnovili mestne stolpe in obzidali vsa štiri mestna vrata, poglobili jarek, vendar pa zanemarili stari Graslov ali Zitni stolp z bližnjo Anino kapelo, ki je bil že leta 1485 v štatenski posesti in leta 1575 zapuščen. Mestno obzidje se je na zahodu opiralo na grad, na severu na reko Bistrico, na jugu, ob mestnih vratih, pa na cerkev Žalostne Matere Božje, pri kateri je bil leta 1629 ustanovljen in leta 1696 dograjen minoritski samostan.

Ker so Turki v letih 1529 in 1532 močno prizadeli mesto in grad, so ju znova utrdili, pozidali jugozahodni in jugovzhodni stolp in poglobili jarek. Po letu 1456 je ostalo mesto stalno deželnoknežje ter bilo 1728 povzdignjeno v komorno.

Grof Janeza Jožef von Wildenstein je grad, da bi poravnal dolgove svoje žene, leta 1717 prodal grofu Ignacu Attems, slednji pa je že 1710 v mestu kupil

Graslov stolp in imetje Gromberg. Gospoščina Bistriški grad je ostala v lasti družine Attems do leta 1945.

Bistriški grad Bistriški grad je osrednje občinsko kulturno središče in baročni spomenik državnega pomena. Starejši grad so omenjali leta 1311, tega so kasneje pogosto prezidavali, grofi Wildensteini pa so spodbudili urejanje vrta. Večino prezidav so izpeljali med letoma 1623 in 1651. Z dopolnitvami iz obdobja Attemssov (1717–1945) je grad ohranjen do danes. Na severni in vzhodni strani sedanjega kompleksa je preoble-

Graslov ali Žitni stolp

Iluzionistične freske v bistriškem gradu

Grajske arkade

čena dvonadstropna renesančna utrdba z obrambnim jarkom in prenovljenimi pročelji, sledijo gospodarska poslopja in na drugi strani ceste močno degradiran grajski park.

Posebnost gradu je vhodno pročelje, ki je bilo v celoti prepredeno z naslikano pilastrovsko členitvijo, s centralnim vhodom skozi vežo. Iz notranjega dvorišča, ki je delno okrašeno z arkadami in ima stolpič z uro, je v pritličju vhod v kapelo. Ta je prekrita s štukom in baročno poslikavo. Od nje vodi poslikano enoramno stopnišče v podobno poslikano avlo prvega nadstropja. Reprezentančni prostori so nastali po letu 1717. Najdemo jih v prvem nadstropju, zlasti viteško dvorano, ki jo je leta 1721 s Herkulovo apoteozo poslikal Franz Ignacij Flurer. To so edine njegove podpisane slikarije pri nas. Grad je bil v notranjosti preurejen, muzejski prostori so večinoma sanirani. Zbirke v gradu so zelo različne. Posebnost so Kamnine Pohorja, bogata je arheološka zbirka. Med več pomembnimi rojaki sta s svojima sobama posebej predstavljena pravljicar Jože Tomažič s Pohorja (1906–1970) in pisatelj Anton Ingolič (1907–1992). Štajersko gostoljubnost kaže razstava lokalnih vin.

Sakralna dediščina Poleg nekdanje mestne cerkve Marije sedmih žalosti, ki je bila leta

1629 izročena celjskim minoritom, se Slovenska Bistrica ponaša še z župnijsko cerkvijo sv. Jerneja, ki se prvič omenja leta 1246, župnijska pa je postala že pred letom 1252. Ohranjeni fragmenti so v zahodni in severni steni sedanje stavbe. V baroku je doživela korenito prezidavo, povečanje in okrasitev. Cerkev sestavljajo večja pravokotna ladja, kvadratni prezbiterij, stranski prizidani kapeli, zakristija ter mogočni zvonik pred vzhodno fasado. Ne navadna sta baročni stolpič na strehi prezbiterija in laternasta streha na neoromanskem zvoniku. Notranjščina je velika baročna dvorana, ki jo ob strani spremljajo trije pari plitvih kapel in galerij ter dve večji kapeli, sv. Ksaverja in roženvenska kapela. Na južni strani ladje je ohranjena gotška freska sv. Krištofa. Vsi oltarji, kip Janeza Nepomuka, kiparski okras spovednice in krstilnika ter prižnica, so Holzingerjevo delo, oltarna slika Jernejevega poveljevanja pa je delo baročnega slikarja Kremzer-Schmidta. Znamenitost cerkve so tudi orgle.

Kip Antona Martina Slomška stoji danes na terasi med župniščem in cerkvijo sv. Jerneja. Gre za delo mariborskega kiparja Sojčiča, ki ga je sklesal ob dograditvi Slomškovega doma v letu 1938. Prvotno so ga postavili na podstavek južne fasade doma. Ob nemški okupaciji leta 1941 so ga zavedni domačini prenesli pod zvonico župnijske cerkve. Na sedanje mesto so ga od tam na novi podstavek postavili kulturni delavci mesta in župnija v letu 1991.

Podružnična cerkev sv. Jožefa s staro mitniško postajo stoji na vrhu istoimenskega hriba. Zemljišče je junija 1744 kupil domači duhovnik Maks Lederer od avstrijskega poštarja za 320 goldinarjev. Cerkev je bila zgrajena med letoma 1745 in 1757, božja pot pri njej pa se je začela leta 1762. Gre za enega najpomembnejših sakralnih spomenikov pri nas, za tako imenovani »sladkogorski« tip cerkvene gradnje v dobi baroka. Značilnost Jožefove cerkve so njeni baročni oltarji, cerkev namreč ni

Rimski kamnolom

Staro mestno jedro

poslikana. Na pravokotnem baročnem trgu, nekdanj Novem trgu, danes Trgu Alfonza Šarha, stoji steber s kipom Brezmadežne na zemeljski krogli, ki si desnico polaga na prsi, v levici pa drži lilijo. Zemeljsko oblo ovija kača. Kip je verjetno delo baročnega kiparja, na Štajersko priseljenega Tirolca, učenca dunajske akademije, Vida Köningerja.

Lokalna tematska pot Mesto Slovenska Bistrica, ki so mu včasih rekli kar pohorske Atene ali mali Pariz, je lahko izhodišče za različne izlete. Od tod se lahko podate skozi Bistriški vintgar, sotesko potoka Bistrica, ki je najizrazitejša in najslavnejša med Močnikom in Zgornjo Bistrico. Tu ustvarja številne brzice in slapove. Zaradi raznovrstnih kamnin in redkega rastlinja predstavlja izredno zanimivo turistično in izobraževalno planinsko pot, na kateri naletimo tudi na Rimski kamnolom, kjer so nekoč lomili marmor za rimske nekropole na Štajerskem, slap Šum, Štampoharjev mlin, Ančnikovo gradišče iz 4. stoletja ter mogočno Maroltovo jelko z obsegom debla 605 cm. Pot je lahka in traja od 3 do 4 ure. **D**

Župnijska cerkev sv. Jerneja

Marijino znamenje

Vir: www.slovenia-tourism.si (Slovenska turistična organizacija), www.zavod-ksb.si

Poznal sem jih

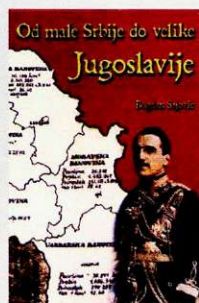
1.

Študentska založba

V uvodu svoje najnovejše knjige *Poznal sem jih* se je pisatelj, gledališčnik in aforist Žarko Petan zahvalil »vsem metalcem polen, politikom in politikantom, nemoralnežem, od katerih« je črpal snov za svoje aforizme, igre, romane in celo otroške pravljice. »Zvesto sem vse opisal v svojih zapisih, upam, da so bralci prepoznali tudi opisane posameznike, četudi jih nisem vedno imenoval.« Tudi v knjigi *Poznal sem jih*, ki ji je najprej namenil naslov *Dogodki in dogodivščine*, Petan govori predvsem o ljudeh in njihovih delih oziroma o delovanju, ki je nemalokrat zanimivo in poučno, včasih pa poniglavo in bedno, skratka tako, kot je človeško ravnanje nasploh. Že naslovi kratkih poglavij povedo, da gre za zanimive spominske zgodbe: *Trije Angleži*, *Zgodba emigranta*, *Moj profesor*, *Slovenec iz Avstralije*, *Slovenec iz Uppsale*, *Dragotin in Ilija Gustinčič*, *Domače težave*, *Koračnica za pohabljenke*, *Grof iz Slovenske Bistrice*, *Dvakratni dvojnik*, *Pinkpongaš*, *Igralci*, *Polemično*, *Okrogla miza*, *Kratek odmor*, *Teatrške reči*, *Odmevi na RTV*, *Še enkrat o Titu*, *Težave z Evropo*, *Antologija mojih zapisov o Kučanu*, *Sovjetski intermezzo*, *Melting pot – talilni lonec* in *Likvidacija Odra 57*.

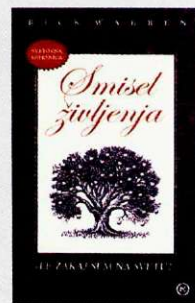
1.

2.

3.

4.

Quetzalcóatlova zvezda

Založba ZRC

O sijaju Mezoamerike, ki je dosegla največji razcvet v klasičnem obdobju (pribl. 200–900 po Kr.), pričajo veličastna monumentalna arhitektura in lepota umetniških izdelkov pa tudi edina prava predkolumbovska pisava in iznajdba zapisa števil z mestnimi vrednostmi. Planet Venera je imel v Mezoameriki pomembno mesto v kozmologiji in religiji. Venero je posebej ljubil Quetzalcóatl, eno najpomembnejših in najkompleksnejših mezoameriških božanstev: bil je stvarnik, bog življenja, rodovitnosti in ve-tra. Božanska zvezda se pojavlja kot protagonist številnih mitov in verovanj, bila je predmet predanega čaščenja, hkrati pa tudi potrpežljivega opazovanja in preučevanja. Ivan Šprajc v knjigi *Quetzalcóatlova zvezda*, *Planet Venera v Mezoameriki*, podrobno govori o tem, zakaj je bilo to nebesno telo tako edinstveno, kakšen pomen je imelo v kulturi in kako je vplivalo na življenje tedanjih ljudstev.

Aleksander Karađorđević

2.

Založba Karantanija

Srbski princ Aleksander Karađorđević je z idejo jugoslovanstva ustvaril iz majhne Srbije veliko Jugoslavijo. Zaradi ideje unitarizma in centralizma ter absolutne kraljeve moči je imel v političnih krogih prej nasprotnike kot

zaveznike. V združevanju ozemelj je bil veliko uspešnejši kot v vladanju in upravljanju z njimi. Državo mu je uspelo držati skupaj le z osebno močjo in pomočjo policije ter vojske, po njegovi smrti pa je čedalje bolj pokala po šivih. Založba Karantanija je v zbirki *Sledi* izdala knjigo Bogdana Sajovca *Od male Srbije do velike Jugoslavije*, v kateri skozi 34 kratkih poglavij sledimo dinastiji Karađorđevićev: vzponu na oblast, vodenju Srbije in prve Jugoslavije, ideji in uresničevanju velike Srbije in (prvemu) propadu te ideje na začetku druge svetovne vojne.

Franc Močnik

Založništvo Jutro

V matematičnem svetu je dr. Franc vitez Močnik znan kot zaslužen metodik elementarnega računstva ki je v učbenikih je prvi uveljavil »novo avstrijsko metodo« pisnega odštevanja in deljenja. Potem ko je Založništvo Jutro ponatisnilo prve izdaje Močnikovih petdelnih računic za slovenske ljudske šole, je izdalo še brošuro *Dr. Franc vitez Močnik, pedagoški genij matematične stroke* z bibliografijo Močnikovih del v slovenščini, ki jo je pripravil Anton Perat.

Prekletstvo faraonov

3.

Založba Rokus

Knjigo *Prekletstvo faraonov* je napisal znameniti egiptolog Zahi Hawass, vodja izkopavanj pri piramidah v Gizi in Dolini zlatih mumij; podnaslovil jo je *Moje dogodivščine z mumijami*. Svoje arheološke dogodivščine je Hawass prikazal skozi šest poglavij, ki nosijo naslove: *Naj tvoje ime živi večno*, *Nastanek prekletstva*, *Resnična egipčanska prekletstva*, *Moja resnična srečanja s prekletstvom*, *Nevarnosti in nagrade in Resnica o prekletstvu*. Na koncu je dodal še tri informativne dodatke: *Nasveti za tiste, ki hočete postati arheologi*, *Slavna preteklost Egipta* in *Kako je nastala mumija*. »Sem eden naj-srečnejših ljudi na svetu, ker arheologija ni le moja strast, je tudi moja služba,« je uvodoma

zapisal Hawass, ki ta čas vodi Vrhovni svet za starine v Egiptu, kar je za egiptovskega arheologa najvišji položaj. Knjigo je založba Rokus izdala po izvorni izdaji National Geographic, zato je ilustrirana z odličnimi fotografijami.

Kraljevske norčije

Založba Mladinska knjiga

Kraljevske norčije (avtor Karl Shaw; podnaslov *Zgodovina škandalov na evropskih dvorih*) je duhovito napisana knjiga o ekscentričnih članih kraljevskih in carskih družin s številnimi anekdotami, kot je na primer ta, da je car Peter Veliki zahteval popolno zvestobo svojih žena. Ko se je njegova druga žena pregrešila, je dal ljubimca obglaviti, njegovo glavo pa v kozarcu alkohola postaviti na njeno nočno omarico. V knjigi so poleg številnih zgodbic tudi družinska drevesa najpomembnejših evropskih kraljevskih družin in podatki o tem, kako se je v teh družinah razširila hemofilija.

Smisel življenja

4.

Založba Mladinska knjiga

Rick Warren, ustanovitelj lastne krščanske sek-te v Kaliforniji, se v knjigi *Smisel življenja* odziva na moderne knjige za samopomoč, ki govorijo, da lahko smisel in namen svojega življenja najdemo znotraj sebe. To je zanj napačno gledanje, saj nas je ustvaril Bog in le on daje smisel našemu bivanju. »Obstajamo le zato, ker Bog tako hoče. Vse je bilo ustvarjeno po njem in zanj. Dokler tega ne razumemo, življenje ne bo imelo smisla. Šele v Bogu lahko najdemo svoj izvor, istovetnost, smisel, pomen in svojo usodo. Vsaka druga pot je slepa ulica.« 40-dnevno duhovno potovanje, obogateno z navedki iz *Svetega pisma*, razkriva, zakaj smo na svetu, in nam pomaga zmanjšati stres, osrediniti energijo, popreprostiti odločitve in spoznati, za kaj sploh gre v življenju. Velika svetovna uspešnica je bila samo v Ameriki prodana že v več kot 25 milijonih izvodov in prevedena v več kot 45 jezikov.

Najdi.si

Najdi.si d.o.o., Ljubljana

Išči pametneje.
www.najdi.si

Ogrlica iz rad

Lucija Horvat, foto: Bor Slana

Na Starem gradu v Celju so se prižgale luči in na grajskem dvorišču je zamrgolelo obiskovalcev, ki so prišli na literarni večer. Po pobočju se je razlegla melodija harfe ter pogovor med Veroniko Deseniško in Friderikom Celjskim.

Friderik je Veroniki obljubil ogrlico iz rad v kljubovanju neveselemu dejstvu, da sodobni čas nima več toliko posluha za poezijo, kaj šele za pravo ljubezen. Toda ljubitelji dobre poezije so se letos na podelitvi Veronikine nagrade za najboljšo domačo pesniško zbirko zbrali že desetič. Doslej so Veronikino nagrado prejeli: Iztok Osojnik (1997), Aleš Šteger (1998), Josip Osti (1999), Ciril Zlobec in Marjan Strojcar (2000), Milan Jesih (2001), Miklavž Komel (2002), Milan Dekleva (2003), Erika Vouk (2004) in Ivo Svetina (2005).

Samoglav in izviren Za letošnje Veronikino nagrado se je potegovalo pet pesniških zbirk, katerih avtorji so izbrane pesmi tudi recitali: Nikoli več Petra Koliška, Confessiones Andreja Medveda, Darovi Toneta Pavčka, Štafeta hvaležnosti Katje Plut in Napravim ti ogrlico iz rad Ervina Fritza. Slednji je nagrado tudi prejel. Kot lavreat je Ervin Fritz prejel 800.000 tolarjev in posebno listino celjske občine, ki podeljuje Veronikino nagrado. Tričlanska žirija za podelitev nagrade v sestavi Matjaž Kmecl, Ivo Stropnik in Vida Curk je morala pred odloči-

Friderik Celjski in Veronika Deseniška

tvijo pregledati kar 330 pesniških zbirk, ki so prispele na letošnji razpis, in njena odločitev nikakor ni bila preprosta. Odločitev, da Veronikino nagrado za antološko zbirko pesmi Napravim ti ogrlico iz rad dobi pesnik Ervin Fritz, je utemeljila z besedami, da je ta zbirka pesemska podoba samohodnega in samoglavo izvirnega pesnika, ki je svoj 40-letni ustvarjalni vek vztrajal pri bolj ali manj nemodni, večkrat navidezno celo

arhaični poetiki. V utemeljitvi je še navedeno, da je prakorenine te poetike mogoče vsaj pogojno iskati v brechtovskih songih, toda značilno socialno odgovornost ali celo aktivizem je Fritz skrajno osebno in prepričljivo napolnil tudi z ontologijo minevanja oz. enkratnosti življenja, predvsem pa z izjemno duhovitostjo in verzifikacijsko virtuoznostjo.

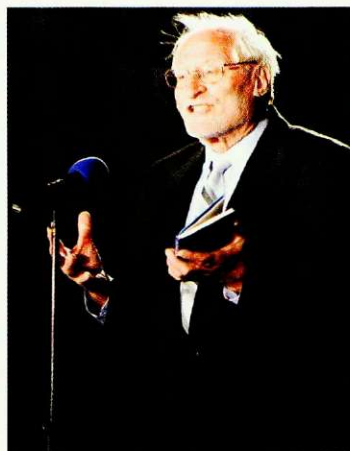
Poezija, polna življenja Fritzova poezija si je po mnenju žirije nagrado zaslužila tudi zato, ker se od druge pesniške produkcije razlikuje skoraj v vsem: po neposredni, nemnogopomenski besedi, po tem, da je Fritz konotativnost z oksimoronsko in paradoksono logiko prenesel na sintaktično raven, po strogi verzifikacijski obliki z obiljem presenetljivega rimanja, zlasti pa po značilnem, neuničljivo vedrem, pogosto sarkastičnem in predvsem blago ironičnem hvalništvu življenju, njegovi očarljivi enkratnosti in vznemirljivi čutnosti. »Prav iz te čutnosti je Fritz zgradil še poseben ciklus poltne

poezije, kakršna pri nas vse od Vodnika in Levstika naprej sicer ni v javnih časteh, je pa legitimna in tudi pomembna sestavina sleherne nacionalne literature,« je dejal predsednik žirije Matjaž Kmecl. Ervin Fritz je v svojem pesništvu ohranil intelektualnega duha proletarsko-rustikalne barve. Pesniško se sprehaja po najnižjih etažah življenja in se tudi po tem razlikuje od velike večine svojih pesniških sodobnikov.

Zlati pesnik Letošnji prireditvi ob podelitvi Veronikinih nagrad se je letos prvič pridružil festival poezije za otroke in mladino. Delavnice, ki so potekale v njegovem okviru, so vodili znani slovenski ustvarjalci: Andrej Rozman Roza, Ljuba Jenče, Miki Muster, Melita Osojnik in Anja Štefan, na celjskem Starem gradu pa je med drugim potekal tudi knežji piknik z literarnimi nastopi Milana Dekleve, Neže Maurer, Andreja Rozmana Roze in Toneta Pavčka, ki mu je letos pripadel zlatnik poezije za življenjski prispevek k slovenski poeziji. **D**

Ervin Fritz

Tone Pavček

Srečanje s Kitajsko

V Slovenskem etnografskem muzeju so minuli četrtek, 31. avgusta, odprli razstavo Srečevanja s Kitajsko, 200 let slovenskih odkrivanj kitajske kulture, ki sodi med eno najboljše zunajevropskih razstav v muzeju. Razstava na 900 kvadratnih metrih na ogled ponuja bogastvo kitajskih zbirk, ki jih hrani SEM. Avtor razstave je kustos in muzejski svetovalec SEM Ralf Čepelak Mencin. Razstava Srečevanja s Kitajsko prvič doslej v tako velikem obsegu razgrinja zgodbe njihovih zbiralcev, med katerimi so številni misijonarji. Med zbirkami zasedata najvidnejše mesto zbirki slovenskega misijonarja patra Petra Baptista Turka z več kot 160 predmeti večinoma religioznega pomena in najboljše tako imenovana Skušкова zbirka, ki je v muzej prišla leta 1963, obsega pa predmete, ki so jih izdelali v obdobjih od 15. do začetka 20. stoletja: bogato rezljani primerki pohištva iz pretežno sandalovine in palisandrovega lesa, ki so bili del opreme cesarskih palač in paviljonov; dvorne moške in ženske plašče - kaftane, obuvala, nakit, pahljače, orožje; pa izdelke iz keramike in porcelana, bronaste budistične kipce, obredne posode,

novce, lampijone in številne uporabne predmete, skupaj 325, 196 primerkov denarja in okrog 300 rezljanih sestavnih delov za paviljon. Razstavo Srečevanja s Kitajsko dopolnjujejo različni kitajski predmeti, izposojeni iz dvanajstih

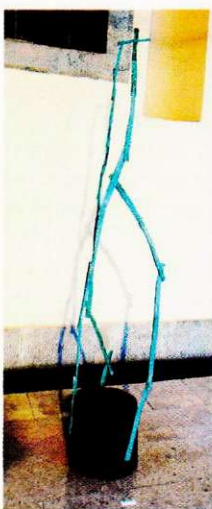

Kitajska keramika in porcelan

slovenskih ustanov. Ob razstavi Srečevanja s Kitajsko, 200 let slovenskih odkrivanj kitajske kulture je vzporedno nastala razstava 6 + 1, Slike, risbe, inštalacije, video šestih diplomantov Šole za risanje in slikanje – Matjaža Stražarja, Blanke Bračič Topolšek, Jane Fak, Ane Penko, Nine Damjanič in Mojce Vilar. Avtorji skupaj z mentorico Wang Huiqin, Kitajko, ki ustvarja in živi v Sloveniji, razstavljajo svoja umetniška dela, ki ponazarjajo srečanje oziroma interakcijo sodobne slovenske vizualne produkcije s kitajsko. L. H.

Kipi na Magistratu

V ljubljanski Mestni hiši je na ogled deseta razstava del slovenskih kiparjev in kipark, ki so ustvarjali na temo sublimnega. Na natečaj za razstavo se je prijavilo 61 avtorjev, izbranih jih je bilo 51. Letošnjo županjsko nagrado je prejela akademska kiparka Dragica Čadež za delo Zgodba o drevesu. O nagrajenki je odločala žirija v sestavi Aleš Erjavec, Boštjan Drinovc, Tomaž Brate in Zora Stančič. Žirija je o Čadeževi zapisala, da imamo njena dela sicer priložnost občudovati že nekaj časa, toda v zadnjem obdo-

Zgodba o drevesu (kip)

bju je radikalno pretrgala s svojo dosedanjo izrazno prakso in se usmerila na nove kiparske poti. O tem priča tudi razstavljeno delo z naslovom Zgodba o drevesu. Tema letošnje razstave je sublimno v kiparstvu. Sublimno obstaja v razliki do lepega pa tudi kot eksces, kot vznik in vpad tega, česar še ni in česar se do njegovega nastanka ni moglo zamisliti in predstavljati. Nekateri sodobnejši avtorji, denimo Francois Lyotard, postavljajo sublimno kot osrednjo umetniško senzibilnost moderne dobe. L. H.

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 7. 9. 2006

18.15 Dvorni trg: Akademska folklorna skupina France Marolt – ljudski plesi. Ena vodilnih slovenskih folklornih skupin, ki že od leta 1948 uspešno predstavlja dediščino slovenskih ljudskih plesov doma in na tujem.

21.00 Cankarjev dom: H. Müller: Kvartet. Dvorana Duše Počkaj. Režija in scenografija: François Michel Pesenti, kostumograf: Ana Savič Gecan, dramaturgija: Christelle Harbone, igrata: Ana Karič in Robert Waltl.

PETEK, 8. 9. 2006

17.00 Jazz klub Gajo: Vilenica – literarni večer. Brali bodo gostje iz Baskije in drugi udeleženci Vilenice.

19.00 Lutkovno gledališče Ljubljana: Los Grumildos (Peru / Španija): Grumildi, lutkovna predstava za odrasle. Grumildi niso klasična predstava, ampak zelo nenavadna razstava mehaničnih lutk, namenjena odraslim. Domiselno pa tudi vsebinsko drzna postavitev združuje elemente lutkovnega gledališča in likovne instalacije z viktorijanskimi hišicami za punčke.

21.00 Cankarjev dom: H. Müller: Kvartet

SOBOTA, 9. 9. 2006

19.00 Lutkovno gledališče Ljubljana: Los Grumildos (Peru / Španija): Grumildi

20.00 Lutkovno gledališče Ljubljana: Teatro Dejavu (Španija): Pin Ups, lutkovni kabaret za odrasle. Predstava je uprizorjena s pomočjo igrač punčk, s songi, skeči ali kratkimi zgodbami pa upodablja svet erotičnega plesa. V predstavi nastopijo Goule, stara dama iz zabavišča Moulin Rouge, Frou Frou, dekle guma, Pinya Colada, eksotična pevka,

razvpite barbike s svojo lastno različico kankana. O podobni slavi in uspehu ves čas predstave sanjari tudi preprosta, poceni igračka – punčka Dixie ...

21.00 Cankarjev dom: H. Müller: Kvartet

NEDELJA, 10. 9. 2006

19.00 Lutkovno gledališče Ljubljana:

Los Grumildos (Peru / Španija): Grumildi

20.00 Lutkovno gledališče Ljubljana:

Compagnie Vanessa Valk (Nemčija): Seule

au Bain – Skrivnost modrine, gledališko-

lutkovna predstava za odrasle. Predstava

črpa motive s slik Fride Kahlo in iz besedil

Jeana Cocteauja. Ženska, ki jo je zapustil

ljubimec, se odloči za samomor. Pogoltno

pest tablet. In vendar še ni čas za smrt.

20.00 Plesni teater Ljubljana: Andreja

Rauch: Rebeka, sodobni ples

PONEDELJEK, 11. 9. 2006

20.00 Trubarjev antikvariat: Jararaja

- etno folk. Skupino Jararaja, ki se posveča

izvirni slovenski etnoglasbi, je ustanovil

harmonikar Janez Dovč, ki sicer deluje

tudi kot kontrabasist kulturne slovenske

etnoskupine Terrafolk. Skupina je doslej

posnela en album.

20.00 Križanke: Big Band RTV Slovenija:

Koncert v spomin Majdi Sepe

TOREK, 12. 9. 2006

20.00 Trubarjev antikvariat: Godalni

kvartet Alamire: Mozartov večer, klasična

glasba

SREDA, 13. 9. 2006

20.00 Trubarjev antikvariat: Musica

cubicularis: Baročni večer, klasična glasba

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Podvodna deklica

Monika Maljevič

Režiser M. Night Shyamalan, ki je našo domišljijo in zaznavanje nadnaravnega buril že s filmoma Šesti čut in Vas ob gozdu, se vrača z zgodbo, ki jo je ustvaril za svoje otroke.

Zadržani in skromni Cleveland Heep, upodobil ga je Paul Giamatti, v bazenu stavbe, ki jo upravlja, neke noči odkrije nenavadno mladenko Story (Bryce Dallas Howard), podvodno deklico, ki poskuša najti prehod v svoj svet. Ker so ji na sledi krvoločna bitja, Heep zbere pogum in ji ponudi pomoč, toda počasi pride na dan šokantna resnica o življenju Heepa in njegovih prijateljev, časa za srečen konec, kot ga sicer poznamo iz pravljic, pa je čedalje manj!

Cleveland Heep želi neopazno polzeti skozi življenje, zato si krajša čas z menjavanjem pregorelih žarnic in popraviljem pokvarjenih naprav v stanovanjskem kompleksu Cove. Toda na večer, ko se mu življenje za vedno postavi na glavo, odkrije še nekoga, ki se prav tako skriva v skromni zgradbi – skrivnostno dekle Story (Bryce Dallas Howard), ki živi v prehodih pod bazenom zgradbe.

Cleveland odkrije, da je Story v bistvu »narfnja« – nimfi podobno bitje iz epske pravljice za lahko noč, ki so ji za petami zlobna bitja, ki ji želijo preprečiti prehod iz našega sveta v njenega. Kmalu se izkaže, da so usode Clevelandovih stanovalcev povezane z njeno, zato morajo stopiti skupaj in razvozlati več šifer, ki bodo odklenile njen izhod v svobodo. Toda časa za vrnitev domov je vse manj, zato stanovalci tvegajo lastna življenja, da bi ji pomagali. Cleveland se bo moral soočiti z demoni, ki so mu sledili v Cove, stanovalci pa bodo morali zbrati posebne sposobnosti, ki jih je iz njih izvabila Story, če želijo, da jim na svoji drzni in nevarni poti uspe, ter tako rešiti njen svet ... In svojega.

Ozadje zgodbe Leta 1999 je scenarist in režiser M. Night Shyamalan očaral občinstvo s

Lady in the Water

Režija: M. Night Shyamalan

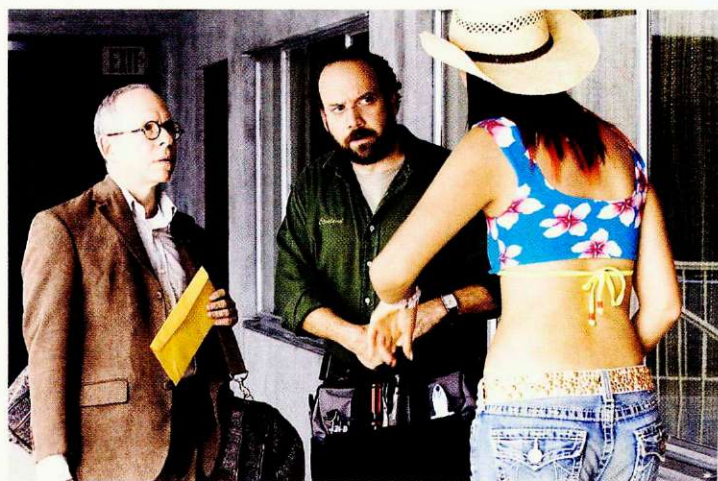
Scenarij: M. Night Shyamalan

Produkcija: Samuel L. Mercer, M. Night Shyamalan, Jose L. Rodriguez

Igrajo: Paul Giamatti, Bryce Dallas Howard, Jeffrey Wright, Bob Balaban, Freddy Rodriguez, Sarita Choudhury, Jared Harris, Bill Irwin

Premiera: 7. 9. 2006

Distribucija: Ljubljanski kinematografi

svetovno uspešnim trilerjem Šesti čut, ki je postal pravi fenomen. Temu je sledilo še nekaj njegovih uspešnic, in sicer Nezlomljivi, Znamenja in Vas ob gozdu, s čimer si je Shyamalan ustvaril ime plodnega pripovedovalca zgodb, ki imajo vizijo in namen.

Živimo v časih, ko nam televizija in kino postrežeta z vedno istimi zgodbami, samo v drugačni preobleki, Shyamalan pa nas vedno znova preseneti z izvirnimi in vznemirljivimi zgodbami, ki nosijo pečat zanimive mešanice napetosti, drame, humorja in seveda čustev. »Moji filmi so izraz vsega, kar sem in kar ta čas čutim,« pravi Shyamalan. »Vsak film postavlja vprašanja, s katerimi se ukvarjam. Vedno hočem biti iskren do občinstva, zato tudi iskreno govorim o zadevah, s katerimi se soočam, seveda vse v

kontekstu namišljene zgodbe, v kateri lahko ljudje uživajo.«

Podvodna deklica, verjetno eden njegovih najbolj izvirnih in drznih filmov, je bila sprva pravljica za lahko noč, ki si jo je Shyamalan izmislil za svoji hčerki. »Moje zgodbe nastanejo zelo poljudno – povem vse, kar mi pade na misel,« pravi režiser o svojih večernih običajih. Tako se je nekega večera domislil naslednjega vprašanja: »Vesta, da nekdo živi pod našim bazenom?« Iz tega je nastala zgodba, ki se je odvijala več tednov. »Zgodba se je razvila v pravo odisejajo,« se spominja. »V sebi je skrivala nekaj posebnega in zaradi tega sem jo hotel vsak večer nadaljevati. Ko se je naposled končala, smo se s hčerkama še dolgo pogovarjali o njej in o njenih likih. Še dolgo je odmevala v naših mislih.« **D**

Hiša, imenovana pošast

Vsaka soseska ima svoje skrivnosti, toda včasih je treba preprosto zbrati pogum in odkriti resnico.

Dvanajstletni DJ Walters, ujet v nerodnem trenutku med otroštvom in prihajajočo puberteto, ima čisto preveč časa. Vtepel si je v glavo, da je nekaj čudnega na hiši starega Nebbercrackerja čez cesto. Stvari v podrtiji kar naprej izginjajo: košarkarske žoge, tricikli, igrače in hišni ljubljenci. Če človek dobro premisli: le kaj se je pravzaprav zgodilo z gospo Nebbercracker?

Dan pred nočjo čarovnic DJ in njegov sladkarijarni vdani kolega Chowder naletita na gospoda Nebbercrackerja, ko se njuna košarkarska žoga odkotali na njegovo zelenico in jo skrivnostno potegne v hišo. Ko poskuša pogoltniti še njuno novo prijateljico Jenny in nihče ne verjame trditvam prestrašene trojice, da je v hiši nekaj narobe, morajo sami raziskati zadevo.

Za nasvet se obrnejo k edini osebi na planetu, ki bi se ji vsaj približno sanjalo, kaj se dogaja, na modreca, ki mu pravijo Skull, dvajsetletnika, ki obvlada peko pic in videoigrice. Nekoč je eno igral kar štiri dni z enim samim kovancem, galono čokoladnega mleka in plenico za odrasle. »Slišal sem že za pripovedi o zgradbah, ki so jih naredile člo-

veške roke in ki jih je obsedla človeška duša,« jim pove Skull. Torej naj bi bila hiša živa?

Skull jim pove, da hiši lahko preprečijo, da bi požrla vse, kar vidi, samo tako da jo zadenejo, v srce. Otroci menijo, da je to ves čas goreča peč v kleti. Domisljijo se na prvi pogled brezhibnega načrta – sesalnik, zamaskiran v lutko, poln uspavala. Otroci hiši ponudijo vabo. Menijo, da se bodo vtihotapili v hišo in pogasili ogenj z vodnimi pištolami, ko bo hiša enkrat zaspala. Njihov mali načrt se sfiži, in ko jih hiša začne preganjati po ulici navzdol – da, tako je, po ulici navzdol! – morajo združiti moči in se potruditi, da bo soseska spet varna.

Hiša pošast združuje dva izjemno priljubljena žanra – družinsko komedijo in grozljivko z najnovejšimi posebnimi učinki, kakršne smo na velikem platnu prvič videli v Polarnem ekspresu. »Slednji je bil bolj fotorealističen, Hiša pošast pa je drugačna. Dovolili smo si precej več umetniške svobode pri oblikovanju likov in z animacijo poudarili igro. S to tehnologijo je moč zgodbo Hiše pošasti povedati na najboljši način,« razlaga Zemeckis. M. M.

Na kratko

BENEŠKI FILMSKI FESTIVAL, ki bo na Lidu potekal do 9. septembra, se je preteklo sredo začel s trilerjem *The Black Dahlia* (Črna dalija) ameriškega režiserja Briana de Palme. V glavnih vlogah nastopajo Scarlett Johansson, Hilary Swank in Josh Hartnett; film se poteguje za zlato palmo in je nastal po romanu Jamesa Ellroya. V tekmovalni program festivala je uvrščenih 21 filmov, med njimi 11 prvencev. Med filmi iz glavnega programa je kar nekaj ameriških: Hollywoodland Allena Coulterja z Adrienom Brodyjem in Benom Affleckom, *The Black Dahlia* Briana De Palme s Scarlett Johansson, Hilary Swank in Joshom Hartnettom, *Children of Men* Alfonsa Cuarona s Cliveom Ownom, Julianne Moore in Michaelom Cainom, Bobby Emilia Esteveza s Sharon Stone, Anthonyjem Hopkinsom in Demi Moore in *The Queen* Stephna Freara s Helen Mirren, Jamesom Cromwellom in Michaelom Sheenom. Zunaj tekmovalnega programa bosta med drugimi prikazana filma *The Magic Flute* Kennetha Branagha in *Inland Empire* Davida Lyncha. Na beneškem filmskem festivalu bodo prvič prikazani filmi iz Čada, s Cipra in iz Indonezije, med njimi se bo afriški film *Daratt* Mahamat-Saleha Harouna potegoval za zlatega leva. Posebna pozornost bo namenjena ruski kinematografiji, obiskovalci festivala pa si bodo lahko ogledali tudi opuse italijanskih režiserjev Roberta Rossellinija, Luchina Viscontija in Maria Soldatija.

Umril je **GLENN FORD**, eden zadnjih hollywoodskih zvezdnikov »zlate dobe« filma. Devetdesetletni igralec je umrl preteklo sredo na svojem domu na Beverly Hillsu v Kaliforniji. Po nizu kapi se zadnjih petnajst let ni pojavljal v javnosti. Z več kot sto vlogami v filmih, odrskih predstavah in televizijskih nanizankah je bil Ford med najbolj zaposlenimi igralci. Številni gledalci se Kanadčana spominjajo kot junaka iz vesternov, kot sta *Cimarron* in *Cowboy*. Nastopil je tudi v lahkotnejših vlogah, denimo v filmih *The Teahouse of August Moon* in *It Started With a Kiss*. Glenn Ford se je rodil kot Gwyllyn Samuel Newton Ford 1. maja 1916 v Québecu. Leta 1962 prejel zlati globus za najboljšo moško vlogo, še dvakrat je bil za to nagrado nominiran.

Monster House

Režija: Gil Kenan

Scenarij: Dan Harmon, Rob Schrab in Pamela Pettler

Igrajo: Mitchel Musso, Sam Lerner, Spencer Locke, Steve Buscemi, Nick Cannon, Matthew Fahey, Maggie Gyllenhaal, Jon Heder, Kevin James, Jason Lee, Ryan Newman

Premiera: 7. 9. 2006

Distribucija: Continental Film

tel.: 03/ 897 50 05

www.radiovelenje.com

107,8 MHz

RADIO VELENJE

Nevarna razmerja

Tekst in foto: Matej Mihinjač, SAGA Institute

Nissan navara 2,5 dCi 4x4 SE

V poplavi novih poltovornjakov je na našem trgu Nissan tisti, ki sega najvišje. Navara je največji med sebi enakimi 'pickupi', najmočnejši in tudi najdražji. Z vsemi kvalitetami, ki jih ponuja, je visoka cena povsem upravičena, saj gre za zares odlično zmes terensko in tovorno uporabnega vozila s tistim, kar naj bi nam rabilo tudi

kabini, kjer se končno lahko peljejo štirje in se pri tem ne gledajo grdo in preblizu. Celo peti ima sedišče, vendar bo zanj več prostora v ogromnem kesonu, ki nekaj uporabnosti z nadgradnjo pridobi in nekaj izgubi. Velike kose tovora je marsikdaj bolj praktično voziti v odprtem prostoru, dragocenejše pa vsekakor v zaprtem, ki ga je treba zaklepati s posebnim klju-

kot dnevno prevozno sredstvo. V mestih ima le eno 'majhno težavico' – ogromen je!

Velikost je pomembna V dolžino namreč meri kar 5,22 metra, tako da se ne znajde prav najbolje na urbanih površinah, zaradi svojih mer pa lahko kaj hitro nasede tudi na kakšnem zahtevnem terenu. Če ima tako kot testni še nadgradnjo kesona (+620.000 SIT), se morate sprijazniti tudi z malce daljšim parkiranjem ali si omisliti živega pomočnika, povsod drugje pa takšen nissan kraljuje. Velike mere se tokrat zelo konkretno poznajo tudi v

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	NISSAN NAVARA 2,5 DCI 4X4
vrsta motorja	turbodizelski, štirivaljni, vrstni, 4 ventili na valj
prostornina v ccm	2488
moč v kW (KM) pri vrt./min	128 (174) pri 4000
največji navor v Nm pri vrt./min	403 pri 2000
menjalnik	ročni, šeststopenjski
pogon	na zadnji kolesi, štirikolesni
mere (dolžina x širina x višina) v mm	5220 x 1850 x 1742
medosna razdalja v mm	3200
mere kesona v mm	1511 x 1560 x 457
masa praznega vozila (nosilnost) v kg	2113 (692)
največja hitrost v km/h	170
pospešek 0-100 km/h v s	11,4
poraba (po normah EU) v l/100 km	10,7/7,3/8,5
poraba na testu v l/100 km	10,4
cena vozila v SIT	7,620.000

čem. Nekaj v tem primeru šteje tudi videz, saj se bo za 'pokrivalo' marsikdo odločil prav zaradi tega. Osnovno obliko do drugih vrat navara povzema po pathfinderju, od katerega si sposoja tudi sprednji del podvozja, motor in pogon. Vse naštetu je njegov plus, saj gre za odlične komponente. Vožnja je zato precej udobnejša kot pri večini tekmecev, hkrati pa je odlična tudi vodljivost vozila. Tudi kadar je zadek povsem razbremenjen, ni tako očitnega poskakovanja zaradi listnatih vzmeti.

Skoraj limuzinski Lega na cesti je za tip vozila zelo dobra in kar preseneča s hitrostmi, ki jih lahko dosegate v ovinkih, le s plinom je treba biti previden na spolzkem terenu, saj ob zadnjem pogonu in ogromni količini navora zadek lahko bliskovito pobegne. Vseeno je tudi takrat nadzor nad vozilom dober, ker ima voznik možnost odlične namestitve za volan, položaj pa precej spominja na tistega

v limuzinah. Ergonomija navduši, malo manj kakovost materialov, ker je plastika trda in na kakšnem delu bolj slabo sestavljena. Veliko je odprt in predalov, še posebej je zanimiv zgornji pred sovoznikom, ki ima skrit vzvod in ga marsikdo sploh ne opazi oziroma misli, da je tam pač zračna vreča. Malce drugačen od drugih 'pickupov' je takšen nissan tudi zaradi le ene ročice, prestavne, medtem ko se pogon in reduktor vklopi kar z vrtljivim gumbom na spodnjem delu sredinske konzole. V osnovi se vsa moč motorja prenaša k zadnjima kolesoma, če izberete način 4x4, pa se razporedi v polovičnem razmerju med osema. Na zahtevnejšem terenu bi zelo prav prišla vsaj še zapora zadnjega diferenciala, za katero sicer lahko doplačate (oziroma je serijska pri bogatejšem paketu opreme LE), žal pa ni nobene možnosti za zaporo sredinskega kot pri mitsubishiju L 200, tako

da po najtežjem terenu ni treba voziti. Pravi dragulj je 2,5-litrski štirivaljni turbodizelski motor. Pridela namreč poskočnih 128 kW (174 KM) pri 4000 vrtljajih ter izredno uporabne 403 Nm navora, zato so zmogljivosti za takšno vrsto vozila kar dobre. Največja hitrost je sicer omejena z (ne)aerodinamiko oblike karoserije, so pa zato pospeški (11,4 sekunde do 100 km/h) toliko boljši. Seveda tudi po zaslugi ročnega menjalnika s šestimi stopnjami, ki so dovolj kratke, da navara vedno dobro 'potegne', in zadnja dovolj dolga, da je poraba presenetljivo nizka. Tudi pod desetimi litri se lahko giblje, pa se vozniku vseeno ni treba bati pritisniti na plin.

Ni nevarna Hkrati so z ABS in EBD pri Nissanu poskrbeli tudi za varno ustavljanje in s štirimi zračnimi blazinami ter dvema zračnima zavesama za potnike v kabini, če bi šlo kaj narobe. Razmerje s takšnim avtomobilom tako lahko postane nevarno le, če se preveč navežete nanj. Ker gre za poltovornjak, je seveda lahko službeno, lahko gospodarsko vozilo, kar seveda prinese nekatere ugodnosti tistim, ki to izkoristijo. A vseeno gre tudi za dovolj udobno različico družinskega prevoznega sredstva, z malce drugačnim življenjskim slogom pač.

Opel corsa

Za Opel pomeni nova corsa vrnitev na pota stare slave. Izredno pomembna novost naj bi pošteno povečala družino, ki do nove, četrte generacije malčka iz nižjega razreda šteje že 9,4 milijona vozil. In prav nič sramežljivo pri Oplu ne skrivajo svojih teženj po osvojitvi prodajnega vrha. Hkrati so predstavili dve enako veliki različici z različnima karakterjema, trivratna naj bi bila po meri mlajših, bolj športnih voznikov, petvratna pa bolj tradicionalna.

Eden glavnih adutov nove corse naj bi bila oblika. Izrazito dinamična karoserija hkrati skriva tudi prostorno in uporabno kabino ter zagotavlja varnost za potnike in pešce, ki je ta čas v vrhu razreda. Na testih EuroNCAP je avtomobil že prejel vseh pet zvezdic. Le centimeter manj od štirih metrov meri v dolžino, ima povsem novo podvozje, hkrati pa ponuja nekaj tehnoloških rešitev, ki jih ta razred še ni videl. Kupci si namreč lahko omislijo prilagodljive luči, ki svetijo v ovinek, ogrevan volanski obroč in dodatke iz večjih avtomobilov, kot sta navigacija ali variabilni progresivni servovolani. Popolno novost pa predstavlja 'FlexFix', prilagodljiv prtljažni sistem, ki je vgrajen v vozilo in po potrebi izskoči iz zadnjega odbijača za prevoz koles ali česa podobnega. Tudi prtljažnik sam je z 285 litri in polico, s katero lahko dvigujemo dno, zelo uporaben, seveda pa se, če podremo zadnjo klop, še poveča do največ 1100 litrov, če bi corso naložili do vrha.

Na izbiro je šest motorjev iz družine 'ecotec', trije bencinski in trije turbodizelski. V prvem primeru imajo delovne prostornine 1,0 (44 kW/60 KM), 1,2 (59 kW/80 KM) in 1,4 litra (66 kW/90 KM), v slednjem pa dva 1,3 litra in 55 kW/75 KM ali 66 kW/90 KM ter 1,7 litra z 92 kW/125 KM, ki predstavlja tudi vrh ponudbe. Poraba znaša med 4,6 in 6,8 litra na 100 km, ročni menjalniki pa imajo pri bencinskih različicah pet stopenj in pri dizelskih šest. Najcenejši model z 1,0-litrskim bencinskim motorjem, paketom opreme 'essentia' in trojimi vrati stane 2.154.364 SIT, petvratni je za dobrih 80 tisočakov dražji, najvišje pa v ceniku seže corsa z 1,7-litrskim turbodizlom CDTI, opremo cosmo in petimi vrati, saj vas olajša za 3.985.213 SIT.

ki predstavlja tudi vrh ponudbe. Poraba znaša med 4,6 in 6,8 litra na 100 km, ročni menjalniki pa imajo pri bencinskih različicah pet stopenj in pri dizelskih šest. Najcenejši model z 1,0-litrskim bencinskim motorjem, paketom opreme 'essentia' in trojimi vrati stane 2.154.364 SIT, petvratni je za dobrih 80 tisočakov dražji, najvišje pa v ceniku seže corsa z 1,7-litrskim turbodizlom CDTI, opremo cosmo in petimi vrati, saj vas olajša za 3.985.213 SIT.

Radio Krka
106.6 MHz

Narava vrača udarec

Aleš Kocjan, foto: NASA, arhiv Demokracije

Najnovjši satelitski posnetki in podatki, pridobljeni s pomočjo letal, opozarjajo na nevarnost, ki jo povzroča postopno tajanje ledenikov po vsem svetu. Umikanje teh ogromnih ledenih ploščadi dviga gladino vode v oceanih.

Študije so pokazale, da se led najhitreje taja na Grenlandiji, in sicer v primerjavi z letom 2004 kar trikrat hitreje. Do največjih izgub naj bi prihajalo v vzhodnih delih, kjer je ledena skorja najtanjša. Podobno sliko je dala tudi študija, ki je preučevala tajanje na Antarktiki in jo je že pred časom naredila ameriška revija Science. Študija je zajela 244 ledenikov, njeni izvajalci pa so v njej preučili slike Antarktike iz leta 1940 in 1960 in jih primerjali z današnjimi. Pregled slik je pokazal, da se je od leta 1940 do danes skrčilo kar 87 odstotkov tamkajšnjih ledenikov in da je le manjši odstotek njih povečal svoj obseg. Slednje naj bi se dogajalo zlasti na zahodni strani Antarktike, vendar raziskava ni dala

odgovora na vprašanje, zakaj je tako. »Pred petdesetimi leti se je večina ledenikov še večala, zdaj pa se večina naglo zmanjšuje. Največ mase so ledeniki izgubili v zadnjih petih letih, kar potrjuje teorijo, da se ozračje v zadnjih letih naglo segreva,« je ob predstavitvi raziskave dejala njena voditeljica, britanska znanstvenica Alison Cook.

Vročje preteklo desetletje Alisonova pa ni edina, ki ugotavlja drastično zmanjšanje ledenikov. Nekaj podobnega je ugotovila tudi je raziskava, ki jo je opravila skupina ameriško-britanskih znanstvenikov in je preučevala obnašanje ledenikov po vsem svetu, tudi tistih na toplejših celinah. Opazovanje ledenikov je potrdilo, da se večina izmed

160.000 ledenikov, kolikor naj bi jih bilo na Zemlji, krči. Najbolj opazno naj bi bilo to med letoma 1990 in 2000, ki ga meteorologi označujejo kot najtoplejše desetletje v zadnjih tisoč letih. »V zadnjem stoletju se je večina ledenikov na Zemlji počasi krčila in tanjšala, kar bi bilo glede na vse posege v naravo nekako pričakovati, nihče pa ni pričakoval, da bo tajanje v zadnjih letih tako hitro. Ledenik Qori Kalis v perujskih Andih denimo tedensko izgubi toliko ledu, kot se ga je navadno nabralo v obdobju enega leta. Praktično bi lahko sedeli ob njem in gledali, kako izginja,« je ob predstavitvi raziskave dejal geolog Lonnie Thompson. Raziskovalec Anthony Arendt z Univerze na Aljaski, ki je prav tako sodeloval v raziskavi, pa je dodal, da se ledeniki krčijo ne le po velikosti, ampak tudi po debelini. »Na Aljaski se vsako leto ledeniki v povprečju stanjšajo za 1,8 metra. To je dvakrat več, kot so se stanjšali med letoma 1950 in 1990 na letni ravni. Do sredine tega stoletja bodo ledeniki v ameriških narodnih parkih izgubili skoraj ves led. Pričakujem tudi, da do konca tega stoletja v evropskih Alpah ne bomo mogli videti prav nobenega ledenika več. Tudi ogromne ledene doline Himalaje bodo popolnoma brez ledenikov, sneg na Kilimandžaru pa bo izginil,« je dejal Arendt.

Najboljši dokaz globalnega segrevanja ozračja in posledičnega tajanja ledu je t. i. ledeni ščit, imenovan Ward Hunt, ki je največji ledeni ščit v Arktičnem morju. Omenjeni ščit se je namreč leta 2003 prvič po 3.000 letih prelomil na dva dela, kar je po prepričanju znanstvenikov predvsem posledica globalnega segrevanja ozračja.

Morska gladina se dviga Strokovnjaki se strinjajo, da ima takšno pospešeno tajanje ledenikov, zlasti tistih na Grenlandiji, velike posledice na višino morske gladine, ki že narašča in bo še naraščala, hkrati pa opozarjajo, da ledeniki niso edini krivec, da je tako. »V zadnjih sto letih se je morska gladina dvignila za 15 do 30 centimetrov, vendar tega ne moremo pripisati samo tajanju ledenikov. Krivec za to je tudi morska voda, ki se zaradi segrevanja ozračja segreva, s tem pa tudi širi. Raziskave so pokazale, da so ledeniki krivci za samo deset do dvajset odstotkov zvišanja morske gladine, preostali del pa gre na račun segrevanja vode,« pravijo na ameriški agenciji za ohranitev okolja. Na ta problem je v svojem strokovnem prispevku v Geografskem vestniku že pred časom opozoril slovenski meteorolog Tomaž Vrhovec. Kot je v članku Oceani in spreminjanje podnebja zapisal Vrhovec, se zdi raztegovanje vode pri normalnih količinah majhno, vendar je treba pri morju upoštevati, da se segrevajo debele plasti.

Zaradi zvišanih temperatur morje poplavlja.

Skoraj 90 odstotkov ledenikov se taja.

»Če se morje, globoko 200 metrov, segreje za eno stopinjo, se njegova gladina dvigne za 2,6 centimetra. Če je za eno stopinjo segreta plast vode debela en kilometer, se gladina dvigne že za 13 centimetrov. Če bi se vsa morja na Zemlji enakomerno segrela le za tri stopinje, bi se gladina dvignila kar za 240 centimetrov,« je zapisal Vrhovec. Takšnega zvišanja gladine sicer v prihodnjih sto letih ne moremo pričakovati, lahko pa po ocenah

ameriške agencije za varstvo okolja pričakujemo, da se bo gladina morja še v tem stoletju dvignila za 30 do 60 centimetrov. Slednje bo po Vrhovčevem mnenju prineslo številne težave. »Že dvig gladine morja za 50 centimetrov bo povzročil precejšnje težave na atolih v tropskih morjih. Prihajalo bo do zasoljevanja obalnih močvirij, do prodiranja morske vode v nizke delte velikih rek (Nil, Ganges, Mekong), do pronicanja

morske vode v celinsko podtalnico in do počasnega poplavljanja morja ob drugih nizkih obalah,« je še zapisal Vrhovec.

Če povzamemo vse te ugotovitve, lahko zapišemo, da prve znake globalnega segrevanja ozračja že čutimo in jih bomo v prihodnosti najverjetneje čutili še bolj. Vprašanje je le, ali je mogoče še kaj storiti, da posledice svoje brezbrčnosti kako omilimo, ali pa je za to že prepozno. **D**

RADIO CENTER
102.4, 103.7 MHz

102.4
103.7

Radio Slon in Sadež

Krademo frekvence od 1946

WWW.RADIOCENTER.SI

Prepolne tribune dokazujejo, da ima Maribor pravo nogometno publiko in tradicijo.

Mariborski vrtiljak

Lovro Kastelic, foto: Gregor Pohleven

Pred časom se je predsedniku NZS Rudiju Zavrлу verjetno zareklo, ko je dejal, da reprezentanca, dokler bo on vodilni, ne bo več gostovala v Mariboru.

Edini očitek Mariboru bi lahko bila sicer slabša navijaška podpora mariborske publike v kvalifikacijah za EP 1996 v Angliji. A zakaj bi bili vedno tako slovenski in bi zaradi Zavrlove izjave delali iz muhe slona in pri tem za nameček še razdvajali narod? Le zakaj ne bi nekoliko obrnili koordinatnega sistema ustaljenega razmišljanja in bi v njegovi izjavi prepoznali denimo vpliv izjemno simpatičnega antagonizma, ki že od nekdaj tli med Stajerci in Žabarji?

Naš antagonizem Ta antagonizem je namreč naš, je pristen in tradicionalen, tradicijo pa je seveda treba negovati! Tudi zato, ker je Maribor zaradi spleta tranzicijskih okoliščin (propad velikih sistemov, brezposelnost) in posledično tudi socialne strukture (delavski sloj, mladi, prišleki) po-

stal z naskokom slovenska nogometna prestolnica, ki se lahko v samostojni Sloveniji ponaša s kar sedmimi naslovi državnega prvaka, petimi osvojenimi pokali in senzacionalnim nastopanjem v prestižni ligi prvakov, moramo takšne izjave jemati s pridržkom. Izjemna tradicija in najboljša publika sta namreč elementa, ki sta v nogometu dolgoročno veliko močnejša od vsakega predsednika (ali pa zamerljivega in zdrharskega posameznika). Vse te »mariborske« značilnosti so kot voda ali živo blato, ki ju nikakor ne moremo ustaviti. Tudi Zavrł tega ne more! Naravno oziroma pristno je namreč neustavljivo! Vsakršno besedičenje oziroma diskriminacija, ki ni v povezavi z legitimnim in tradicionalnim (nogometnim) antagonizmom, je v hipu obsojena na propad. V Mariboru smo lahko že na za-

četku letošnje sezone občudovali sesutje takšnega nelegitimnega antagonizma. Sesule so ga tri mariborske resnice ...

1) Odličen start NK Maribor

V pokalu Intertoto so med drugimi ugnali zvezdniško zasedbo Villareala, ki je bil v lanski sezoni polfinalist lige prvakov. V prvem krogu pokala UEFA so se potem več kot dostojno upirali Partizanu, ga v Mariboru na povratni tekmi povsem nadigrali, manjkalo pa jim je nekaj več predrznosti. Novi trener Marijan Pušnik je sicer nasledil odlično zapuščino Milana Djuričića, ki je bil nemara prehitro odslovljen. V tem obdobju so se uveljavili tudi številni mladci: Tomažič-Šeruga, Mihelič, Ranilovič; Zajc (v Sieni) in Jelič (v Rizesporju) pa sta zaradi odličnih predstav in še nedokončane finančne sanacije kluba že zapustila Maribor.

2) Publika polni Ljudski vrt

Že dalj časa je hrepenela po zdajšnji agresivni, eksplozivni igri z veliko teka, bojev in srčnosti. Nemara je v njej še nekoliko preveč brezglavega dirkanja in »pušnikovskega« nabijanja, a poznavalci vedo, da je treba nadobudnim dati čas, v katerem bo čutili tudi zadostno mero potrpljenja vseh – tako uprave kot navijačev. Zdi se, da je mariborska publika to sprejela. V nasprotju s tekmi slovenske reprezentance, kjer se v Celju zbere približno 4.000 duš, so bile tribune Ljudskega vrta nabito polne. Ali je to že znamenje, da se je vseslovenski nogomet znova preselil v Maribor? NZS bi to morala upoštevati!

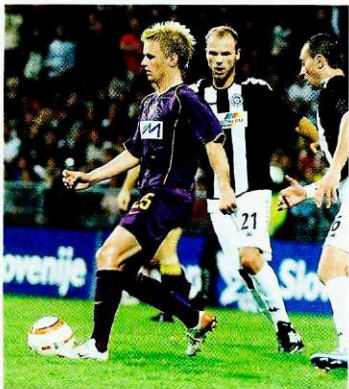
3) V Mariboru sodoben stadion

V začetku letošnjega marca je minister za šolstvo in šport Milan Zver obljubil, da se bo zavzel, da bo Maribor postal nogometno središče Slovenije. S tem se je zavzel tudi za vnovično oživitve projekta Ring o dograditvi in

posodobitvi stadiona v Ljudskem vrtu, ki je bil zgrajen leta 1962. Ime je tedaj dobil po mariborskem javnem drevesnem parku (Volksgarten), ki je bil zasajen leta 1873 na zemljišču sedanjega stadiona. Park je bil kasneje preurejen v vojaško strelišče, leta 1920 pa je bilo na tem zemljišču urejeno prvo nogometno igrišče. Projekt prenove stadiona Ljudski vrt, imenovan Ring, je bil sicer izdelan že leta 1997 (že naslednje leto je bil na razpisu za obnovo stadiona tudi sprejet), a občina za realizacijo tedaj ni imela dovolj denarja.

Športna regionalizacija Ker pa se je z Zverovo obljubo izkazalo, da bo projekt sofinanciral tudi ministrstvo za šolstvo in šport, je bil tudi na načelni (politični) ravni dosežen konsenz o politično-geografski razporeditvi najpomembnejših ekipnih športov v Sloveniji. Celje (Tone Turnšek/Pivovarna Laško) – rokomet; Ljubljana (Dag Kralj/KD Group) – košarka; Jesenice (Pavel Rutar, poslanec SDS) – hokej; Maribor (Drago Cotar/Zavarovalnica Maribor) – nogomet. V oklepajih so omenjeni tudi predsedniki teh športnih sredin, ki bodo že v kratkem s svojo prevlado zarisale novo športno karto Slovenije. Pri ljubljanski košarki je treba poudariti, da bo udeleženi še več močnih sponzorjev (HSE, BTC, Pivovarna Union, Žito, Te-Tol, Spar, NLB), kar govori o krepkem (tudi državnem) vložku v tivolski kolektiv. Takšna administrativna razpršitev podpore športom deluje sicer nekoliko umetno, vendar je slovenski trg (brez tujih vlaganj) bržkone premajhen za neregionalno sponzorstvo.

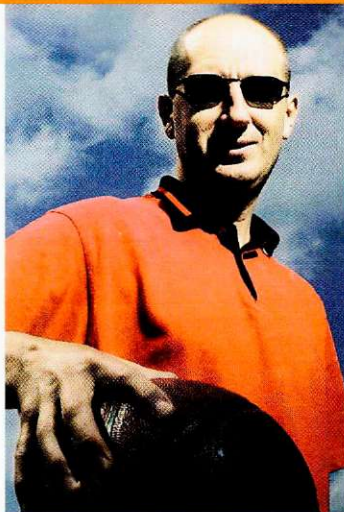
Ring V začetku avgusta so na sedežu Mestne občine Maribor

Gorazd Zajc je že v Sieni.

podpisali pogodbo za začetek izvajanja gradbenih, obrtniških in instalacijskih del, hišnih priključkov in okolja pri graditvi športno-turističnega centra Ljudski vrt, ki bo v prihodnje predstavljal osrednji prireditveni stadion v Mariboru. Pogodbo z izvajalcem del, s podjetjem Konstruktor VGR, sta podpisala mariborski župan Boris Sovič in predsednik Zveze mariborskih športnih društev Branik Alojz Križman. Mariborska občina je junija letos podpisala pogodbo z ministrstvom za šolstvo in šport o sofinanciranju projekta. Vrednost prve faze projekta je ocenjena na 2,364 milijarde tolarjev, pri čemer bo občina zagotovila 1,234 milijarde, delež evropskih sredstev bo znašal 780 milijonov, ministrstvo bo prispevalo 260 milijonov, preostalih 90 milijonov tolarjev pa bo dodala Zveza mariborskih športnih društev Branik. Prva faza projekta, ki vključuje zgraditev pokritih tribun s spremljajočimi prostori in delno ureditev okolja, bo končana novembra 2007. Začele so se tudi priprave na drugo fazo projekta, ki bo bolj tržno naravnana, saj na vzhodni strani pod tribunami predvideva zgraditev dveh telovadnic ter garderobnih in pomožnih prostorov, zapiranje celotnega podtribunja ter ureditev klubskih, poslovnih in komercialnih prostorov, dokončno ureditev okolja in sanacijo obstoječe tribune. Ocenjena vrednost druge faze znaša 2,7 milijarde tolarjev.

Toti presneti »Med obnovo bo ogled nogometnih tekem mogoče le s pokrite tribune, ta sprejme 4.200 gledalcev. Ko bo obnova končana, bo objekt lahko sprejel prek 13.000 gledalcev,« je dejal vodja projektne sveta Aljoz Križman in pritegnil Alfiju Nipiču, ki je pred tekmo s Partizanom razvnel prepolne, v vijolično barvo odete tribune. Štajerci so se radostno prepustili mariborskemu vrtiljaku in zapeli: »Toti presneti ta ra tata/v štajarski kleti, ta ra tata./ Bogi naš Joža, žena ga boža,/rad bi ostal še, pa mora domov./Brihtne je glave, ta ra tata,/rad 'ma zabave, ta ra tata./Štajerc je pravi, rad se postavi/nobeden še nesu ribe domov./Laj la la la laj,/zajpomo vsi, Štajerska se veseli ... **D**

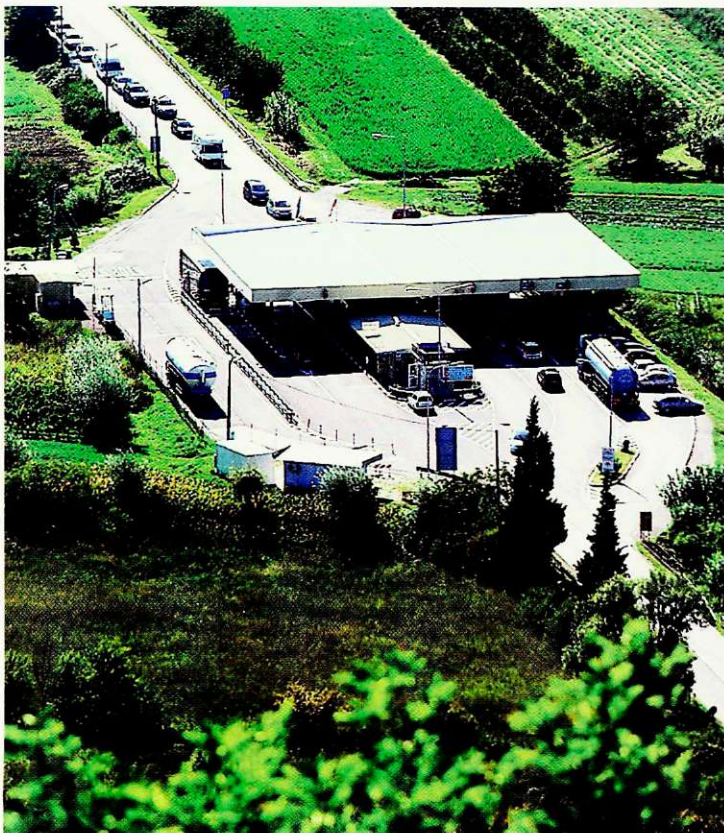
Nihče ni kriv

Esad Babačić

Košarka je zelo nepredvidljiv šport, kar so na svoji koži občutili aktualni evropski prvaki Grki.

Po zmagi nad odličnimi Američani so se preveč sprostiti in doživeli lekcijo proti stabilni in preiščeni Španiji. Navsezadnje so tudi Grki Balkanci z vsemi balkanskimi boleznimi. Kot je ugotovil legendarni trener Cibone in kasneje Jugoplastike Željko Pavličević, so Španci vseskozi vedeli, kaj hočejo. Temu je botrovala kakovostna klop, na kateri so poleg glavnega trenerja sedeli še vsaj trije strokovnjaki, ki so podrobno preučili dobre in slabe strani nasprotnikov. Vsaka podobnost z našim strokovnim štabom je samo naključna. Španci niso šli na prvenstvo zato, da bi sodelovali in poskušali zmagati tako kot nekatere druge zveze, temveč z enim in edinim ciljem – da bi postali svetovni prvaki. Reprezentance, ki niso imele jasne vizije, so v kriznih trenutkih izgubljale kompas in se zatekale k improvizaciji, tako kot se je to zgodilo reprezentanci ZDA v polfinalu in nekaterim drugim favoritom v zgodnejši fazi tekmovanja. Nam se je to dogajalo vsakokrat, ko smo bili v škripcih. In zato so kritike na delo strokovnega štaba gotovo upravičene.

Kljub sramotnemu porazu na zadnji tekmi so Grki še vedno evropski prvaki in svetovni podprvaki. Primerjati Yanakisov »kiks« z »realnimi« dosežki našega prvega trenerja, je zato docela neumestno. Še toliko bolj, če vemo, da je bila naša ekipa igralsko močnejša od grške, česar ne skriva nihče. Ko sem premleval izjave Dušana Šešoka, sem prišel do sklepa, da je on morda edini človek v slovenski košarki z mentaliteto, ki jo tako obupano iščemo že vse od osamosvojitve. Človek, ki si upa podvomiti o sposobnosti Željka Obradoviča, ima samozavest, s katero se dobivajo velike tekme. Prav te pa nam očitno manjka. Zakaj bi potemtakem zaposlili nekoga, ki mu lahko tako spodleti kot Obradoviču v Beogradu. Saj imamo takšnih dovolj doma. Le dobro voljo morajo pokazati in biti lojalni skupni ideji, pa bo. Menim, da je po vsem tem odveč iskati krivca za domnevni neuspeh naših košarkarjev, saj je več kot jasno, da krivca v bistvu ni. Šele čez čas bomo ugotovili, da je edini pravi krivec slovenska športna javnost, ki je kriva edino za svoj obstoj – ta pa je skrajno vprašljiv. Groza me je, ko poslušam svoje novinarske kolege, ki malodane moledujejo, naj bo prvi človek slovenske košarke vsaj malo kritičen. Zakaj le, ko pa so za vsemi kritikami le tisti, ki za slovensko košarko niso storili ničesar.

Povratnik je postopal okoli bencinske črpalke in čakal na priložnost za krajo.

Kdaj ga bodo končno brcnili čez državno mejo?

Kdaj ga bodo končno izgnali?

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

Brezdelni tujec, 36 letni državljan Bosne in Hercegovine, ki je ilegalno v Sloveniji, je spet pristal v rokah policije. Do sedaj so ga obravnavali že okoli šestdesetkrat! Kdaj ga bodo končno izgnali?

Zlikovci po naši domovini so čedalje bolj predrzni in pošten občan mora biti neprestano na preži, da ga ne oravbajo. Predrznost kriminalcev lahko delno pripišemo nesposobnosti našega represivnega sistema, ki takšne tiče vse prevečkrat spusti iz rok brez kazni. Zakaj torej ne bi še naprej veselo kradli, ko pa jim nihče nič ne more?

Takih misli je očitno tudi 36-letnik, ki je v nedeljo zvečer postopal po bencinski črpalci na Barju. Čakal je ugodno priložnost, da spet nekaj izmakne in se tako preživi do naslednje kraje.

Priložnost se mu je pokazala nekaj po deveti uri zvečer. Petdesetletnik iz Lucije se je ustavil pred stavbo bencinskega servisa in izstopil iz vozila. Svoj BMW 528 je pustil kar nezaklenjen in stopil v trgovino z namenom, da

bi kupil nekaj malenkosti. Lopov je očitno želel kar okoli tri milijone tolarjev vreden avtomobil, zato je, ko je občan odšel v stavbo, skočil v vozilo. Ni pa računal na precej neprijetno presenečenje v obliki 53-letne žene lastnika vozila. Dama je namreč dremala na sovoznikovem sedežu in se seveda prebudila, ko je vanj skočil neznanec. Prav nič se ga ni ustrašila, ampak je urno zgrabila ključ in ga kljub grožnjam ni izpustila iz rok. Potem ko je šel avtomobil

očitno po zlu, je nepridiprav poskušal priti do vsaj kakšnega plena, zato se je stegnil proti zadnjim sedežem, kjer je ležala torbica. A pogumna Lucijanka se ni dala in je zgrabila tudi torbico ter jo krepko stisnila k sebi. Lopov je potem postal nasilen, začel je groziti, potem pa je izgubil živce in žensko zgrabil za vrat. Seveda je napadena poklicala na pomoč. Na njene klice se je odzvalo nekaj mimoidočih, ročno so zgrabili predrzneža, ga potegnili iz vozila in opravili državljansko aretacijo. Strokovno rečeno, pridržali so ga do prihoda policije in ga nato izročili možem postave.

Kdaj ga bodo izgnali? Možje postave so se ga očitno razveselili, kajti spoznali so svojega starega znanca. Do sedaj so ga namreč obravnavali že okoli

šestdesetkrat! Paleta njegovih kaznivih dejanj je zelo široka. Seveda je tudi precej verjetno, da ga za kakšno dejanje še vedno niso obravnavali. Gre namreč za brezdelneža in klateža, ki si pšoskuša s kaznivimi dejanji zagotoviti vsakdanji kruh. Za nameček je še tujec, državljan Bosne in Hercegovine, ki seveda nima urejenih papirjev, da bi lahko v Sloveniji sploh prebival. Očitno mu naša zakonodaja kljub vsem kaznivim dejanjem dovoli, da lahko še kar veselo krade po Sloveniji. Policisti so ga izročili preiskovalnemu sodniku, ta pa je zanj odredil pripor. Vprašanje pa je, kdaj ga bodo končno obsodili za vsa njegova dejanja in predvsem kdaj ga bodo izgnali iz Slovenije, pa čeprav samo za deset let, saj je to največ, kar dopušča naš kazenski zakonik. **D**

Planincu žal ni bilo pomoči

V soboto je moral helikopter kar petkrat v gore. Šlo je za pomoč trem ponesrečencem in dvema planincema.

Po počitnicah na morju, če jim zaradi slabega vremena, ki je vladalo večji del avgusta, sploh lahko tako rečemo, se je vreme prvi konec tedna v popočitniškem obdobju lepo popravilo. Precej ljudi je zato odšlo v naravo. V soncu so bile še zlasti privlačne gore.

Žal pa se za nekaj planincev ni vse izteklo tako, kot so pričakovali. Peterico so namreč morali s helikopterjem spraviti z gora v dolino. Že v noči na soboto so poklicali na pomoč helikopter, kajti planinca je zadela kap. S helikopterjem so ga prepeljali v Klinični center. Bolj tragičen je bil razlog za naslednji klic, na katerega se je odzval helikopter. Sedemdesetletni Ljubljčan se je med vzponom na Grintovec nenadoma zgrudil. Tudi njega je zadela

kap, žal pa mu ni bilo več pomoči. Zdravnik je lahko le ugotovil smrt in odredil prevoz trupla v dolino. V treh naslednjih primerih je šlo za nesreče, ki jim je botrovala manjša neprevidnost in malce smole. Šlo je za zdrse, pri katerih so si planinci poškodovali noge. Vse tri poškodovance so s helikopterjem prepeljali v dolino in v bolnišnico.

Helikopterji v času glavne planinske sezone pogosto delajo nadure, kljub temu pa lahko zapišemo, da se je stanje v zadnjih letih izboljšalo. V zadnjem času se večinoma oglašajo na pozive, ki so posledica nesreč, in vse manj na pozive, naj pomagajo pri nesrečah, ki so jih zagrešili lahko miselni planinci s pomanjkljivo opremo in predvsem obutvijo. B. S.

Z nohti nad policista

Policist je zmotil barantanje dveh mladenk z drogo. Prodajalka se je pognala v beg, a jo je policist dohitel.

Bilo je pred četrto uro popoldne, ko sta se na Trgu francoske revolucije v Ljubljani sumljivo obnašali dve mladenki. Mož postave, ki je bil v bližini, je zaslutil, da gre za prepovedano trgovino, in njune kretnje so kazale, da očitno poteka med njima zagrizeno barantanje. Policist se je zato odločil, da si zadevo pobliže ogleda. Res se ni motil, šlo je za prekupčevalski dogovor. Prodajalka droge je bila 23-letnica iz Žalca, ki pa že dolgo ne stanuje v rojstnem mestu, ampak se potepa po Ljubljani, ker nima (legalne) zaposlitve in ne prebiva lišča. Drogo je nameravala kupiti tri leta starejša Ljubljčananka, ki je podoben primer kot prodajalka, se pravi brez zaposlitve in stalnega prebivališča.

Žalčanka je, takoj ko je videla, da se približuje policist, stekla s prizorišča. Policist jo je po nekaj metrih ujel in zgrabil. Žalčanka se je tedaj spustila v boj in z nohti zaorala po možu postave, zaradi česar jo je moral slednji malce trše prijeti. Mladenka, ki je zaradi več grehov, tudi prekupčevanja z mamili, stara znanka policije, je imela dober razlog za upiranje. Pri sebi je imela dvaintrideset zavojčkov s po 0,2 grama heroína (gram stane okoli deset tisočakov) in pet z enako količino kokaina (katerega gram stane samo okoli sedemnajst tisočakov). Mamilo so seveda zasegli in napisali ovadbo zaradi trgovine z mamili in zaradi napada na uradno osebo. B. S.

DREVO PRED VLAK Draga je bila nevsakdanja nesreča, ki se je zgodila na železniški progi v bližini Krškega. Ob progi je stalo drevo, ki pa so mu že prepelele korenine. Začelo se je nagibati in se nagnilo nizko nad progo. Nekaj pred polnočjo je po progi pripeljal mednarodni vlak. Lokomotiva je treščila v drevo, strojevodji pa je potem uspelo ustaviti vlak, čeprav je bil laže ranjen. Potnikom, v vlaku jih je bilo v času trčenja kakšna dva ducata, se ni zgodilo nič. V nesreči so bili poškodovani lokomotiva, vagon in vozna mreža, tako da bo popravilo stalo okoli petnajst milijonov tolarjev.

SOSEDE NA PREŽI Najverjetneje so sosedske prijave omogočile sodišču, da je policistom izdalo naloga za dve hišni preiskavi, v katerih so se potrdili sumi, da dva mladeniča gojita marihuano. V hiši v Litiji so tako premetali prostore štiriindvajsetletnika. Poželi so kakšnih deset sadik konoplje, visokih tja do pol metra, zasegli pa tudi dvajset gramov že obranega pridelka.

Na Viču pa so obiskali dvajsetletnika in mu prav tako premetali bivališče. Tu sicer ni bilo kaj žeti, zasegli pa so mu devetdeset gramov posušene trave, ki je bila že pripravljena za prodajo. Kazenski ovadbi proti obema v kratkem sledita.

RADIO ŠTAJERSKI VAL

93,7 Mhz, 87,6 Mhz

prijateljstvo

bližina

domišljija

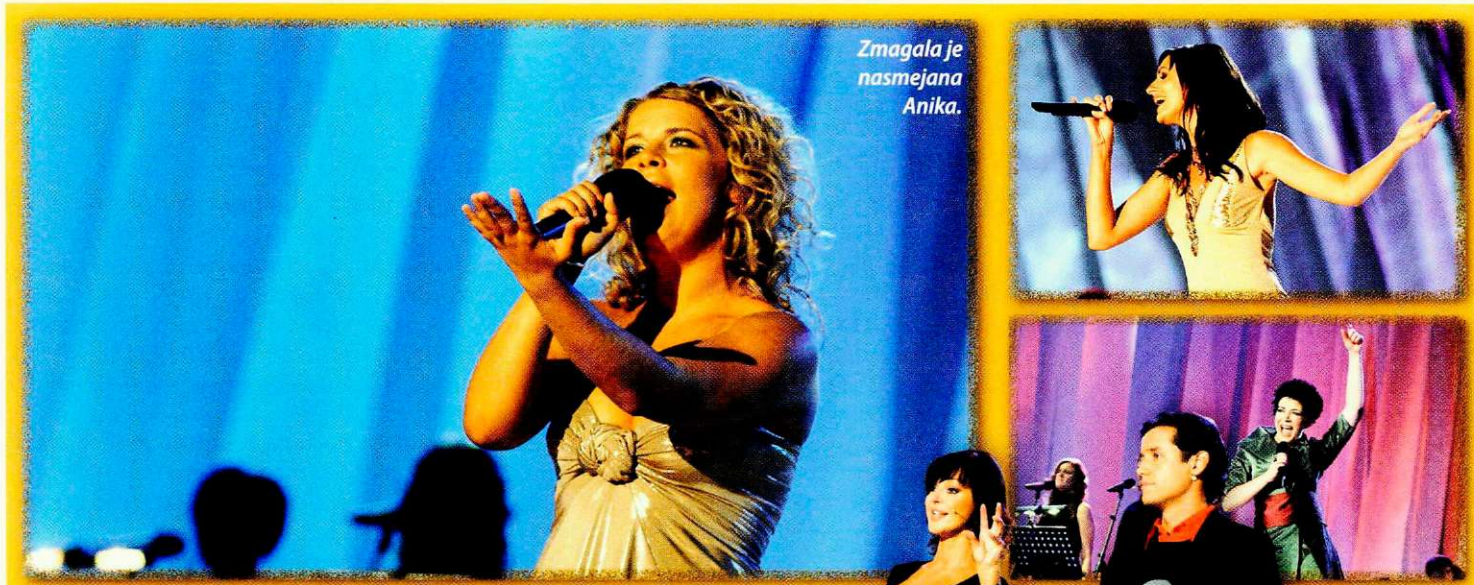
RADIO JE UHO, S KATERIM SLIŠIMO SVET!

ELEKTROPROM

- elektroinstalacije
- centralne kurjave, vodovod, plinske instalacije
- projektiranje strojnih in elektro instalacij in geodetske storitve
- kabelsko komunikacijski sistemi
- trgovina EVJ CENTER
- lokalna televizija ETV
- tiskana vezja
- grafitne ščetke
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar SEMMICA

EVJ
ELEKTROPROM d.o.o.
 Loke pri Zagorju 22
 1412 KISOVEC
 tel.: 03 56 57 150
 fax: 03 56 71 488
www.elektroprom.si

Zmagala je nasmejana Anika.

foto: Bor Slana

Anika na belem nebu

V nedeljo smo dobili slovensko popevko 2006 – v Križankah je s pesmijo *Belo nebo* zmagala Primorka Anika Horvat.

Miša Molk in Peter Poles sta spretno krmarila prireditvev.

Poslušali smo ... Na Slovenski popevki 2006 je v nedeljo, 3. septembra, v Križankah nastopilo štirinajst izvajalcev. Strokovna komisija v sestavi Dečo Žgur, Dušan Bavdek, Aleš Čar, Matej Wolf in Jure Robežnik, je izbirala med skladbami: Okoli mene vse si ti Tulia Furlaniča, Čudež življenja Neže Drobnič, Ljubezen Mance Izmajlove, *Belo nebo* Anike Horvat, Dobrodošel spet ob meni Maje Slatinšek, Po mivki si dišala zasedbe Zlati muzikanti, Se zgodi Sergeje, Luna na licu zasedbe Heavenix, Vsak dan je drugačen Kristine Oberžan, Kriv sem Sebastiana, Večer za dva Ane Dežman, Demoni Regine, Pantha rei Tadeje Fatur in Če imaš me v krvi (kakor tat) v izvedbi Slavka Ivančiča.

Program Izbor za najboljšo popevko letošnjega leta sta spretno povezovala prva dama slovenske televizije Miša Molk in duhoviti Peter Poles, ki mu vodenje prireditvev ni tuje. Čeprav sta oba profesionalca, pa sta za

dotatno poživitev nastopili še leseni različici voditeljev, ki sta bili poklon legendarnemu pianistu, ki ga gotovo poznajo starejše generacije TV-gledalcev. Izvajalce je spremljal veliki revijski orkester RTV Slovenija, ki Slovensko popevko pripravlja v koprodukciji s Festivalom Ljubljana.

Nagrade Strokovna komisija je za najboljšo pesem, kot rečeno, razglasila skladbo *Belo nebo*, ki jo je zapela Anika Horvat. Besedilo zmagovalne pesmi je napisala Damjana Kenda Hussu, aranžma pa je prispeval Patrik Greblo, ki je prejel nagrado za najboljši aranžma. Strokovna komisija je podel-

ila še štiri nagrade. Nagrado za najboljšo besedilo je prejel Leon Oblak za skladbo Pantha rei v izvedbi Tadeje Fatur. Priznanje za najboljšo izvedbo je prejela Kristina Oberžan, ki se je predstavila s pesmijo Vsak dan je drugačen. Kot debitantka je komisijo najbolj navdušila Neža Drobnič.

Ocenjevala je torej samo strokovna komisija, saj strokovna glasbena javnost meni, da na omenjenem festivalu v celoti štejejo le merila kakovosti. Ne glede na to, koliko šteje okus poslušalcev, lahko zapišemo, da je bil izbor za slovensko popevko kakovosten. B. P.

Saška ne gre na kolena!

Na domače radijske postaje je čisto pred kratkim prišla nova skladba Saše Lendero z naslovom *Ne grem na kolena*. Odzivi so bili takojšnji in zelo dobri. Energična pesem, primerna poletju in vsemu, kar le-to prinaša s sabo, je na najboljši poti, da postane uspešnica.

Saška se že s polno paro posveča snemanju videospota za omenjeni singel. Lokacije za snemanje so seveda morske. Sodelovanje z Miho Tozonom in celotno ekipo bo obrodilo sadove, ki jih boste lahko kmalu videli na tv-zaslونih.

Saška je iz dneva v dan bolj priljubljena ...

ZAČETEK PRENOSA V ŽIVO 19:55
OB TORKIH IN SREDAH

EKSKLUZIVNO

PAVA

UEFA
CHAMPIONS
LEAGUE

NAROČILNICA

NAROČILO (označite z x):

☐ Tone Kuntner: Mati Slovenija	2.200,00 SIT / 9,18 EUR
☐ Dušan S. Lajovic: Med svobodo in rdečo zvezdo	6.200,00 SIT / 25,87 EUR
☐ Milan Zver: 100 let socialdemokracije	2.200,00 SIT / 9,18 EUR
☐ Albert Svetina: Od osvobodilnega boja do banditizma	6.700,00 SIT / 27,95 EUR
☐ Janez Janša: Okopi	2.200,00 SIT / 9,18 EUR
☐ Janez Janša: Premiki	2.200,00 SIT / 9,18 EUR
☐ Jaklič in Toplak: Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili	4.990,00 SIT / 20,82 EUR
☐ Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): Državna ureditev Republike Slovenije	8.500,00 SIT / 35,46 EUR
☐ Jan F. Triska: Pozabljena fronta prve svetovne vojne	5.500,00 SIT / 22,95 EUR
☐ M. Zajc, F. Kozina, F. Dejak: Ušli so smrti	3.906,00 SIT / 16,29 EUR
☐ Vasja Klavora: Predel 1809	6.727,00 SIT / 28,07 EUR
☐ Tomaž Butkovič: Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogrske	5.500,00 SIT / 22,95 EUR
☐ Jože Dežman: Moč preživetja	6.510,00 SIT / 27,16 EUR
☐ Jože Hubad: Dolga slovenska pot v svobodno Evropo	990,00 SIT / 4,13 EUR
☐ Andrej Capuder, Bogdan Kladnik: Slovenija brez meja	10.850,00 SIT / 45,27 EUR
☐ Jože Dežman, Marjan Linas: Med kljukastim križem in rdečo zvezdo	4.991,00 SIT / 20,82 EUR
☐ Jože Dežman: S spravno ljubeznijo iz rdeče ledene dobe	6.510,00 SIT / 27,16 EUR
☐ A. Elste, M. Koschat, H. Filipič: Nacistična Avstrija na zatožni klopi	5.300,00 SIT / 22,11 EUR
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, I.	1.085,00 SIT / 4,52 EUR
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, II.	1.085,00 SIT / 4,52 EUR
☐ Tamara Griesser-Pečar: Stanislav Lenič, življenjepis iz zapora	4.449,00 SIT / 18,56 EUR
☐ Eiletz: Zgodovina neke kolaboracije: Boljševiki in Nemci 1914-1918	6.696,00 SIT / 27,94 EUR
☐ Andrej Rahten: Pozabljeni slovenski premier	4.232,00 SIT / 17,65 EUR
☐ Dieter Blumenwitz: Okupacija in revolucija v Sloveniji (1941-1946)	3.840,00 SIT / 16,02 EUR
☐ Vasja Klavora: Koraki skozi meglo	6.460,00 SIT / 26,95 EUR
☐ Milan Zver: Demokracija v klasični slovenski politični misli	4.400,00 SIT / 18,36 EUR
☐ Tita Kovač Artemis: Baron Janez Vajkard Valvasor	3.000,00 SIT / 12,51 EUR
☐ Ive A. Stanič: V objemu osvoboditeljev	2.500,00 SIT / 10,43 EUR
☐ Jože Zemljič: Življenje je večna borba	2.000,00 SIT / 8,34 EUR

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana**
ali na faks 01 230 06 61.

Poštino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.

Obvestilo potrošnikom:
Informativne cene v evrih so preračunane iz tolarških cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.

Ob naročilu

2 (dveh) knjig:
darilo lonček "Demokracija"

3 (treh) knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija"

4 (štirih) in več knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija" + knjiga (po našem izboru)

Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

- mesečno* 4 x letno (9% popust) 2 x letno (10% popust) 1 x letno (20% popust)

* Če želite uveljaviti 8% mesečni popust pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

- upokojenec, invalid, brezposeln, študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum naročila: _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: NE DA ID za DDV: _____

Popevka kot mercedes

Magična gledalka

Toliko je bila oglaševana, da smo v nedeljo zvečer spet sedli pred TV-zaslone. Očeta je zanimalo, kakšna bo Miša, sestro pa, kako enkrat bo Poles.

Ko je bila zadnja pesem odpeta, mislim na zmagovalko Aniko Horvat, sem morala priznati, da je bil večer užitek za ušesa in tudi za oči. Režiser Samo Milavec in celoten ambient Križank ter preprosta in nežna scenografija so dali dogajanju privzdignjeno in elegantno podobo.

Pa pojdemo po vrsti. Miša Molk, elegantna kot vedno, voditeljsko spretna, in poleg nje rastoča zvezda nacionalke Peter Poles, svež in igriv. Nobenih baročnih vsadkov ni bilo v tekstu, nekaj po(ne)srečenih dovtipov, kakor kateri seveda, in gladek tek do finala. No, tam pa je bilo treba zamižati na eno oko. Tisto podeljevanje nagrad, pri katerem res ne bi smelo iti nič narobe, saj ni bilo niti telefonskega glasovanja niti štetja glasov občinstva, nič, samo odločitve žirije, bi pa tudi lahko malo manj leseno speljali. In ljubi Bog, če se na RTV Miša ter direktorja Možina in Guzej ne morete dogovoriti za nekaj vzpodbudnih stavkov, ampak še na odru lamentirate o »tenkem piskanju«, potem je pač treba kdaj sesti skupaj in zapisano dati v scenarij. Sploh če zganjate cinizem na svoj račun. Tako pa je bilo vse skupaj videti kot improvizacija, pa zanjo ni bilo nobene potrebe. Bila je to vendarle prva predstavitev novega vodstva na festivalski sceni in pri podeljevanju nagrad. Me zanima, ali bi se takšno muzanje lahko pripetilo na POP TV pri podelitvah viktorej. (Verjemite mi, ne bi!) No, pa še nekaj je treba omeniti. Toliko napovedovane lutke v podobi Miše Molk in Petra Polesa so bile pa hudo gor vzete. Prej pod- kot nadpovprečne, predvsem pa pod pričakovanjem, ki so ga z napovedovanjem lutk zbudili.

Sam izbor pesmi za Slovensko popevko 2006 je najprej presenetil z množico novih imen. Kopicca mladih in lepih deklet, ve-

činoma še neveljavljenih, a z izrednimi pevskimi sposobnostmi, v večini dobrim nastopom in s skoraj nevidno koreografijo. Raven, kot je festivali pri nas v glavnem ne dosega. Recimo ptujski kot zadnji, ki smo ga videli. Dokler napovedovalci iz sebe ne bodo iztisnili drugega kot avtorja glasbe, aranžerja in nastopajoči ansambel, je to le obvezna vaja, ne pa naštudiran nastop. Tako je pač v večini in tudi zato je bila Slovenska popevka prijetna osvežitev in dostojna predstava nacionalke.

Ker so okusi različni, smo se seveda doma sprli. Nihče ni stavil na zmagovalko Aniko Horvat. Vsak je imel svojega favorita. Oče je verjel v zmago Dežmanove, verjetno zaradi nostalgije po njeni legendarni mami, mama je stavila na večnega rokerja Slavka Ivančiča in tiščala roke v ogenj, da bo zmagal, sestra je padla dol zaradi Sebastiana in napovedala največjo krivico, če ne bo pobral prve nagrade. No, jaz pa mislim, da je krivično, ker ni zmagala Regina. A to seveda na popolno podobo Slovenske popevke 2006 ni vrglo nobene sence. **D**

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

V ponedeljek bo nekdo potreboval pozornost, nekdo, ki ga obožujete, nekdo, ki si zasluži kar največ pozornosti, ki mu jo lahko posvetite. Če se boste resnično potrudili, se bo ta oseba smehljala še nekaj dni. Konec tedna vas čaka velik uspeh.

Bik
21.4.-21.5.

Sprašujete se, kako se motivirati, da bi se začeli kar najbolj zavzeto ukvarjati s fitnessom. Nič drugega kot močna volja, se glasi odgovor. Po vsakem treningu bo bolje in vedno več volje boste imeli. Tudi delo vam bo bolj dišalo kakor prej pa še uspešni boste.

Dvojčka
22.5.-21.6.

V projekt morate vložiti čim več svoje energije, to je namreč edino zagotovilo za uspeh. Zadnje dni ste zelo dobre volje in tako bo tudi v prihodnje. Imeli boste priložnost, da bi se zapletli v neko avanturo, vendar vam to močno odsvetujemo.

Rak
22.6.-21.7.

Domače življenje je za vas nekaj najlepšega, toda te dni boste popolnoma naveličani pospravljanja in vsega drugega dela. Nikakor se vam ne bo zdelo prav, da preveč pometaže z vami in vas nikoli ne upoštevajo. Pokazali zobe in uspešno vam bo.

Lev
22.7.-21.8.

Nikar ne premišlajte preveč, ampak raje ukrepite – tako boste najbolje prišli skozi težave, ki vas že nekaj časa težijo. Kmalu boste začeli odkrivati rezultate in se boste počutili veliko bolje. Ta teden pazite, da ne bi preveč zapravljali.

Devica
22.8.-21.9.

Mogoče bi premislili in si uredili novo pričesko, ki vas bo osvežila. Mogoče ste preveč pasivni in si zato še vedno niste uredili življenja tako, kot bi si želeli. Sobota in nedelja bosta romantična dneva, v ponedeljek in torek pa boste imeli kar preveč skrbi.

Tehtnica
22.9.-22.10.

Stvari nikakor ne morejo iti bolje, kot gredo zdaj, zato bodite zadovoljni. Romantika vam je usojena in zelo dobro se boste imeli, če se boste odpravili na izlet. Nekdo se bo želel spogledovati z vami, vam pa bo na vso moč neprijetno.

Škorpion
23.10.-21.11.

V četrtek se boste obnašali kot polž: nikakor se ne boste mogli pripraviti do tega, da bi svoje delo opravili hitreje. V nekem trenutku se boste počutili celo prestrašene. Predvsem pa niste pripravljeni na nobeno resno odločitev, zato raje počakajte.

Strelec
22.11.-20.12.

Ljudje bodo še nekaj časa prihajali k vam po odgovore. Resnica pa je, da bi le radi govorili z vami. Potrudite se zgladiti spore. V petek in soboto si boste želeli biti sami, ne da bi vas kdo motil. V nedeljo pa boste bolj družabni in bolj veseli.

Kozorog
21.12.-19.1.

Vsak dan je začetek preostanka vašega življenja, zato se ne izplača obupavati. Porabite svojo energijo za nove projekte in nove izzive ter tisto, kar vas je razočaralo, pustite za seboj. V torek boste veseli lahko opazili prve majhne rezultate.

Vodnar
20.1.-18.2.

Kratko in duhovito sporočilo nekoga, ki ga komajda poznate, vas bo izjemno razveselilo, saj bo prineslo veliko zanimivih dogodivščin, če se boste vabilu odzvali. Nenadoma se boste počutili zelo dobro. Konec tedna bo zabaven.

Ribi
19.2.-20.3.

V četrtek se boste znašli na razpotju, časa za razmislek pa ne bo prav veliko. Najboljši vodnik je vaša intuicija – ne dajte se preslepiti lepim obljubam, če vam nekaj ni všeč, vam ni všeč in konec. Sreča pride, ko smo nanjo pripravljeni.

Da ne bi bili moteni:
(tako in drugače)

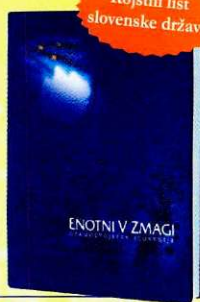
trda vezava, veliki format, 336 strani, 456 fotografij

ENOTNI V ZMAGI

OSAMOSVOJITEV SLOVENIJE

od prvih večstrankarskih volitev do mednarodnega priznanja
(april 1990–maj 1992)

Rojstni list
slovenske države

- predstavitev zgodovinskih dejstev
- kronološko urejena fotokronika
- objava faksimilov najpomembnejših državotvornih dokumentov
- izbor iz takratnega časopisnega in revijalnega tiska (članki, karikature)

Cena: 12.800 SIT (53,41 €)
Za člane kluba Samorog: 9.984 SIT (41,66 €)
Možnost nakupa na tri obroke

Več o knjigi na spletnem naslovu: www.samorog.com

Informacije in naročila: knjižni klub Samorog, telefon: 01/ 433 43 06,
naslov: Dalmatinova 1, 1000 Ljubljana, e-pošta: knjizni.klub@samorog.com

DEMOKRACIJA	IZDELOVALKA SIRA	ODPADKI PO SEKANJU NA TNALI	SLOVENSKI KANTAVTOR	RAFKO INGOLIČ	NEKDANJI ALPINIST FRANC	TANKA KOVINSKA PLOŠČICA	REŽISERKA KODARJEVA POLITIK STANOJEVIČ	GESLO	PERZIJSKA SVETA KNJIGA	MODA ZELO KRATKIH KRIL	PLINAST OGLJIKO-VODIK	VNAŠANJE BARVE POD KOŽO	LUKA V IZRAELU
POKRAJINA NA DOLEŃSKEM													
ZNAMENJE, ZNAČILNOST													
ITALIJANSKA RADIO-TELEVIZIJA				VRSTA VIŠNJE									
DANSKI OTOK V MALEM BELTU				KEMIJSKI ZNAK ZA RENJI		ZADNJE PREDIVO	ŠTEVILČNO ZAPOREDJE						
CIGAN				POMOR, UMIRANJE (ZASTARELO)	LIDIJA OŠTERC AZIJSKA DRŽAVA		FIN. JEZERO INARI LATINSKI VEZNIK						DEMOKRACIJA
HOKEJIST JAN				ŽELEZNA DOBA FIGURA PRI CETVORKI									
ITALIJANSKI SKLADATELJ FRANCESCO						KRAJ PRI KRALJEVU LANA TURNER				MESTO V MAVRETANJI			
FRANCOSKI KNJIŽEVNIK FRANCE							VELIKA POVRŠINA KOPNEGA						
DEMOKRACIJA	ZAPOR, JEČA						DEMOKRACIJA	GLAVNO MESTO KALMIŠKE REPUBLIKE					

Rešitev prejšnje križanke
 GABON, ORATAR, RENATO, EKARIT, NAN, KI, OJ, AMAT, STANE SEVER, OČE, POTISKANJE, LIV, OPANKA, AETIJ, MOMO, KARLIN, OR, ERA, LAM, ENTAZA, NIN, ALA, NAIVKA, IŠ, ARETEJ, MAO, KITA, CENE, ARSA, ČIR, RA, TITA

Nagradenci 34. številke
1. nagrada: DEAN GRGURICA,
 Pot na Markovec 27, 6000 Koper
2. nagrada: MATEJKA MATKOVIČ,
 Kajuhova 4, 8340 Črnomelj
3. nagrada: VIDA KUHARIČ,
 Mala vas 2, 1131 Ljubljana
 Dobitnikom čestitamo in jih hkrati prosimo, da nam pošljejo svojo davčno številko.

Nagrade
1. nagrada: bon v vrednosti **7.000,00 tolarjev** za nakup knjige Nove revije iz knjižnega kluba Samorog
2. nagrada: bon v vrednosti **5.000,00 tolarjev** za nakup knjige Nove revije iz knjižnega kluba Samorog
3. nagrada: bon v vrednosti **3.000,00 tolarjev** za nakup knjige Nove revije iz knjižnega kluba Samorog
 Nagradno križanko izrežite in najpozneje do **14. 9. 2006** pošljite na naš naslov:
Demokracija, p.p. 4315, 1001 Ljubljana, s pripisom "Nagradna križanka".

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

- › **4.9.1834** se je v Ljubljani rodil slovenski pisatelj Fran Erjavec.
- › **4.9.1852** se je na Brdu pri Lukovici rodil slovenski pisatelj in politik Janko Kersnik.
- › **4.9.1990** so v Manevski strukturi narodne zaščite izdelali oceno ogroženosti Slovenije.
- › **5.9.1900** so v Mariboru ustanovili športno društvo, ki je bilo predhodnik prvega slovenskega Športnega društva Maribor. Imelo je 61 članov, prvi predsednik je bil dr. Ivan Glaser.
- › **5.9.1991** je razširjeno predsedstvo Republike Slovenije izoblikovalo slovenska pogajalska izhodišča za mirovno konferenco o Jugoslaviji, ki se je začela čez dva dni v Haagu.
- › **6.9.1991** je Čečenija razglasila neodvisnost ...
- › **7.9.1990** je načelnik Narodne zaščite Slovenije izdal direktivo za delno ali popolno uporabo Manevske strukture narodne zaščite.
- › **7.9.1990** so delegati razpuščene kosovske skupščine v tajnosti sprejeli ustavo Republike Kosovo, na kar se je brutalno odzvala srbška policija.
- › **8.9.1841** se je rodil češki skladatelj Antonin Dvoržak.
- › **8.9.1888** se je na Rakeku rodil slovenski operni pevec, gledališki igralec in pedagog Ivan Levar. Odigral je okoli 130 opernih in 160 dramskih vlog.
- › **8.9.1943** je italijanska vlada razglasila brezpogojno vdajo svojih oboroženih sil.
- › **8.9.1990** se je začelo v Sloveniji prevažanje orožja in streliva iz Gotenice za potrebe Manevske strukture narodne zaščite.
- › **8.9.1991** je na referendumu o neodvisnosti SR Makedonije za glasovalo 74,1 odstotka udeležencev glasovanja. Albanci in Srbi so glasovanje bojkotirali.
- › **9.9.1828** se je rodil ruski pisatelj Lev Nikolajevič Tolstoj. Rekel je: »Ne poslušajte tistih, ki govorijo slabo o drugih in dobro o vas.«
- › **10.9.1898** je italijanski anarhist do smrti zabodel Elizabeto Avstrijsko - Sisi, ženo cesarja Franca Jožefa I.
- › **10.9.1991** so ustanovili arbitražno komisijo o izpolnjevanju pogojev za mednarodno priznanje v okviru mirovne konference o Jugoslaviji. Sestavljali so jo predsedniki ustavnih sodišč Francije, Belgije, Italije, Nemčije in Španije, vodil pa Francoz Robert Badinter.

POGLED NAZAJ (OD 4. 9. DO 11. 9.)

John Dalton

Barvna slepota ali daltonizem je dobila ime po angleškemu kemiku in fiziku Johnu Daltonu. Bil je barvno slep in jo je prvi opisal. Rodil se je **6. septembra 1766**. Bil je utemeljitelj atomske teorije materije, ki jo je prvi postavil na eksperimentalno podlago.

Prva Daltonova ljubezen je bila meteorologija. O njej je napisal knjigo in se uvrstil med začetnike meteoroloških raziskovanj. Do smrti, to je 57 let, je zapisoval vreme. Kmalu se je posvetil kemiji in ugotovil, da so vsi elementi sestavljeni iz majhnih nedeljivih in neuničljivih atomov ter da so vse znane snovi kombinacije teh atomov. Določeno snov lahko spremenimo v drugo, če razbijemo eno

kombinacijo in sestavimo drugo. Po Daltonu so vsi atomi nekega elementa popolnoma enaki in hkrati drugačni od atomov drugega. Trdil je, da se atomi ločijo med seboj samo po masi, ki jo lahko merimo. Dalton je začetnik kvantitativne atomske teorije.

Mahanje z leseno sabljo

Na Okroglici je bilo ob zaostitvi jugoslovansko-italijanskih odnosov zaradi Svobodnega tržaškega ozemlja **6. septembra 1953** veliko ljudsko zborovanje. Na njem je pred okoli 400.000 ljudmi govoril predsednik Jugoslavije maršal Josip Broz Tito.

ZDA in Velika Britanija sta objavili, da bosta odpravili vojaško upravo nad cono A STO in jo prepustili Italiji. Po tem so se na obeh straneh meje začele koncentrirati vojaške enote obeh držav. Vrstili so se obmejni incidenti. Tito je na zborovanju pred 400.000 ljudmi na Okroglici med drugim dejal: »Ne bojimo se rožljanja z orožjem, saj smo videli vsakovrstne njihove divizije, oborožene in razorožene. Tisti trenutek, ko bo italijanski

vojak prestopil mejo cone A, bomo tja vkorakali tudi mi.« Kopičenje italijanskih vojaških enot na meji je označil za »mahanje z leseno sabljo«. Posebno po Sloveniji so se vrstile demonstracije z vzkliki »Trst, Gorica, naša je pravica«, »Življenje damo, Trsta ne damo« in podobno, vendar se je izkazalo, da je tudi Tito mahal z »leseno sabljo«. Tako imenovana tržaška kriza se je končala s podpisom londonskega memoranduma 5. oktobra 1954 in Trst so dobili Italijani.

Konferenca o Jugoslaviji

V Haagu se je **7. septembra 1991** začela mirovna konferenca o Jugoslaviji, ki jo je sklicala Evropska skupnost. V Evropski skupnosti sta obstajali dve različni stališči do osamosvojitvenih težav Slovenije in Hrvaške, njunega priznanja in oboroženega posredovanja v Jugoslaviji. Razmišljali so, da bi v Jugoslavijo poslali intervencijske sile, ki bi preprečile njeno razkosanje. Zamisel sta podprla nemški in francoski zunanji minister, zavrnila pa jo je Velika Britanija. Do konca julija 1991 dvanajstercica namreč ni upoštevala možnosti, da bi priznala obe državi, ki sta se odcepili od Jugoslavije. o priznanju Slovenije in Hrvaške so začeli razmišljati šele pozneje, ko se je položaj zaostрил.

18. oktobra 1991 so obravnavali pravico republik, da lahko, če to želijo, v okviru svojih meja razglasijo neodvisnost. Ker je predsednik Srbije zavrnil vse predloge, s katerimi so se drugi strinjali, jih niso sprejeli. Ker so propadli tudi vsi nadaljnji poskusi Evropske skupnosti, da bi pomirila razmere v Jugoslaviji, se je morala končno sprijazniti z dejstvom, da Jugoslavije ne bo mogla ohraniti in da bo morala priznati samostojnost njenih republik.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali karikšno koli drugo prepričanje.

št. 33/18

Župan slab gospodar (1)

Odgovor na članek Župan slab gospodar, ki je bil objavljen 17. avgusta v Demokraciji. V skladu z Ustavo Republike Slovenije in Zakonom o računskem sodišču (v nadaljevanju: ZRacS-1) je Računsko sodišče Republike Slovenije najvišji organ za kontrolo državnih računov, državnega proračuna in celotne javne porabe v Republiki Sloveniji. Glavna pristojnost računskega sodišča je revizijska. Računsko sodišče jo mora izvajati v skladu s splošno sprejetimi revizijskimi načeli in pravili ter v skladu z mednarodnimi revizijskimi standardi. ZRacS-1 računskemu sodišču omogoča samostojnost pri določanju, katere revizije bo izvedlo v posameznem obdobju. V skladu z 9. členom Poslovnika Računskega sodišča Republike Slovenije (v nadaljevanju: poslovnik) je treba pri oblikovanju predlogov za uvedbo revizij upoštevati tudi obveznosti računskega sodišča po zakonu, ki ureja javne finance, obveznosti po drugih zakonih ter revizijske prioritete.

V Sloveniji je ta čas 210 občin, posluje pa jih 193, od tega 11 mestnih, ki jim ZRacS-1 glede revizije poslovanja predpisuje poseben pomen. Ob revizijah poslovanja se računsko sodišče nemalokrat srečuje z visokimi pričakovanji revidirancev in javnosti tako glede števila revizij kot glede pristojnosti računskega sodišča. Računsko sodišče je denimo v letu 2005 prejelo 88 pobud pravnih in fizičnih oseb

za uvedbo revizije poslovanja občin, ki jih obravnava enakopravno, ob upoštevanju revizijskih načel, pravil in mednarodnih standardov. Hkrati moramo poudariti, da posredovane pobude računsko sodišče preuči z vso resnostjo ter v skladu z revizijskimi načeli, pravili in standardi oceni njihovo pomembnost. Tako je preučilo tudi pobudo g. Koslja in preostalih 87 v letu 2005 prejetih pobud.

Mnoge pobude vsebujejo tudi subjektivno oceno o domnevnih nepravilnostih in nesmotrnostih poslovanja in včasih nerealna pričakovanja glede pristojnosti računskega sodišča pri ugotavljanju morebitnih prekrškov ali kaznivih dejanj. Odgovore na pobude pa lahko računsko sodišče poda vsebinsko le v obliki revizijskega poročila. Ugotovitev neskladnosti poslovanja s predpisi pa ne pomeni vedno, da je bil v posameznem primeru hkrati storjen tudi prekršek ali kaznivo dejanje, katerih ugotavljanje je v izrecni pristojnosti pravosodne veje oblasti.

Za izvedbo revizije poslovanja občine je potrebno okvirno 120 revizor/dni, kar je odločno več od ocene le nekaj ur, kot je navedeno v prispevku. To pomeni, da mora računsko sodišče pri izbiri, katero občino revidirati in v kakšnem obsegu, upoštevati več kriterijev in dejavnikov. Mednje sodijo predvsem višina proračuna posamezne občine, teritorialna razporeditev občin, doseganja neregularnosti občine, pomembnost javnofinančnih vprašanj, ki so skupna več revidirancem (občinam), pobude pravnih in fizičnih oseb glede poslovanja občin, navedbe v medijih ... Vse navedeno vpliva na izbor revizij, ki so vključene v letni program dela za izvrševanje revizijske pristojnosti. Ugotovitve, ki izhajajo iz revizijskih poročil, pomembno pripomorejo k večji pravilnosti in smotrnosti poslovanja občin.

Program dela za izvrševanje revizijske pristojnosti računskega sodišča za leto 2006 je bil sprejet v začetku leta 2006. Poleg tega, da opredeljuje vrste revizij in revidirance, opredeljuje tudi časovno shemo revizij, to je, kdaj se bo posamezna revizija s sklepom o izvedbi revizije začela in kdaj bo revidiranec prejel osnutek revizijskega poročila. V skladu z 49.

členom poslovnika je program za izvrševanje revizijske pristojnosti računskega sodišča zaupen, kar pomeni, da računsko sodišče ne sme razkriti nobenega izmed podatkov, ki jih vsebuje, do začetka posamezne revizije.

Večino opisanih dejstev sta predstavili računskega sodišča v telefonskih pogovorih predstavili tudi g. Koslja, ko je želel pridobiti podatek, ali je revizija poslovanja Občine Žirovnica vključena v letni program za leto 2006. Želel je podatek, ki ga računsko sodišče ne sme razkriti, ker je zaupen. Voditeljica pravne službe in namestnica vrhovnega državnega revizorja za lokalno samoupravo sta ga s tem dejstvom seznanili. Predstavili sta mu tudi z zakonom določene pristojnosti računskega sodišča, predpisani postopek sprejetja letnega programa dela za izvrševanje revizijske pristojnosti in način obravnave prejetih pobud. Opozorili sta ga, da se revizije, ki so vključene v letni program dela, izvajajo celo leto in je javnost z njimi seznanjena po začetku revizije, to je po izdaji sklepa o izvedbi revizije. Trditve g. Koslja, da mu je voditeljica pravne službe dejala, da revizije ni v načrtu za leto 2006, in da se je namestnica vrhovnega državnega revizorja izmikala možnosti, da bi bila revizija letos realizirana, so zgolj njegova interpretacija vsebine telefonskega pogovora in nikakor ne ustrezajo dejanskemu stanju. V nasprotju sta si ne nazadnje že sami trditvi g. Koslja, da mu zaposleni nista hoteli razkriti, ali je revizija Občine Žirovnica vključena v letni program, hkrati pa trdi, da sta mu razkrili, da revizija v ta program ni vključena. Na podlagi dejstva, da sta zaposleni ravnali skladno z zakonodajo in zaupnega podatka nista razkrili, je g. Koselj preprosto ugotovil, da računsko sodišče revizije ne želi izvesti, kar je subjektivna presoja pobudnika, ki očitno ne pristaja na zakonske omejitve sporočanja

vsebine programa za izvrševanje revizijske pristojnosti. Dejstvo, da računsko sodišče g. Koslja ni razkrilo podatka, ki ga mora v skladu s poslovníkom varovati kot zaupnega, še ne pomeni, da navedena revizija ni ali ne bo vključena v program dela za izvrševanje revizijske pristojnosti računskega sodišča.

Opozoriti pa moramo na neresnične navedbe in pavšalne ugotovitve, ki so se avtorici zapisale v prispevku. Pričakovali bi vsaj preverbo resničnosti navedb g. Koslja tudi s strani računskega sodišča. Ko je avtorica prispevka med letnim dopustom voditeljice kabineta še istega dne prejela samodejni odgovor na elektronsko pošto z navedbo, na kateri e-naslov ali telefon naj se v času njene odsotnosti obrne za odgovore na novinarska vprašanja, tega žal ni storila. Zato smo še toliko bolj presenečeni nad avtoričinimi sklepi o tem, da je nerazumljivo, da se računsko sodišče ni odločilo za navedeno revizijo, ko pa po njenem mnenju g. Koselj zaradi končanega študija na dveh fakultetah – tudi na ekonomski – dobro ve, kaj je prav in kaj ne. Znova moramo poudariti, da posredovane pobude pravnih in fizičnih oseb preučujemo enakopravno, z vso resnostjo in ne glede na izobrazbo pobudnikov.

In še odgovor na vprašanje, čigave interese brani računsko sodišče. Računsko sodišče je najvišji organ za kontrolo državnih računov, državnega proračuna in celotne javne porabe v Republiki Sloveniji, ki ob upoštevanju revizijskih načel, pravil in standardov brani interese davkoplačevalcev in s tem izpolnjuje svoje z ustavo in zakonom določeno poslanstvo.

S spoštovanjem in lepimi pozdravi!

Mag. Nina Furman,
voditeljica kabineta predsednika
Računskega sodišča RS ▶

št 34/63

Slovensko donkilotstvo (2)

Iskrice iz Demokracije št.32/5 in odmev gospe Alenke Bizjak v št. 34/63 sta priložnost, da, spoštovane bralke in bralci, kot član Koalicije za Volovjo reber z 28 društvu njen odlični komentar še nekoliko razširim. Če analiziram vzgib za svoje donkilotstvo, lahko ugotovim, da gre za ljubezen in spoštovanje do naše domovine. Do njenih naravnih lepot, ki nam jih tujina pogosto prizna in svetuje, da jih ohranimo.

Ne le skozi Naturo 2000 (v kateri je tudi Volovja reber), ki jo je zahtevala kot vstopnico v EU, tudi širše. Volovja reber in Snežniški park, ki bi ga že prejšnja vlada morala ustanoviti, saj je dobila denar iz EU, sta tudi v evropskem merilu eno najbolj cenjenih, še strnjjenih in raznolikih območij narave in primorske pokrajine. Njena industrializacija z vetrnicami je povsem zgrešena, škodljiva in tudi nepotrebna v energetskem smislu. O tem je menda v Demokraciji že nekaj pisalo. Del strokovnih utemeljitev pa si lahko ogledate na http://www.ilbis.com/veter/index_ebook.htm. To je Zbornik z javnega posvetovanja za vetrnice in proti njim na Volovji rebri, leta 2004v Cankarjevem domu, ki ga je organiziralo društvo pisateljev.

Za tiste, ki niso na tekočem, naj povem, da se je donkilotstvo in boj za Volovjo reber (1000 m) ro-

RADIO
96,4 MHz *Ta pravi!*
Slovenske gorice

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

RADIO DMEV

97.2, 99.5, 103.7, 106,2 MHz
UKV, STEREO, RDS

dila pod prejšnjo vlado, pod prejšnjim samopašnim in lažnim ministrom za okolje iz LDS (medijska oznaka z utemeljitvijo: Več, 7.maj 2004), kot legitimna in edina možnost civilne družbe za ohranitev prednosti in naravnih vrednot Slovenije pred razvrednotenjem s strani nerazumne oblasti.

Ko je z delovanjem koalicije in tudi Zavoda RS za varstvo narave, ki ga vsi prek države plačujemo za varovanje narave po zakonu o ohranjanju narave, izpuhtela puhla argumentacija Elektra Primorske, je ostalo še vedno neodgovorjeno vprašanje, zakaj sploh postavljati vetrnice na Volovji rebri, zakaj razriti in razstreliti kilometre razgibane pokrajine za ceste, kanale, ogromne jame za temelje s tonami železobetona, velike in zravnanne površine v hribovitem svetu za ploščadi za dviganje več deset tonskih delov nebotičnih megaveternic, grobe nasipe odvečnega kamnitega materiala, zapiranja tega prostora kot energetskega objekta, uvoza vse opreme in tako dalje.

Utemeljitev za tako degradacijo Slovenije in Primorske posebej, ki bi zdržale, ni.

Pravzaprav je donkilotstvo koalicije (v njej je tudi DOPPS) že preseženo. Na Krasu so zbrali več kot 4.000 podpisov proti vetrnjaškemu

razritju Vremščice in grebenov tam okrog, ki spadajo v vplivno območje Škocjanskega parka. Pri tako megalomanskih projektih se vidi, kako je Slovenija majhna in koliko vrednot je na tem prostoru. Nismo zastonj v vrhu gostote vrednot na kvadratni kilometer. Merimo le 20.000 km². Španija na primer jih ima 500.000.

Nadalje je DOPPS zbral več kot 8.000 podpisov proti vetrnicam na Volovji rebri ter jih izročil prejšnjemu in zdajšnjemu ministru za okolje. To je močnejši pokazatelj kot vsakršna priložnostna anketa med neinformiranimi občani.

V svetovnem merilu rastejo civilne pobude proti vetrnicam v lepih naravnih krajih kot gobe po dežju. Mnogi so se pozno ovedeli, kajti pritisk investitorjev na odločevalce mimo prebivalstva je zaradi ogromnih zaslužkov in korupcije strašen. Dogajanju v svetu sledimo celovito, česar nihče drug ne počne pri nas. Skušamo biti družba vedenja, znanja. Ne ovce. Če bo uredništvo privolilo, bi v Demokraciji v preglednem članku podali veliko več informacij o tem dogajanju. Na kratko: vetrnice nikjer ne zapirajo klasičnih elektrarn. Nasprotno! Za vsak MW vetrnic na papirju je treba zgraditi 0,9 MW novih elektrarn s kvalitetno elektri-

ko. Sicer bi sledil mrk, ko bi veter oslabil. Veter pa je naključni pojav, kar ne drži za naše televizorje in hladilnike. V Sloveniji moramo najprej nehati razmetavati z elektriko. S tem bi prihranili za nekaj Volovjih reber elektrike in ohranili naravne vrednote. To se pa menda ja spleča. Saj ne bo treba zabrisati v veter 40 – do 50 milijonov evrov, kot načrtuje Elektro Primorska.

In še ena zanimivost. Pod prejšnjo vlado smo pri takratni opoziciji dobili podporo. Pričakujemo, da bo sedanja vlada podprla naše predloge za drugačen pristop do slovenskih naravnih vrednot, posebej do Volovje rebri in Snežniškega parka. Verjetno se boste strinjali, da je slabost vseh strank prav ne izobraženost in neaktivnost na področju naravnih virov Slovenije. Že vseh 15 let. Ta vlada bi to lahko presešla. V tem ji lahko strokovno in drugače pomagamo. In v tem je tudi pozitivna naravnost našega donkilotstva.

Pridružite se nam, drage bralke in bralci Demokracije!

Mag. Tomaž Ogrin, Ljubljana

»Matjaževa vojska«

Sem Tone Oblak, rojen leta 1923 v vasi Graben pri Sv. Gregorju nad Sodražico. Že pol stoletja živim v Clevelandu in sem ta čas na obisku v domovini. Opozorili so me na pisanje o Matjaževi vojski v vaši reviji, po katerem naj bi bil Vinko Levstik julija 1945 ubil dva partizana. Zanesljivo lahko trdim, da Levstik julija 1945 tega ni mogel storiti, ker je bil brez orožja, zadnja dva tedna po tistem, ko smo ga našli, pa je bil ves čas z nami. Bil sem domobranec Velikolaškega bataljona, ki mu je

88,3 & 105,1 MHz
ALPSKI VAL

Radio Alpski val
www.alpskival.net
† 05 38 11 886
f 05 38 11 674

RADIO BREŽICE
na 88,9 in 95,9 MHz

Blejski forum

Marija Vodišek

Nedvomno je mednarodna konferenca Kaspjski obeti 2008, ki je 27. in 28. avgusta 2006 potekala na Bledu, še eden velikih uspehov sedanjega Janševe vlade. Tako jo, prezirljivo, imenuje opozicija, kot da je to že dovolj za njeno diskreditacijo. Novega Strateškega foruma Bled so se udeležili visoki politični predstavniki in mednarodni strokovnjaki Evropske unije, ZDA, Rusije, Azerbajdžana in generalni direktor Mednarodne agencije za jedrsko energijo (IAEA) Mohamed el Baradej. Idejo za konferenco je dal slovenski premier Janez Janša, ki je, pa če je to opoziciji prav ali ne, uspešen prav na vseh področjih. Tam so bili ljudje, ki razpravljajo o vseh svetovnih zadevah, in ker so ugledni ter probleme poznajo do srži, lahko tudi primerno ukrepajo. Zakaj Azerbajdžan? Zato, ker ima Kaspjsko morje ogromne zaloge črnega zlata in ker je Baku, njegova prestolnica, največje pristanišče in črpališče nafte. Od tam pelje 1700 km dolg naftovod prek Gruzije do Turčije. To je ameriški kaspjski projekt, ki se je izognil sovražnim državam, kot je Iran, in poteka iz Bakuja prek Tbilisija v Gruziji do turškega Ceyhana. V Baku se je med 2. svetovno vojno namenila tudi Hitlerjeva Nemčija, vendar do tja nikoli ni prišla. Obkoljena in zdesetkana od dolgotrajnih bojev, ki so trajali od poletja 1942 do februarja 1943, je »zmrznila« v takratnem Stalingradu. Tako Hitler ni nikoli prišel do Bakuja in njegovih energetskih zalog. Tam in takrat je prišlo do odločilnega preobrata sovjetsko-nemške vojne. Kaspjska nafta je energetska prihodnost Evropske unije in njenega gospodarstva, političnega in strateškega vidika. Zato je blejski forum, ki je nadvse pomemben za EU, pomemben tudi za Slovenijo, ki je njena članica in katere vodenje bo prevzela leta 2008. Zaželimo mednarodnemu blejskemu forumu obilo uspeha. Tudi na drugih področjih je sedanja vlada uspešna; zmanjšuje se brezposelnost, finance so v dobrih rokah, prav tako srednje in visoko šolstvo, pa če ga še tako kritizirajo. Zdravstvu je kljub številnim »coklam« uspelo kupiti operacijske mize. Prav tako je uspešno zunanje ministrstvo, kar se je že pokazalo v ponesrečenem poskusu predsednika države J. Drnovška z njegovim »posebnim odposlancem« Tomom Križnarjem, ki ga sedaj rešuje uradna slovenska zunanja politika prek svojega konzula Andreja Dernovščka. Slednji je Križnarja že obiskal v zaporu v El Fašerju in mu omogočil telefonski pogovor s svojci in z zunanjim ministrom Dimitrijem Ruplom. Upajmo, da bo tudi nadaljnje posredovanje uspešno in da se bo Drnovškov odposlanec vrnil zdrav in vesel v domovino. Sudan, kakršna koli država že je, ima svojo zakonodajo in po njej se morajo pogajalci ravnati. Predsednik države Janez Drnovšek je, kot je bilo pričakovati, odpovedal svoj odhod v Sudan. Škoda, ker bi moral obvezno vzeti s seboj svojega zunanjelega »ministra« Iva Vajgla. Ne moremo prezreti zavajajočega članka v Delu 29. avgusta izpod peresa Barbare Hočevvar, v katerem je med drugim trditev, da se razmere v Darfurju izboljšujejo, kar naj bi bil razlog, da Janez Drnovšek ne bo odpotoval v Sudan. Resnica je, da se tam nič ne izboljšuje, ampak je vsak dan huje. SIC.

prepovedana in tako razglašena za državnega sovražnika. Kot taka pa je pozneje še naprej in torej mimo vlade kolaborirala s sovražnimi komunisti iz SZ in k nam prinašala zločinske Stalinove trditve, ki so svoj »efektni vrh« dosegli prav v času NOB in še malo po tem času.

In prav zaradi tega danes pri nas nihče ne more in ne sme obešati te podlosti – kolaboracije le na rame na domobrancev oziroma tistih, ki so morali do včeraj o tem molčati in niso smeli pokazati na prave in resnične kolaborante.

Rajko Topolovec, Ptuj

za obnovo vojnih zakonov in kategorizacijo ter obeleževanje zamolčanih grobov rdeče revolucije in vojaških spopadov v drugi svetovni vojni. V sproščenem uvodnem delu pogovora smo izvedeli vse o njegovem otroštvu ter o izgubi očeta in brata v nacističnem taborišču. Ob aktualnih vprašanjih o sedanosti pa je v nadaljevanju postal spet tak, kakršnega poznamo iz državnega zbora. Odgovori na novinarjeva vprašanja so bili eksaktni, odsekani, skoraj viharni, tako da so mejili že na vehemenco. Drugačen se mi je zdel tudi v tistem delu pogovora, ko je z odgovori in izjavami zbujal dvom o resničnosti navedb celo pri sicer zelo resnem novinarju. Gospod Žnidaršič mu je namreč izluščil, ... da kot tridesetletni član KP vse do izjave njegovega šefa Kučana, da sestopa z oblasti, ni vedel, da je bil na oblasti.

Da g. Žnidaršič še vedno ni do cela seznanjen z našo polpreteklo zgodovino do včeraj zamolčane strani, mu ne moremo zameriti, saj je bil po vrnitvi iz taborišča v Nemčiji julija 1945 šolarček in nato dijak ter pozneje priden študent medicine in je tako venomer poslušal le »eno in isto« razlago te naše zgodovine, ki pa, kot danes vemo, ni povsem resnična. Da pozneje tudi kot zdravnik ni vzel v roke na novo napisanih knjig o tej temi, smo iz pogovora zlahka razbrali. Kako naj si sicer drugače razlagamo njegov boljševiski besednjak o padlih in pobitih Slovincih, ki so se na svoj način prav tako bojevali zoper okupatorja in povrh še zoper prodirajoči zločinski komunizem iz SZ? Tudi tokrat smo namreč poslušali o padlih in pobitih Slovincih, ki so se komunizma celo bolj bali kot nacizma, in nato še o belogardistih, črni roki, kolaborantih ... Še več, njim tudi po novem zakonu odredka pravico do vojaških grobov in enotnih spominskih znamenj.

Vedno znova pa me gane, ko kot glavni greh za slovenske domobrance, ki so se takrat še vzporedno bojevali proti prav zločinskemu komunizmu, znova slišim besedo kolaboracija. Po Verbinčevem slovarju tujk ta beseda pomeni: skupno delo, sodelovanje, zlasti s sovražnikom. Iz zgodovine bi morali vedeti (vsaj politiki), da je s »sestojanuarsko diktaturo« leta 1929 bila tudi pri nas KP

poveljeval France Grum. Ob koncu vojne sem ostal doma, poleg mene še Ivan Kožar z Gorenjskega, Lojze Koželj z Roba in Matija Vintar iz Vintarjev. Najdlje smo bili v gozdu na Pugelškem laznu nad Vintarji pri Sv. Gregorju. Ponoči smo hodili okrog, čez dan pa smo se skrivali. Hrano nam je nosil Vintarjev oče. V tem času sem šel pogledat na Graben in našel svojo domačo hišo prazno in izropano. Naši so odšli na Koroško. Oglasil sem se pri sosedah Frančiški Drobnič in Mariji Adamič; tudi njuna moža sta bila med begunci. Ostali smo blizu vasi. Že čez nekaj dni, bilo je že julija 1945, najde Drobničeva na oknu listek, na katerem je pisalo: »Tone, pridi pome – Vinko.« Tako sem vedel, za koga gre. Že naslednjo noč smo se odpravili na Hudi Konec in pri Levstikovih potrkali na okno. Najprej so se nas ustrašili in se niso oglasili; bali so se, da smo partizani. Potem pa je Vinkov oče prepoznal moj glas in odprl. Peljal nas je v gozdič, morda kakih tristo metrov pod vasjo, kjer sta se skrivala Vinko Levstik in Janez Drnolc. V noči na 1. junij 1945 sta pobegnili iz kolone vrnjenih domobrancev v Hudi Luknji med Mislinjo in Velenjem. Bila sta precej poklapana. Ko sta nas zagledala, sta si oddahnila. Kako tudi ne, saj sta bila brez vsega, mi pa oboroženi do zob, vsak z brzostrelko in s pištolo za pasom.

Približno čez dva dni smo se odpravili proti Sežani. Ponoči smo hodili, podnevi čakali. Bili smo izkušeni in napredovali smo tako previdno, da nismo nikjer naleteli na partizane oziroma jugoslovansko vojsko. Za pot, ki bi jo bilo mogoče prehoditi v enem dnevu, smo porabili sedem dni. Pred mejo smo pustili brzostrelke in se preoblekli v civilne obleke, na prehodu potisnili pištole pod kamne in potem čez. Na Opčinah srečno na vlak: Udine, Treviso in nato zavetje v begunskem taborišču v Monigu.

Anton Oblak, Cleveland, ZDA

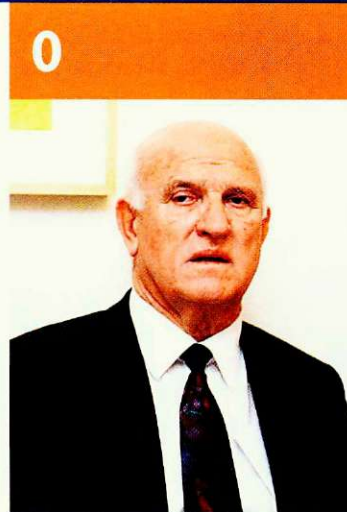
Ni vedel, da je bil na oblasti!?

V nedeljo, 6. avgusta letos, je bil gost v oddaji TV-intervju, ki jo na nacionalki pripravlja g. Lado Ambrožič, vodja poslanske skupine DeSUS mag. Franc Žnidaršič, ki je tudi član parlamentarne komisije

Politični semafor

»Kričič« Vodja poslanske skupine LDS in nekdanji premier ter finančni minister Anton Rop je znova pokazal svoj značaj, ki je v zadnjem času skupen večjemu delu LDS. Ob predstavitvi davčnih sprememb je vladi med drugim očitil, da so ljudi dve leti pripravljali na enotno davčno stopnjo (EDS), na koncu pa je niso sprejeli. Če vemo, da so v LDS od vsega začetka nasprotovali EDS, so sedaj njegovi očitki smešni. A očitno je v LDS pomembno le to, da vedno nasprotuje odločitvam vlade.

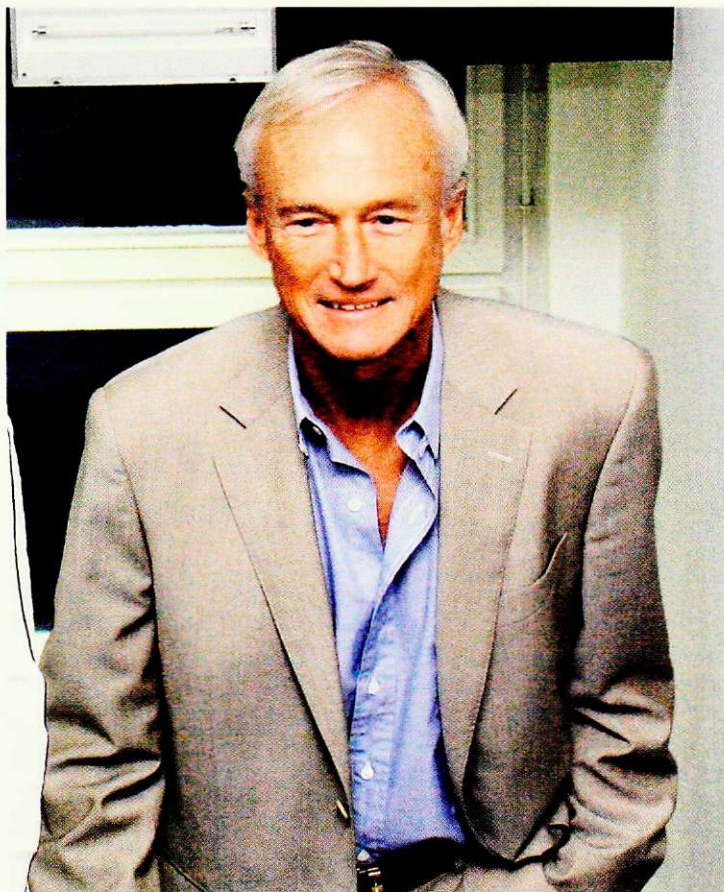
Prvi nadzornik RTV odstopil

Janez Jerovšek je odstopil z mesta predsednika nadzornega sveta RTV Slovenija in tudi izstopil iz njega. V obrazložitvi svoje odločitve je navedel zamude pri pisanju novega statuta RTV, kot je dejal, pa naj bi bile med njim in direktorjem RTV Antonom Guzejem prevelike razlike v pogledih na organiziranje javnega zavoda. Jerovšku vsi priznavajo velike zasluge za finančno sanacijo RTV, zato je marsikomu žal, da je zapustil to pomembno funkcijo.

Udaril po mizi

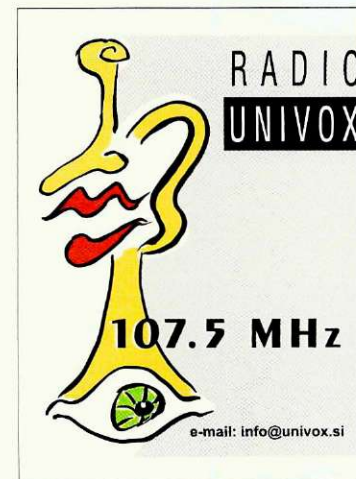
Minister za gospodarstvo Andrej Vizjak je vendarle pokazal, kako se je treba pogovarjati s Hrvati, ki si mednarodne pogodbe in podobne obveznosti do svojih sosed predstavljajo precej po svoje. Vizjak jim je namreč zagrozil z arbitražo o JEK, saj Hrvaška ne izpolnjuje pogodbenih obveznosti, ki ji jih nalaga pogodba o razgradnji JEK. Vizjak z odgovorom iz Zagreba ni bil zadovoljen in meni, da Hrvatje manipulirajo s tem, koliko sredstev so že zbrali za razgradnjo.

Kompas prodal Hrvatom

Predsednik uprave Kompassa Janez Pergar je prejšnji teden v precejšnji tajnosti sklenil prodajo največje slovenske turistične družbe hrvaškemu podjetju Adriatica.net. Na tiskovni konferenci ob predstavitvi tega posla v Zagrebu je Pergar z nasmehom na ustih in v hrvaščini pojasnil odločitev Kompassa oz. njegove uprave za prodajo večinskega deleža Hrvatom. Za Pergarja je ta posel predvsem priložnost za slovenski turizem, saj so si v Kompasu s prodajo deleža Hrvatom zagotovili partnerja, ki je izjemno močan na globalnem oz. internetnem področju, medtem ko imajo sami vrhunsko razvito in razvejeno mrežo svojih poslovalnic. Pergar nas sicer poskuša prepričati, da Kompas ni prodal le Hrvatom, saj so delni lastniki Adritice.net tudi Nemci in celo Slovenci. Prodaji se čudimo predvsem zato, ker pri nas še vedno odmeva neuspešen nakup turističnega podjetja Sunčani Hvar, ki ga je poskušal kupiti prav Kom-

pas. Koliko je Adriatica.net plačala za 50 odstotkov in eno delnico, ostaja poslovna skrivnost, verjetno pa je Pergar s prodajo zaslužil mastne denarce, dobil pa je tudi vnovični mandat predsednika uprave Kompassa. Paradni konj slovenskega turizma bo predvsem zaradi Pergarjeve odločitve žal postal vlečni konj hrvaškega turizma. G. D.

veliki oder

Arthur Schnitzler

Prostrana dežela

Režiser **Janusz Kica**

Premiera septembra 2006

Prva slovenska uprizoritev

Biznis ali hrepenenje?

Ivo Svetina

Ojdip v Korintu

Režiser **Ivica Buljan**

Premiera oktobra 2006

Krstna uprizoritev

Ko je bil Ojdip še brez kompleksa...

Eugène Labiche, Botho Strauss

Sparovček

Režiser **Martin Kušej**

Premiera decembra 2006

Prva slovenska uprizoritev

Podeželskih plejbojev okušanje Evrope

Matjaž Zupančič

Razred

Režiser **Mile Korun**

Premiera decembra 2006

Krstna uprizoritev

Bolonjski proces na delu

Jean-Baptiste Poquelin Molière

Tartuffe

Režiser **Dušan Jovanović**

Premiera februarja 2007

Ali svetohlinec hlini sveto ali svet?

Henrik Ibsen

Strahovi

Režiser **Eduard Miler**

Premiera februarja 2007

Otroci kot plačilno sredstvo za

grehe staršev

Ivan Cankar

Romantične duše

Režiser **Sebastijan Horvat**

Premiera maja 2007

Ko erotika poseže v politiko

Mala drama

Aleš Berger

Zmenki

Režiser **Vinko Moderndorfer**

Premiera septembra 2006

Krstna uprizoritev

Telefonija + kinfologija = zmenkologija

Shelagh Delaney

Okus po medu

Režiser **Matjaž Latin**

Premiera decembra 2006

Življenje z okusom po (grenkem) medu

Jean Genet

Služkinji

Režiser **Diego de Brea**

Premiera februarja 2007

Gospodar in blažec intimno

Fernando Pessoa

Mornar

Režiser **Jernej Lorenci**

Premiera februarja 2007

Prva slovenska uprizoritev

Noč v Lizbonj

Žarko Petan

Začetek konca

Režiser **Vinko Moderndorfer**

Premiera aprila 2007

Krstna uprizoritev

Kako ogoljufati smrt

Julian Barnes

Prerekanja

Dramatizacija **Ana Lasić**Režiser **Boris Cavazza**

Premiera maja 2007

Krstna uprizoritev

Ljubezenska trigonometrija

Vasilij Vladimirovič Sigarev

Ahasver

Režiserka **Ivana Djilas**

Premiera maja 2007

Prva slovenska uprizoritev

Vpis abonmajev kdaj?

- Novi abonenti: od 7. do 15. septembra 2006
- Vpis študentov: od 4. do 6. oktobra 2006 za dosedanje abonente in od 9. do 18. oktobra 2006 za nove abonente
- Vpis dijakov: do 25. septembra 2006

kje?

Vpisovali bomo pri blagajni SNG Drama Ljubljana, Erjavčeva 1 (novi kletni prostori, vhod z vrta ob Slovenski cesti), od ponedeljka do petka od 9.00 do 13.00 in od 15.00 do 18.00.

info

Špela Zorn VODJA VPISA ABONMAJEV

Tel.: 01/ 426 43 05

Ljubinka Belehar ORGANIZACIJA PROGRAMA

Tel.: 01/ 252 14 93

Valerija Cokan ODNOSI Z JAVNOSTJO

Tel.: 01/ 252 14 61

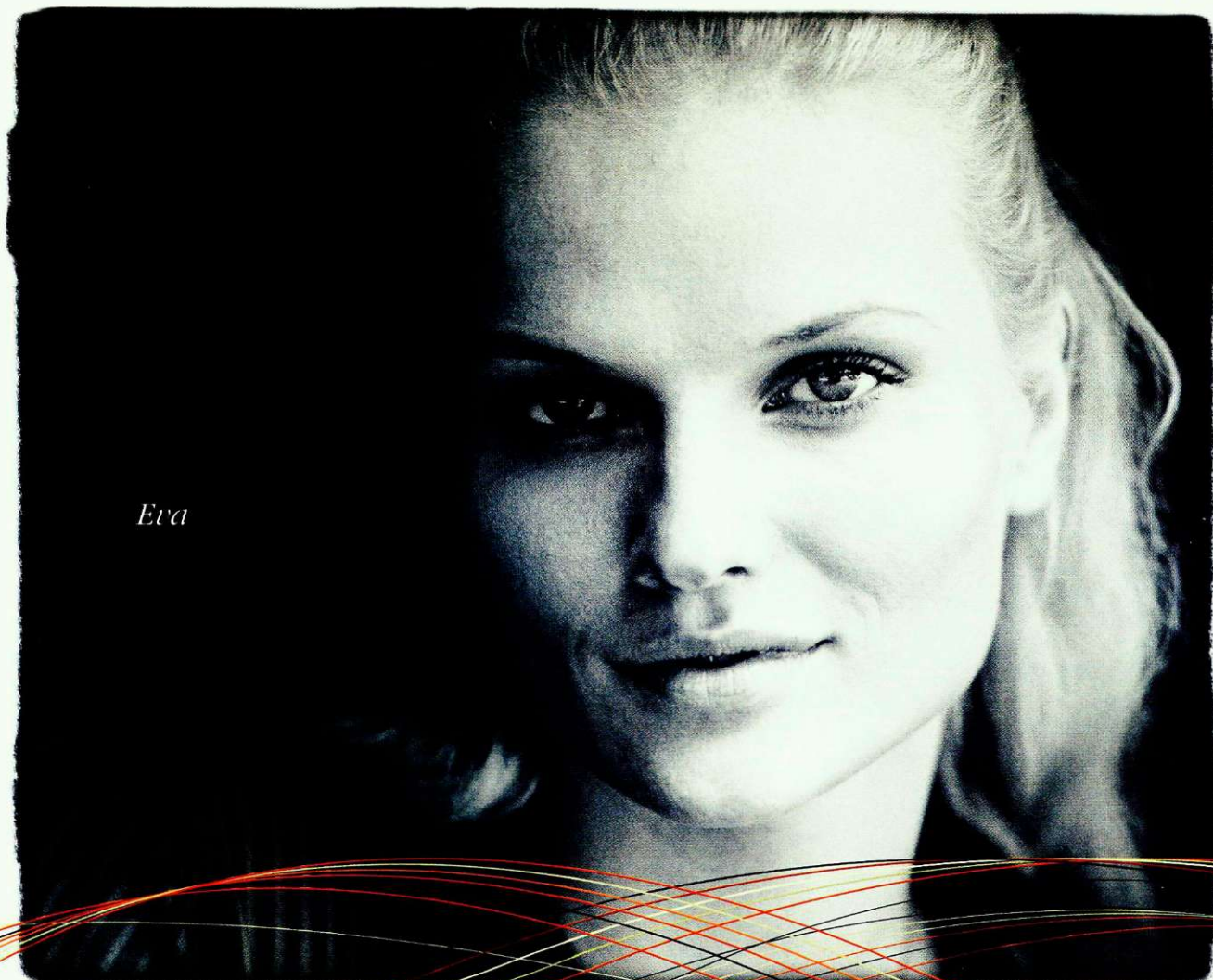
Darja Klavs ODNOSI Z JAVNOSTJO

Tel.: 01/ 252 14 62 int. 211

Spletne strani: <http://www.drama.si>

Knjižice s podrobneje predstavljenim programom dobite pri gledališki blagajni. Če živite izven Ljubljane, lahko knjižico naročite po telefonu 01/252 14 61 in poslali vam jo bomo po pošti.

S kom se videva Eva?

Eva

UMTS generacija odslej tudi v Mobipaketih!

MobiUMTStelefon*

Samsung SGH-Z105U
29.900 SIT

- GPRS/UMTS • videotelefonija
- odjemalec e-pošte • vrtljivi digitalni fotoaparati, ki omogoča snemanje videoposnetkov

Z Mobi UMTS vidiš, s kom govoriš in bliskovito pošiljaš posnete filmčke. S tabo so ves čas tvoji najbolj priljubljeni obrazi, novice, glasbeni spoti, igre, športi in filmski junaki – vse živo s Planeta.

Potrebuješ le nov MobiUMTStelefon in svojo SIM kartico.
Za popolno delovanje pošlji SMS s ključno besedo **UMTS** na **1918**.

Z MobiUMTS aparatom si hitreje naložiš originalne melodije z mobilnega Planeta.
Za Evino uspešnico Ti znaš pošlji SMS z vsebino **OM EVA** na **1919**.

Informacije na brezplačnih številkah: naročniki Mobitel GSM/UMTS:
031/041/051 700 700, Mobiuporabniki: **031/041/051 121**, ostali: **080 70 70**.

mobi

ZA VSAK ŽEP

WWW.MOBITEL.SI

MobiUMTStelefon*

Motorola E1000
39.900 SIT

- GPRS/UMTS • videotelefonija • odjemalec e-pošte • fotoaparati, ki omogoča snemanje videoposnetkov • MP3 predvajalnik

* Napredaj le za obstoječe Mobiuporabnike.